

**T.C
EGE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL BİLİMLER ANABİLİM DALI
DUYSAL TASARIM PROGRAMI
Müzik Yöneticiliği Dalı**

**MÜZİK ALANINDA BİR “AĞ-TİPİ ÖRGÜTLENME” ÖRNEĞİ:
ULUSLARARASI YENİ MÜZİK DERNEĞİ (ISCM, *International Society
for Contemporary Music*)**

DOKTORA TEZİ

Hazırlayan

Arş. Gör. Esin KALELİ de THORPE MILLARD

Danışman

Prof. Dr. Ahmet YÜRÜR

İZMİR-2010

**T.C
EGE UNIVERSITY
INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES
AUDIO DESIGN PROGRAM
Music Administration Branch**

**AN EXAMPLE OF NETWORKING IN MUSIC:
(ISCM, *International Society for Contemporary Music*)**

DOCTORAL THESIS

Arş. Gör. Esin KALELİ de THORPE MILLARD

Advisor

Prof. Dr. Ahmet YÜRÜR

İZMİR-2010

Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne sunduğm **Müzik Alanında Bir “Ağ-tipi örgütlenme” rneğ: Uluslararası Yeni Müzik Derneğ (ISCM, *International Society for Contemporary Music*)**adlı doktora tezinin tarafımdan bilimsel, ahlak ve normlara uygun bir şekilde hazırlandığını, tezimde yararlandığım kaynakları bibliyografyada ve dipnotlarda gösterdiğimi onurumla doğrularım.

Esin Kaleli de Thorpe Millard

TUTANAK

Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 02/06/2010.tarih ve 19/13 sayılı kararı ile oluşturulan jüri .Duysal Tasarım anabilim dalı doktora öğrencisi Esin Kaleli de Thorpe Millard'ın aşağıda başlığı (Türkçe / İngilizce) belirtilen tezini incelemiş ve adayı 25/06./2010 günü saat 13.00'de, 90 dakika süren tez savunmasına almıştır.

Sınav sonunda adayın tez savunmasını ve jüri üyeleri tarafından tezi ile ilgili kendisine yöneltilen sorulara verdiği cevapları değerlendirerek tezin başarılı/başarısız/düzeltilmesi gerekli olduğuna oybirliğiyle / ~~oyçokluğuyla~~ karar vermiştir.

BAŞKAN

Prof. Dr. Ahmet Yücel

Başarılı

☒

Başarısız

☐

Düzeltilme (6 ay süreli)

☐

ÜYE

Başarılı

☒

Başarısız

☐

Düzeltilme (6 ay süreli)

☐

ÜYE Doç. Dr. Feriye DURU

Başarılı

☒

Başarısız

☐

Düzeltilme (6 ay süreli)

☐

ÜYE

Yrd. Doç. Dr. S. Bahadır TUTU

Başarılı

☒

Başarısız

☐

Düzeltilme (6 ay süreli)

☐

ÜYE

Yrd. Doç. Dr. Onur NURCAN

Başarılı

☒

Başarısız

☐

Düzeltilme (6 ay süreli)

☐

Tezin Türkçe Başlığı : Müzik Alanında Bir Ağ-tipi Örgütlenme Örneği: Uluslararası Yeni Müzik Derneği (ISCM, *International Society for Contemporary Music*)

Tezin İngilizce Başlığı : An Example of Networking in Music: (ISCM, *International Society for Contemporary Music*)

* 1. Doktora Tezi savunma süresi asgari 90 azami 120 dakikadır.

2. Tutanak (jürinin karar ve imzaları haricinde) bilgisayarda doldurulmalıdır

3. Tez başlığı (İngilizce ve Türkçe) mutlaka belirtilmelidir.

3. Doktora Tez savunmasında üyelerden en az birinin üniversite dışından olması zorunludur.

İçindekiler

Önsöz

Giriş	1
-------------	---

Bölüm 1. Kavramlar

1. 1. Küreselleşme	3
1. 1. 1. Dünya Tarihinde ilk Küreselleşme Hareketleri	5
1. 2. Küreselleşmenin Nedenleri	16
1. 2. 1. Bilimsel ve Teknolojik Yenilikler	16
1. 2. 2. Siyasi ve Sosyal Yenilikler	18
1. 2. 3. Ekonomik Yenilikler	19
1. 3. Kültürel Küreselleşme	19
1. 4. “Kimlik” Kavramı	21
1. 4. 1. Ulusal Kimlik	21
1. 4. 2. Etnik kimlik	22
1. 5. Küreselleşmenin Dil Üzerine Etkisi	22
1. 6. Ulus-Devlet, Etniklik, Kimlik ve Müzik	25
1. 6. 1. Küreselleşme Sürecinin Caz (Jazz) Müziği Üzerindeki Etkileri	26
1. 7. Kültürelleşme ve Kültürel Kimlik	33
1. 8. Küreselleşme Sürecinde Alt Kültürler ve Politik Kültür	34
1. 9. Küreselleşme ve Kültürlerin Yayılması	37
1. 10. Küreselleşme ve Kültürlerarasılık	38
1.10.1. Kültürlerarası Psikoloji	40
1. 11. Kültürel Değişimlerin Farklı Yönlerden Sonuçları	42
1. 11. 1. Kültürel Yabancılaşma	42
1. 11. 2. Kültürel Gecikme	44
1. 11. 3. Kültürel Asimilasyon	45
1. 11. 4. Kültürel Entegrasyon (Uyum)	46
1. 11. 5. Kültür Emperyalizmi	47
1. 12. Modern Çağdan Post-modern Çağa Kültürel Değişim	48
1. 13. “Küreselleşme ve ‘Tarihin Dönüşü’ ”	50

1. 14. Küreselleşme Sürecinin Öğeleri	53
1. 14. 1. Teknolojik Devrim	54
1. 14. 2. Göç	54
1. 14. 3. Sivil Toplum Örgütleri	55
1. 15. Küreselleşme ve Gücün Tekelleşmesi	56
1. 16. Demokrasi ve Küreselleşme	58
1. 16. 1. Küreselleşme Sürecinde Demokrasi Kültürünün Zayıflaması	59
1. 17. Küreselleşme Sürecinde “Yerelleşme”	59
1. 18. Küreselleşme Sürecinde “Etkileşim”	62
1. 18. 1. “Etkileşim” Kavramı ve Kapsamı	62
1. 18. 2. Örgütlenme Yapılarında “Etkileşim”in Önemi	63
1. 18. 3. “Etkileşim”in İşleyişi	63
1. 19. Küreselleşme Sürecinde “İletişim”	64
1. 19. 1. “İletişim” Türleri ve İşleyişi	66
1. 20. Küreselleşme Sürecinde Bilgi Toplumu	67
1. 20. 1. Bilgi Toplumu	67
1. 20. 2. Bilgi Toplumunda Sosyal Yapılanma Düzeyleri	68
1. 20. 3. Bilgi Toplumunda “Sinerji” Kavramı	69
1. 20. 4. Bilgi Toplununun Alt Yapısı	70
1. 21. Küreselleşme Sürecinde Bilgi Ağları (İnternet)	71
1. 21. 1. İnternet’in Tarihsel Gelişimi	74
1. 21. 2. Türkiye’de İnternet’ in Gelişimi	79
1. 22. Küreselleşme Sürecinde “Ağ Toplumu”	81
1. 23. “Örgüt” ve “Örgüt Kültürü” Kavramı	83
1. 24. Küreselleşme Sürecinde Ağ tipi Örgütlenme Modeli	86
1. 25. Hiperarşi	87

Bölüm 2. Uluslararası Yeni Müzik Derneği (ISCM, <i>International Society for Contemporary Music</i>)	91
2. 1. 1922'den Günümüze, Küreselleştirici Kimlik	91
2. 2. Birleşmiş Milletler Örgütü İçinde, ISCM'in Yöneldiği İlkeler Destek Görmekte midir?	93
2. 3. Örgütün Büyümesi ve Örgütlenme	95
2. 4. Uluslararası Yeni Müzik Derneği (ISCM, <i>International Society for Contemporary Music</i>)'nin Örgütlenme ve Eylem Dinamikleri	96
2. 4. 1. Ulusları Öne Çıkarma	96
2. 4. 2. Bireysel Yaratıcılığı Öne Çıkarma	96
2. 5. Derneğin Örgütlenme Anlayışı	98
Bölüm 3. Sonuçların Değerlendirilmesi	100
Kaynakça	102
Özgeçmiş	109
Özet	115
Anahtar Kelimeler	117
Abstract	118
Key Words	120

Önsöz

Bu uzun yolda, sabrı ve yol göstericiliğiyle desteğini benden esirgemeyen, çalışmam üzerindeki titiz tutumuyla bana örnek olan sevgili hocam ve danışmanım Sayın Prof. Dr. Ahmet Yürür'e teşekkür ederim.

Doktora çalışmama, oğlum 10 günlük bebekken başladım. O günden bu yana oğlumun her şeyiyle yakından ilgilenererek, benim bu süreçte çok rahat çalışmama yardımcı olan, annem, İnci Kaleli'ye, çok teşekkür ederim.

Bana olan inançlarını her zaman hissettiren, coşkumu da, yılgınlığımı da, paylaşan babam Mehmet Kaleli ve eşim Brian de Thorpe Millard'a sonsuz teşekkürler...

Giriş

Ulusal müzikler ulusları simgeleyen bir kültürel öge olarak, ait oldukları grubun gözünde çok önemli ve değerlidirler. Bu bağlılık duygusu iki yönde etkili olabilir:

1. İnsanlar kendi müziklerinin güzel ve tutarlı, öbür ulusların müziklerinin de çirkin ve gülünç olduğu yönünde bir ön yargıya sahip olabilirler; ya da, **2.** Başka kültürlerin müziğinin de, ait oldukları grubun gözünde değer taşıdığının bilincine vararak, her müziğe bağlı olduğu kültürel geleneğin kodlamalarıyla yaklaşmaya çaba gösterirler.

İlk seçeneği benimseyenler uluslararası çatışmalara, hatta savaşımlara, hizmet etmektedirler.

I.Dünya Savaşı yıllarında Orta Avrupa’da yaşayan ve ikinci seçeneğin gerçekleşmesini özleyen bir grup kompozitör Uluslararası Yeni Müzik Derneği (*International Society for Contemporary Music*, ISCM) adlı bir dernek kurmaya giriştiler.

Dernek her yıl ayrı bir ülkede kongresini yapacak; bunun yanında, ev sahibi ülkenin düzenleyeceği bir uluslararası festivale katkıda bulunacaktı. Festivallerde, her üye ülkeyi temsil edecek yapıtlara yer verilecekti. Dernek dünya müzik çevrelerinde rağbet gördü. II. Dünya Savaşı sırasında etkinliklerin sürdürülmesi mümkün olmadı. Fakat, savaş sonrasında, derneğin niteliklerine ilgi çok arttı. Dünya değişen müzik kavramlarına gereksinme duymaktaydı. Kompozitörlere yeniliklere yönelme fırsatını sağlayan yapısıyla, ön yargılara direnen festivalleriyle, dernek öncü bir rol oynamaktaydı.

1980’lerden sonra, dernek ağ-tipi örgütlenme’ye (*networking*) yöneldi. Tüzüğünü dikey hiyeraşi öğelerinden temizlendi- - zaten, baştan beri, derneğin yapısında dikey hiyerarşi’ye rağbet edilmemişti. 2010’daki Sydney kongresinde, “yatay örgütlenme” esasına göre düzenlenen yeni tüzük yürürlüğe girdi.

21. y.y’ın ikinci on yılında, derneğin etkinliklerinin hızlanacağı ve artacağı ön görülmektedir.

Derneğin, en ivedi görevi olarak, yeryüzünün çeşitli kıtalarında eşit ölçüde örgütlenmesi gerekmektedir. Şu andaki haliyle, dernek bir Orta ve Kuzey Avrupa klübüdür. Asya, Afrika ve Güney Amerika'daki yüzlerce ülkeyle, yüzlerce örgütle, ilişkiye geçerek örgütlenmesi beklenmektedir.

Yeni tüzükteki “küreselleşme”, “ağ toplumu” gibi kavramlar teorik düzeyde tanımlanması, ISCM kongre raporları ve yapılan gözlemler gibi veriler doğrultusunda derinlikli biçimde incelenmesi gerekmektedir.

1.Kavramlar

1. 1. Küreselleşme

Kavram olarak “küreselleşme”, hem dünyanın küçülmesine, hem de bütün olarak dünya bilincinin güçlenmesine gönderme yapar.

Robertson, *Küreselleşme* adlı kitabında, (1999: 99) küreselleşme sürecinin tarihine baktığımızda, kabataslak beş evre belirlenebileceğini ileri sürmektedir:

Evre 1: **Oluşum Evresi**, Avrupa’da 15. yy. ın başlarından 18. yy.ın ortalarına değin sürer. Ulus topluluklarının yavaş-yavaş ortaya çıkışı ve Ortaçağ’ın “ulus-ötesi” sisteminin çöküşünün, yol açtıkları bir değişimi içerir. Bireyin iç dünyasının geri plana düşmesiyle, önceki dönemden farklıdır.

Evre 2: **Başlangıç Evresi**, 18. yy. ın ortalarından 1870’lere değin sürdü. Uluslararası ilişkiler anlayışının ve somut bir “insanlık” anlayışının yerleşmesi, uluslararası ve ulus ötesi düzenlemeler ile, iletişime ilişkin yasal sözleşmelerin ve iletişimle uğraşan aktörlerin, hızla artması, ulusçuluk ve uluslararasıılık kavramlarının temalaştırılması olarak görülür.

Evre 3: **Yükseliş Evresi**, 1870’lerden 1920’lerin ortasına kadar süren, “modernlik” sorununun ilk kez temalaştırıldığı, Hristiyan Birliği hareketinin yükseldiği evre olarak görülür.

Evre 4: **Hegemonya için Mücadele Evresi**, 1920’lerin ortalarından 1960’ların sonuna değin sürdü. Milletler Cemiyeti’nin, ardından da, Birleşmiş Milletler’in kurulması, ulusal bağımsızlık ilkesinin kabulü, Soykırım’ın ve Atom bombasının kullanılması ardından, insanlığın doğası ve insanlığa ilişkin beklentiler üzerinde yoğun biçimde durulduğu bir evredir.

Evre 5: **Belirsizlik Evresi**, 1960'ların sonunda başladı. 1990'ların başında kriz belirtileri gösterdi. Küresel kurumların ve hareketlerin hızla artması, küresel iletişim araçlarındaki hızlı artışın yaşandığı, toplumların çok-kültürlülük ve çok-etniklik sorunlarıyla daha fazla karşı-karşıya kaldığı, uluslararası sistemin daha akışkan hale geldiği evredir. (Robertson, 1999: 99-101)

Küreselleşme kavramı, ticaretin, kültürün ve insanların iletişim akışkanlığı ile açıklanabilen, son dönemlerin en tartışmalı kavramıdır.

Küreselleşme tek bir süreç değil, karmaşık süreçlerin bir araya geldiği olgular kümesidir. Üstelik çelişkili, ya da birbirine karşıt, etkenlerin devreye girdiği bir süreçtir. Çoğu insanın gözünde küreselleşme, basitçe, gücün ya da etkinin yerel toplulukların “elinden alınıp” küresel arenaya aktarılmasından ibarettir. Aslında, küreselleşmenin en belirgin, göze batan sonucu gerçekten, budur. Gene de, küreselleşme, sadece yukarı doğru giden bir süreç değil, aynı zamanda, yerel özerklik doğrultusunda yeni baskılar yaratarak, aşağı doğru da inen bir olgudur.

Giddens, *Sociology* adlı kitabında, “küreselleşmenin, özellikle hiçbir toplumsal grubun dışında gelişen bir ‘dış tehdit’ olmadığı görüşünü işlemiştir.” (Giddens, 2006: 50) Buna göre, herkes, günlük yaşam faaliyetlerini sürdürürken, bir yandan da küresel eğilimlere katkıda bulunuyor. Böylece, herkes aynı iletişim ağlarını kullanarak haberleşiyor, modayı, siyaseti, kültürü ve sivil alandaki demokratik adımları birbirlerinden etkilenerek takip ediyor.

Günümüzde küreselleşme karşıtı düşünceler de çok yaygındır. Bu grup küreselleşmenin bir “kültürel türdeşleşme”ye yol açabileceğinden kaygılanmaktadır.

Gerçekten, küresel kitle kültürünün en önemli özelliklerinden biri, kendine özgü bir türdeşleştirme yaratmasıdır. Bu kültür, türdeşleştirici bir kültürel temsil biçimidir, özümseyicidir. Fakat “türdeşleştirme” henüz kesin olarak tanımlanamamıştır ve

tanımlamak için de, yeterince çaba gösterilmemiştir. Küreselleşmenin tüm yeryüzü kültürlerini ingiliz, amerikan, vb. egemen kültürlerle özdeşleştirme çabası içinde olduğunu düşünmek biraz kaba bir bakış açısı olacaktır. Yeni düzenin amacı farklılıkları özümseyerek daha büyük, her şeyi kapsayan bir çerçevenin içine yerleştirmeye çalışmaktır. Yani, sürekli daha fazla yoğunlaşan kültür biçimlerine öncelik verme çabası içindedir.

Anthony Giddens'ın *Elimizden Kaçıp Giden Dünya* adlı kitabında (2000: 20) “şüpheciler” diye adlandırılan bu gruba göre, küreselleşme konusunda, ileri sürülen görüşlerin çoğu tek yönlüdür. Küresel ekonomi, sağladığı yararlar, kazandırdığı deneyimler ne olursa olsun, önceki dönemlerde var olan ekonomiden çok farklı bir durum değildir. Dünya sistemi büyük ölçüde eskisi gibi dönmektedir. “Şüpheciler,” çoğu ülkenin gelirlerinin ancak küçük miktarını dış ticaretten elde ettiğini ileri sürmektedirler. Ekonomik alışverişin önemli bir kısmının, gerçekten dünya çapında olmaktan ziyade, yakın bölgeler arasında gerçekleştiği görüşünü savunuyorlar. Ama “şüpheciler” diye adlandırılan bu grubun, özellikle günümüzde, “küresel ekonomik kriz” in etkilerini göz ardı etmeleri mümkün değildir.

Yine, Anthony Giddens'ın aynı kitabında, (2000: 21) “radikaller” olarak adlandırdığı başka bir grup da, küreselleşmenin tamamen gerçek olduğunu iddia etmekle yetinmiyor, sonuçlarının istisnasız her yerde hissedilebildiğini de söylüyorlar. Uluslar eskiden sahip oldukları egemenliğin, siyasetçiler de, olayları etkileme yeteneklerinin önemli bir kısmını yitirdiler. Siyasal liderlere artık kimsenin fazla saygı duymaması, ya da söyleyecekleri şeylere kimsenin aldırması sonucu, siyasetçiler de, olayları etkileme yeteneklerinin önemli bir kısmını kaybettiklerini söylüyorlar.

1. 1. 1. Dünya Tarihinde ilk Küreselleşme Hareketleri

Jean-Claude Barreau ve Guillaume Bigot'nun *Bütün Dünya Tarihi* (2006: 51-57) isimli kitabında Antik Yunan tarihinin en renkli lideri olan İskender ile ilgili “İskender ya da

ilk Küreselleşme” başlıklı bölümünde, tarihte ilk küreselleşme hareketlerini şu şekilde anlatmıştır:

İskender ya da İlk Küreselleşme

Bir ülke, Pelopones Savaşları’ndan sonra Antik Yunan’ın başına geldiği gibi, kendi içinde bölünürse, yabancı bir iktidar orada düzeni sağlamaya gelir. Yunan kentlerinin başına gelen de buydu. İyi bir şans eseri, bu yabancı güç derinden yunanlaşmış idi. Makedonya’nın[•], yunan kültürüne sahip kralı Filip, makedon egemenliğine direnen, Atinalı hatip Demosthenes’in tutkulu söylevlerine rağmen, himayesini zorla kabul ettirerek Yunan kentlerini yola getirdi. (Kyrene Çarpışması M.Ö. 338). Filip’in M.Ö. 336 yılındaki ölümünden sonra, yerine oğlu İskender geçti.

İskender, yirmi yaşında ve sıra-dışı bir kişilikti.

Eflatun’un çırağı olan büyük filozof Aristoteles onun öğretmeni oldu. Aydın ve şair olan İskender, aynı zamanda muhteşem bir süvariye. Daha dört yıl önce, kimsenin yanına yaklaşmadığı huysuz bir aygırı zapt etmeyi başarabilmişti. Bu at, ünlü **Bucephales**’tir, onu Hindistan’ a kadar taşıyacak ve onun onbeş yıl boyunca yoldaşı olacaktı.

Helenizmin özeti ve doruk noktası İskender, dört modelde kendini buluyordu: Şarap Tanrısı **Dionysos**, “on iş”li mitolojik yarı-tanrı, **Herkül**, Truva Savaşı kahramanı, **Akhilleus**, Pers İmparatorluğu’nun kurucusu, **Kurus**. Böylece, **Dionysos**’un sarhoşluğu, **Herkül**’ün gücü, **Akhilleus**’un askeri cesareti ve politik kültürü onun hayatında yeniden canlanacaktı.

• Makedonya’nın başkenti, Selanik, eskiden beri önemli bir merkez olarak var olagelmisti. Bu önemli limanın adı “denizin galibi” anlamına gelmektedir. Bu limanda yunan kültürü oldukça yaygındı; siyasi anlamda da, helenlerin oldukça ağırlığı vardı.

İktidara geldiğinde, temel sorunu huzursuz Yunan kentleri üzerinde kontrol kurmak oldu. Kıyıları birleştirmenin en iyi yolu, onlara ortak bir düşman bulmak olduğundan, İskender, Med Savaşları yıkımlarının öcünü almaları için, Yunan gücü ve Makedonya Ordusu’nu, Pers İmparatorluğu’na saldırtmayı akıl etti.

Başlangıçta, Makedonya Perslere karşı Helenistik bir “Haçlı Seferi”ne girişti... Asya’nın derinliklerinde, günlerce şunu soracaktı: “Atinalılar hakkımda ne düşünüyor?” Korint’te, (ona yalnızca, “Gölge etme başka ihsan eylemem!” yanıtını veren) ünlü kinik filozof Diogenes ile karşılaşmayı istedi. Bu iki büyük kişiliğin tanışması sıradan değildi, dâhilerin yolları hep çakışır. Tıpkı, Michel Angelo ve II. Jules, Goethe ve Bonaparte, Malraux ve De Gaulle, Büyük Frederick ve Voltaire gibi.

M.Ö. 334’de, birleşmiş ordu boğazları aştı ve Granikos Savaşı’nda, İskender Pers Satraplarının Ordusu’nu yendi. “Gordion düğümü”nü (yerel efsane, “bu düğümü çözecek kişi dünyanın sahibi olacak” diyordu) kesip attıktan sonra, Suriye’ye indi. M.Ö. 332’de, İssos’da, Asya’ya doğru geri çekilen Büyük Kral III. Darius’la şahsen karşılaştı. Makedonyalı, Persleri Akdeniz’den kesinlikle atmak istiyordu. (bunu gerçekten başardı, bugüne dek geri dönemediler) Fenike metropolü Tır’i ele geçirerek, ticari rekabeti de yıktı. Sonra Mısır’a girdi ve orada kurtarıcı olarak karşılandı. Çünkü ülke, Persler tarafından ortadan kaldırılan bağımsızlıklarının özlemi içindeydi. Delta’nın batısında, hala adını taşıyan ünlü İskenderiye kentini kurdu ve firavunların tacını giydi. Libya’nın ucuna dek, Siva’ya inip, temsilcisi olmaya göz diktiği Tanrı Amon’un Tapınağı’na saygı ziyareti yaptı. Fethedilen ülkelerin taçlarını ve tanrılarını kendine mal etmek onun kesin politikasıydı.

Bu saygı ziyaretinden sonra, kendine “devam etmek gerekiyor muydu?” diye sordu. Helenistik Haçlı Seferi sona ermişti. Generaller ona, “Biz İskender olsaydık orada dururduk,” diyordu ama, o da, onlara “ben de dururdum, eğer siz olsaydım” yanıtını verdi ve doğuya ilerledi.

Helenistik Haçlı Seferi, Büyük Pers Kralı'nın tahtını ele geçirme amacıyla yapılmıştır. M.Ö. 331'de Gaugamela'da (bugünkü Bağdat'dan uzak değil), kaçmış olan **III. Darius**'un Ordusu'ndan geri kalanı da yok etti. Dünyanın merkezi olarak gördüğü Irak onun olmuştu.

Böylece, bir “Western kovalamacası” başladı. Büyük Kral'ın yerine geçmek için önce onu ele geçirmeliydi.

İskender, eskiden Persler tarafından yakılmış Atina'nın öcünü almak için, geçerken Persepolis'i yaktı. Ama bu tek aşırılığıydı. Ordusu genellikle halklara saygı duyuyor ve iyi bir anı bırakıyordu. Bu ilerleyiş Hazar Denizi yakınında bitti.

Onun, **III. Darius**'u yakalamasından hemen önce, İskender'in gözüne girmeye çalışan bir satrap, hükümdarını katletti. İskender, satrabı idam etti ve Büyük Kral'a güzel bir cenaze töreni yaptı. Kendini onun halefi saydı.

Ordusunu Orta Asya'ya, Pers İmparatorluğu'nun ucuna dek götürdü. Geçerken, hala adını taşıyan şehirler kurdu. Örneğin, Kandahar (İskendahar: isminin Farsçası, Talibanların eski başkenti). Bununla birlikte, İskender orada kalmayı reddetti. Helenistik Haçlı Seferi ve Büyük Kralları ortadan kaldırma kampanyası yerini üçüncü bir projeye bıraktı: Dünyanın Fethi.

Bu düşünce saçma değildi. O çağda, ordusu yenilmez durumdaydı. Persler yenildikten sonra, başka kim karşı koyabilecekti? Aynı zamanda demokratik (askerler krallarının önünde doğulular gibi secde etmeyi reddediyorlardı) ve son derece gelişmiş bir orduydı. Yüzlerce teknisyen ve mühendis, topografyacılar, bilginler ve makineler bulunuyordu. (biraz, Bonaparte zamanında Mısır Ordusu'nun olacağı gibi) İskender ayrıca, dünyanın boyutlarını olduğundan küçük sanıyor, Pasifik kıyılarının daha yakın olduğuna inanıyordu. Böylece,

Pers İmparatorluğu'nun sınırlarını aştı. Savaşarak direnen, ama en sonunda yenilen Kral Poros'un yönettiği Hindistan içlerine girdi. Poros'un başkenti, aşağı-yukarı günümüzdeki Delhi'nin yakınlarıydı. Ama oradan daha uzağa gidemedi. Neden? Çünkü ordusu greve gitmişti. Özgür yunan vatandaşlarına gına gelmişti. M.Ö. 327'de, onlar Ege Denizi kıyılarından uzaklaşalı dokuz yıl olmuştu. Ülkeleriyle bağlarını kuşkusuz koruyorlardı (haberciler, takviye birlikleri) ama fetihlerden bıkmışlardı. İskender, çok kızdıysa da, sinmek zorunda kaldı. Büyük çoğunluk ona boyun eğmek istemediğinde, bir başkan ne yapabilir?

Burada tarihin derslerinden biri ortaya çıkmaktadır: Örgütlenmesi nasıl olursa olsun (demokratik ya da zorba), tüm iktidarlar astların o iktidarı kabul etmesine bağlıdır. Boyun eğme/itaat bir gizemdir. Bir halk boyun eğmek istemediğinde, diktatörler bile yıkılır.

Üst/ast diyalektiğine göre, İskender, “ben onların başıyım, onları izlemem gerek” diyerek konuyu kapattı. Bir başkan yönettiklerini harekete geçirebilir ama bu, belli bir noktanın ötesinde ve yüksek görevlilerin onayı olmadan, olamaz. “Motivasyon” Yunanlıların Perslere karşı başarısını sağlamıştı. Artık Hindistan'da “motive” olamıyorlardı. İskender orduya geri dönüş sözünü vermek zorunda kaldı. Geri dönüş çok zor olacaktı: İndus'dan gemiyle güneye inme, sonra Güney İran'da kavurucu çölleri geçme, ardından da Hint Okyanusu'nda deniz yolculuğu. İskender, sonunda, dünya başkentini kurmak istediği Babil'e geri döndü. Orada sıtma ve alkolizmden dolayı M.Ö. 323'de otuz yaşında öldü. Bu inanılmaz destan on yıl sürmüştü ve 25.000 kilometre uzunluğunda bir alana yayılmıştı.

Adam, dahi ve kaprisliydi. (biraz “zıvanadan çıkmış” da dense yalan olmazdı.) Dionysos'un çömezi olarak, çok içiyordu. Sulak bir şölenden sonra arkadaşlarından birini öldürdü. Üzüntü ve acı dolu bir pişmanlık duydu. Sınırsız ama şaşırtıcı bir zekâsı vardı. Hümanistti ve zalimlikten de yoksundu. Dünya

onun göz kamaştıran anısını koruyacaktır. Yunan Uygarlığı onun sayesinde Avrasya'ya yayılmış ve, bir süre için, yunanca ortak dil haline gelmişti. (bir dilin başarısı daima politik iktidara bağlıdır).

Hindistan'da derin iz bırakmıştır. Bamiyan'ın dev Budaları (Talibanların havaya uçurduğu) Apollon maskesi taşımaktadır.

Budist Kral Aşoka'nın (M.Ö. 262-226) Taxila'daki başkentinde (günümüzdeki Pakistan'ın kuzeyi) Helenizmi benimsediği ileri sürölmektedir.

Hint költürü, önceki Budist, Brahmanist, dönemlerden sonra, tekrar Hinduizme dönerek, günümüze dek gelmiştir; ama Akdeniz költürüne de, ilişkili kalmıştır.

Hint Kralları o çağda, iktidarlarının merkezi haline gelen, Ganj Vadisi'nde, daha sonra da, Dekan Yarımadası'nda, kendi költürlerini yerleştirmişlerdi. Hint költürü, daha sonra, Kamboçya'ya (Angor Tapınakları) olduğu gibi, deniz yollarıyla, kıyılar boyunca Endonezya'ya (Borobudur Tapınakları) kadar ışıldamıştır.

Eğer İşkender Çin'i ele geçirseydi ne olurdu?

Yolun üçte ikisini katetmiş bulunuyordu. Çin'in Hindistan'dan Myanmar ormanlarıyla ayrıldığı güneyden değil, ama kuzeyden, (İşkender'in Asya'nın İşkenderiye'sini (bugünkü Taşkent) kurmuş olduğu Orta Asya'dan) kervan yollarıyla Sarı Irmağa ulaşması için, pek uzun bir yolculuğa gereksinmesi kalmadığı görölmektedir.

Çin'in İşkender tarafından fethedilmesi olasılığının sonuçlarını tahmin etmek çok zordur. Ama, bir yandan da, bu mümkündü. İşkender orduları, Çin Krallığı ordularını, Pers ya da Hint ordularını yendikleri gibi kolayca yenebilirlerdi.

Gerçekten de, Çin'deki Merkez İmparatorluğu'nun dış dünya ile teması yalnızca lüks mallar ticareti ve ender diplomatlar ve yolcularla olduğu için, Çin kendi göz kamaştırıcılığı içinde, soyutlanarak kalmıştır.

İskender'in ölümünden sonra, İmparatorluğu parçalandı. Generalleri onu aralarında bölüştü, ama her şeyi koruyamadılar. Küçük bir Pers İmparatorluğu dirildi. Generaller bu arada, Makedonya, Suriye ve Mısır'da Helenistik monarşiler kurma çabasında idiler. En parlakları Suriye'de, başkentleri Antakya olan Selevkos Krallığı (adını İskender'in vekillerinden biri olan Selevkos'dan almıştır) Mısır'da Ptoleme'ler (kurucusu yine İskender'in generallerinden biri) ve Orta Asya'ya kadar da, "Baktrian", isimlerini alan monarşiler kurulmuştur.

Ptoleme'lerin Helenistik Mısır'ının başkenti İskenderiye, dünyanın en büyük ve parlak kenti haline gelmişti. Kitaplığında 700.000 kitap vardı. (rulo halinde papirüs üzerine el yazmaları) Bilginler burada olağanüstü bir şekilde bir araya toplanmışlardı. Özellikle, Eratosthenes, ancak yeryüzünün yuvarlaklığıyla açıklanabilen, Asuan'da bir kuzey-güney eksenini üzerinde öğle zamanı oluşan gölgenin, İskenderiye'de oluşana kadar uzun olmadığını fark ederek, yeryüzünün çevresini hesaplamıştır. Pytheas da, kutup çemberini ölçmeyi başarmış bir denizciydi ve Atlantik gel-git'lerinin katsayısını hesaplamıştı. İskenderiye Limanı'nı gece aydınlatan ve adını Pharos'dan alan kıyı feneri, yeryüzünün bütün fenerlerinin örneği olmuştur. Kısacası, orada ancak Rönesans'da bulunabilecek entelektüel bir düzey bulunmaktaydı.

Kleopatra, Ptoleme Hanedanı'nın son hükümdarı olan kişiydi.

Helenistik kültür o sırada evrensel, ama yalnız Çin, bu kültürden etkilenmemiş bulunmaktaydı.

İskender, tipik Yunan: batıl inançlı değil, hümanist ve eşcinseldi. (çok kereler evlenmişti, çünkü yendiği kralların kızlarıyla evlenmişti, bunların en ünlüsü

Roxane idi. Bu evlilikler politik hesaplar yüzünden gerçekleşmiştir) Uygarlığı kendi gittiği yerlere beraberinde götürmesi gerekliliğine inanıyordu.

Günümüzdeki yunanlılarda bu derin inanç hala görülmektedir. “Kendileri ‘uygar’ iken, tüm diğerleri ‘barbar’ olanlardır.” Bunun bir ırk değil, kültür meselesi olduğu görülmektedir. Yunanca konuşmak ve tiyatroya gitmek “Helenistik Kültür”ün göstergesi olarak görülmekte idi.

Yirmi üç yüzyıl önce, İngiltere’den Hindistan’a kadar uzanan bu etkileşim bir “küreselleşme” olarak görülmektedir. Çin, İpek Yolu ile ona ulaşan uzak yankılara rağmen, bunun dışında kalmıştır. Helenistik monarşilerin de, politik yapılarının dayanıksız olduğu görülmektedir.

Aristoteles için sağduyunun işareti ölçülü olmaktır ve hocası Aristoteles’in gözündeki en büyük günah olan “aşırı”lığıyla (yunanca: *ubris*) İskender, Antik Yunan’dan uzaklaşıyordu. Bu da, İskender’in Helenizm’in değeri pek bilinmemiş başka bir yönünü temsil etmeye yöneldiğini göstermektedir. Karakterinde Atinalılık yoktu ama, esin dolu bir coşkunluk vardı. (Barreau-Bigot, 2006: 51-57)

Barreau ve Bigot’un bu yorumlarında, “Avrupa kökenli bir kolonyalizmin dünyayı tekeli altına alabileceği” inancı egemendir. Çin’in bu kolonyalizme direnmiş oluşunu hafife alan, imparatorların “içe kapanış” stratejilerini bir zayıflığın görüntüsü sayan yazarlar, bu stratejinin tutarlı bir ekonomi-politik düşünüşe dayandığını fark edememektedirler. Çin, Haçlı Seferi niteliğindeki büyük saldırı karşısında, provokasyana gelmemiş, Avrupa ile savaş alanlarında karşılaşmadan önce, ekonomilerini ayakta tutan ağ-tipi örgütlenmenin, böyle bir cehennemi çatışmayı kaldıracak kadar büyüyüp-güçlenmesini sabırla beklemişti. İskender’in Doğu-yönlü, kolonyalizmini, 16 yy. kadar sonra, geri püskürten bir Batı-yönlü kolonyalizm, yani, Cengiz Han’ın fetihleri, dünyayı Pazar ekonomisinin tekeli içinde yeniden küreselleştiren bir ağ-tipi örgütlenme yaratmıştı.

Dünya tarihinde nadir rastlanan “küresel tekelleşme” olgusunun bu iki belirgin örneği, yani İskender (İ.Ö. 4. yy.) ve Cengiz Han (İ.S. 12. yy.) imparatorluklarının karşılaştırılmalarında, göze batan özelliklerden biri ikisinin de, kısa ömürlü oluşlarıdır. İskender’in ölümünden sonra, yönetimde ön planda yer alan kişilerden hiçbiri bu küresel imparatorluğun dizginlerini tek başına ele geçirip küresel iktidarı muhafaza etme çabasını göstermemiştir. Eski Satrap’lar, yönettikleri bölgeleri bağımsız devletler olarak ilan edip, küresel imparatorluğu kaşla göz arasında yok etmişlerdir. Bölgeleri dayanışma içinde olmaya teşvik edecek gerekçeler bulunmadığı anlaşılmaktadır. İskender’in feth ettiği ülkelerde yerleştiği en etkileyici iktisadi yapı “para ekonomisi” idi.

Örneğin, Anadolu’da İznik, İzmir, Antakya ve Gaziantep (Zeugma), İran’da Tebriz, İsfahan ve Şiraz, Batı Asya’da Taşkent ve Buhara, Hindistan’da Lahor, Keşmir, Varanasi, Kalküta, şehirleri yeni iktisadi doktrini dokularına emmişler, varoluşlarının temeli haline getirmişlerdi. Bu şehirlerin, para ekonomisi üzerine kurulu bir imparatorluğun İskender’den sonra uzun ömürlü olması amacıyla, güçlerini birleştirecekleri düşünülürken, gerçek bunun tam tersi olmuş, İskender’in ölümünden sonra iktisadi-finansal birliktelik sürerken, kolonyal otoritenin reddedildiği gözlenmiştir.

Cengiz Han’ın sağlığında ise, kolonize ettiği ülkelerdeki iktisadi aktörler-tüccarlar ve tefeciler-dünya tekeline sahip bir siyasal otoritenin altında olmayı, Ortaçağ’ın çok sayıdaki feodal otoritesi altında ezilmeğe tercih etmişlerdi.

Ortaçağ’da, kervan güzergâhları sık-sık bir feodal egemenlik bölgesinden çıkıp başka birine girerlerdi. Cengiz imparatorluğu feodal egemenlik bölgelerini yetkisizleştirmiş, uzun, kıtalar-arası güzergâhlarda bile, bölgelere giriş-çıkışlarda eskiden ödenen *octroie* vergisi adlı feodal haracın kaldırılmasını sağlamıştı. Kapitalizmin temel ilkesi olan “malların ve sermayenin özgürce yolculuk etmesi” kuralının kökü Cengiz Han dönemindeki ülkeler arası ticaret politikasına dayanmaktadır.

Cengiz Han'dan sonraki kuşak, Kubilay Han, Hülagû Han, Batu Han, Ögedey Han, vb., Cengiz Han imparatorluğunun bir merkezden yönetilen yapısını parçaladılar. Gene de, aynı hanedandan geldikleri için, yüksek düzeyde, kendi aralarında bir imparatorluk konsepti sürmekteydi. Fakat, onlardan bir sonraki kuşakta, yerel iktidarlar çoğaldı. Tekelci küresel kolonyalizm hızını yitirdi.

Her iki örnekte gözlenebileceği gibi, tekelci kolonyalizmin başlangıçta kuruluşu nispeten kolay olmakta ve bu doktriner yapı hızla doruk noktalarına tırmanabilmektedir. Olumsuz gelişme elli yıl kadar sonra ortaya çıkmakta ve kurulmuş imparatorluğun kökleri sallanmaya başlamaktadır. Yeryüzünde, bugüne dek, uzun ömürlü olan tekelci kolonyalizm örneğinden söz edilemez. Tekelci kolonyalizmin en son örneği olan Britanya İmparatorluğu I. Dünya Savaşı'na dek büyümüş ve güçlenmiş, 20. yy.'ın ortasında ise, sahip olduğu kolonileri Amerika Birleşik Devletleri'ne devrederek dağılma sürecine girmiştir. Rochild ve Rockefeller hanedanlarının ve İlluminati örgütünün temsil ettikleri 21. yy. tekelci kolonyalizmi ise, bir yandan krizleri atlatıp ayakta durmaya çalışırken, bir yandan da, küresel imparatorluk hayalini gerçekleştirmek için savaşmaktadır.

Acaba, tekelci kolonyalizmin (küreselleşme'nin) “bir yaygınlaşıp-bir tepetaklak gitme” modeli Kapitalizm'in dinamizm kazandıran bir mekanizması mıdır?

Yeni bir küresel dini tüm insanlara empoze etme hevesi, Ortaçağ'daki teokratik iktidarlara özenen, bir doktriner yönetim mekanizması mıdır?

Dünya Ticaret Örgütü (WTO, *World Trade Organization*)'nün Afganistan'ı her ne bahasına olursa-olsun feth etmek yolundaki kararlılığı, bugün, akımın gene Doğu-yönlü bir küresel kolonyalizme geri dönmüş olduğunu akla getirmektedir.

20. yy. Kapitalizmi, Avrupa ve A.B.D.'de “para ekonomisi”nin dayanılmaz çekiciliğini insan kitlelerini seferber etmek yolunda temel güç olarak kullanırken, Çin, kendi “kapitalizm”ini, politik otoritenin bazı baskıcı doktrinleri başarıyla kullanması sayesinde kurmuş, aynı amaca başka yoldan varmıştır. Bunun sonucu olarak, iki

kolonyalist kutup oluşmuş, hatta, bu kutupların birbirleriyle savaşmaları şöyle dursun, kapitalist sistemin mekanizmaları içerisinde elele vermeleri bile söz konusu olmuştur. “Yeni Dünya Düzeni” adı verilen bir çeşit tekелci imparatorluk, esas olarak, kutsallaştırılmış bir para-ekonomisine sadakatla bağlanan büyük iktisadi güçlerin kendi aralarında denge kurmaya dikkat etmelerine dayanmaktadır.

Yeni Dünya Düzeni’nin büyük zaafı temelinde yer alan “para” ögesindedir. Bankalarda yoğunlaşan para gerçekte taşıdığı binlerce kat fazlası olan bir “sanal güç”ü temsil etmektedir. Siyasal ve ekonomik kurumlar, böylece, sağlam bir gerçek güce dayanmayan parasal değerlerin satın alma gücünü kitlelere vaad ederek, onları parmaklarında oynatmaktadırlar.

Büyük İskender’in yararlanmış olduğu Kolonyalist Tekelcilik doktrini, ölçsüz boyutlara varmış olarak, hala işlemektedir. İskender’in kurmak istediği Dünya İmparatorluğu’nun olası başkenti, Irak’taki Babil kenti, Büyük Ortadoğu Projesi’nin işlerlik kazanmaya başlamasıyla, mezopotamya çölleri arasından yeniden ısı-ısı parlamaya hazırlanmaktadır. Yeryüzünde bugün yaygın olan üç semavi din’in ortaya çıkmış oldukları bu bölge, unutulmamalıdır ki, şeytana tapma pratiklerinin, Marduk inancının ve başka ateşe tapma dinlerinin de kökeni ve bugünkü yurduudur. Bu bölgeyi benimsemiş olan Büyük İskender’in de, alkol, uyuşturucular, eşcinsellik, ateşe kurban olarak insanların sunulması, ensest, vb. pratiklere bağlı olduğunu düşündüren çok ipucu vardır. Yeni Dünya Düzeni, Tekelci Kolonyalizm, Küresel İmparatorluk, kısa zamanda bir Evrensel Din ortaya çıkaracak, kitlelerin tek bir doktrin yoluyla manipüle edilmesini sağlayacaktır.

Ağ-tipi örgütlenmenin ve küreselleşmenin hem kolonyal imparatorluklara, hem de, bu tekелci otoriteler karşısında direnenlere, katkısı büyük olacaktır.

1.2. Küreselleşmenin Nedenleri

Küreselleşme tarihi bir süreç olarak ele alındığında, bu sürecin ortaya çıkması ve hızlanmasında bazı bilimsel, teknolojik, siyasal ve ekonomik dinamikler olduğu görülmektedir. Toplumsal olgular tek bir dinamiğe bağlı olarak gelişmemektedirler. Bu toplumsal olguların oluşma süreci, bazı dinamiklerin diğerlerine göre önceliğinden, ya da, daha çok etkili olduğundan, söz edilerek, açıklanabilir.

Küreselleşme sürecinde de, bu süreci besleyen dinamiklerin bazılarının diğer bazı dinamiklere göre daha etkin bir role sahip oldukları gözlenmektedir. Bu dinamiklerin en başında, bilime bağlı olarak hızla gelişen teknolojidir. Diğer dinamikler ise, teknoloji ile aynı yönde, fakat daha az hızlı değişen siyasi, sosyal ve ekonomik gelişmelerdir.

1.2.1. Bilimsel ve Teknolojik Yenilikler

Aydınlanma felsefesinin ünlü düşünürü Kant'ın "Aklın yolu birdir" (Özkul, 2008: 113) önermesine bir karşı koyuş biçimi olarak, postmodern felsefenin temel önermesi ise, "Aklın yolu çoktur" biçiminde olmuştur. Birinci önerme, bilim ve felsefeden, sanat ve edebiyata, siyaset ve ekonomiden, gündelik hayata kadar, belirlenimci bir yaklaşım yerleştirmeye çalışmıştır. İkinci önerme de, bunun tersine, bütün hayat pratiklerinde çoğulculuğun geçerli olduğunu savunmaktadır. Modern dönemin kültür anlayışı, Batı kültürünün üstünlüğünü ve ötekilerin ilkelliğini savunurken, postmodern dönemde ise, kültürün, "ilkel" ve "modern" karşıtlığıyla ayrımı reddedilmektedir. Böylece, her insanın ve her toplumun kültürlerinin kendi içinde bir değeri olduğu kabul edilmektedir. Bugün, postmodern kültür söyleminde, ikinci önerme, özellikle sanat alanlarında ön plana çıkmaktadır. Modern dönemde kültür, ancak belli bir sınıf ya da zümrenin tüketimine hizmet eden bir olgu iken, postmodern dönemde, bu yaklaşım değişmiştir. Küreselleşme sürecinde, bilimin hızlı ilerlemesi ve insanların daha fazla sunulan teknolojik hizmetlerden faydalanabilmesi, kaçınılmaz olarak tüketim ihtiyacını arttırmaktadır. Her bilimsel değişim, bir zihinsel ve pratik dönüşümü kaçınılmaz kılmaktadır.

Kültürel alandaki bu gelişmelere paralel olarak, bilgi toplumunun geleceğe ve ileriye yönelik olması, bu yönelimleri bilgisayar tasarım modelleri gibi alanlara yöneltmesi, kültür ve sanat alanındaki postmodern tutum, bütün kültürlerin birbirine yakın seviyede durması anlayışını beslemektedir. Bu ortamda, zihinsel gelişmenin yol açtığı yeni ufuklar içinde, sanal bir algı dünyası da oluşmaktadır.

Teknolojik yeniliklere bakıldığında, küreselleşme sürecinin etkisi reddedilemeyecek kadar açık ve güçlü delillere sahiptir. Örneğin, 1980’li yıllardan itibaren, bilgi teknolojilerinin yaygınlaşmaya başlaması ile birlikte, dünyada mesafe kavramı eski anlamını kaybetmeye başlamıştır. Bilgi teknolojisindeki yeniliklerin hem bireysel, hem toplumsal, bir bilgi, kültür ve sermaye akışı ile birlikte, küreselleşmenin bir öncü dinamiği olduğu görülmektedir.

Önce radyo ve televizyonla kurulmaya başlayan iletişim ağları, daha sonra bilgisayar, internet ve bunları destekleyen uydu teknolojisindeki yeniliklerle insanoğlunun mekana ve zamana bağlılığının eskiye oranla çok daha azaldığı görülmektedir. Dünyanın adeta her an birbirinden haberdar olan insanların yaşadığı bir köy haline geldiği ileri sürülmektedir. Bilimsel yeniliklerin hızı ile birlikte, farklı toplumsal yapılar ve ilişki biçimleri de oluşmaktadır. Özellikle, bilişim teknolojisinin yoğun olarak kullanıldığı bir toplumsal yapıya doğru gidişten söz edilmektedir. Bu yeni yapıya “bilgi toplumu” adı verilmektedir. Bilgi toplumunda, bilgiyle paralel olarak, kültür alanında da, küresel bir karşılıklı iletişim söz konusudur. İletişim, karşılıklı uzlaşma, hoşgörü ve kültürel yaklaşımlara neden olmaktadır. Böylece, kültürel alanda katılımın daha kolay sağlanabileceği bir küresel kültürel platform meydana gelecektir. İletişim sayesinde toplumların katılımcı ve çoğulcu olması, dünya kültürünün de zenginleşip, karşılıklı hoşgörüyü arttırması söz konusudur.

Bilgi toplumunda iletişim araçları ve bilgisayar ağları ile, ekonomik, siyasal ve kültürel küreselleşme, bütün ülkeleri ve toplumları etkilemektedir. Artık bütün dünyayı saran kültürel küreselleşmenin boyutu, uydu yayınları ile, desteklenen medya araçlarının

etkinliğiyle, daha da artmaktadır. Dünyanın her yerinden anında haberdar olunabilmektedir.

1.2. 2. Siyasi ve Sosyal Yenilikler

II. Dünya Savaşı'ndan sonra, "Soğuk Savaş" denilen olgu bütün dünyayı biçimlendirmeye başladı. Batı dünyasına muhafazakârlık ve milliyetçiliği destekleyen, bunları ön plana çıkaran, bir ideoloji egemen oldu: yeşil kuşak stratejisi. Bu ideoloji, aynı zamanda Batı Devletlerinin Sovyetler Birliği'ni çökertmek için uygulamış olduğu bir strateji olarak da, görülmektedir. Rekabete dayalı, kültürü, sanatı, edebiyatı, teknolojiyi, siyaseti etkisi altına alan çift kutuplu bu dünya, 1991'den itibaren Sovyetler Birliği'nin çöküşü ile, İslam-karşıtı tek kutuplu bir karakteri benimsemiştir.

Bu dönemin sona erışı, Gülten Kazgan'ın *Küreselleşme ve Ulus-Devlet, Yeni Ekonomik Düzen* (2000: 55) adlı kitabında şu şekilde açıklanmıştır:

Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB)'nin elektronik devrimin getirdiği dönüşüme uyum sağlayamaması, diğer alanlarda da geri kalmasına neden oldu. Özellikle askeri-sanayi'de gerilemesini doğurdu. Bu etkenler, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB)'ni ve Doğu Bloku'nu parçalamak için, başta Amerika Birleşik Devletleri olmak üzere, batılı Devletlerin işini kolaylaştırdı. Sonucunda, Doğu Bloku dağıldı. 1991'de Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB)'nin devlet olarak dağılması bunu izledi. Böylece, iki kutuplu dünya da, "Soğuk Savaş" da sona ermiş oldu.

Küreselleşme sürecinde, siyasi alandaki yenilikler arasında, "demokrasi" bir değer olarak daha fazla önem kazanmaktadır. Eski otoriter ve totaliter rejimlerin yerini alan demokrasi, artık küresel bir değer olarak kabul edilmektedir. Ancak, çağdaş Batı demokrasilerinde yaşanan sorunlar ve yozlaşmalar demokrasiye yönelik eleştirileri artırıyor. Demokrasinin, siyasal iktidarların keyfi yönetimine dönüşmemesi için, hükümetlerin millet adına kullandıkları güç ve yetkilerinin sınırlandırılması gerektiği savunuluyor. Bu çerçevede, demokrasi anlayışı şiddetle eleştiriliyor ve

bunun yerine “sınırlı demokrasi”nin uygulanması savunuluyor.

Yine bu çerçevede, yönetilenler ile yöneticiler arasında etkin iletişime dayalı bir “katılımcı demokrasi” anlayışına daha fazla işlerlik kazandırılması gerektiği görüşü yaygınlık kazanmaktadır. İktisadi alanda liberal ekonomik düzene, siyasi alanda ise, gerçek demokrasiye dayalı bir siyasal sisteme yönelme arzusu dünyada hızla ilerlemektedir. “Liberal Demokrasi” adı verilen yeni bir siyasi ve iktisadi düzen hayali dünyada hızla yayılmaktadır.

1.2. 3. Ekonomik Yenilikler

Küreselleşmenin ekonomik ayağı, siyasal ayağından biraz değişik bir niteliğe sahiptir. Ekonomik küreselleşme, “uluslararası sermayenin egemenliği elinde tutması” anlamına gelmektedir. Küreselleşme’de sermayenin, özellikle Çin ve diğer Asya ülkeleri başta olmak üzere, farklı bölgelere yönelmesi ve Amerika Birleşik Devletleri’nin siyasi ve askeri gücünü ve güvenilirliğini sarsan deneyimlerin yaşanması, Küreselleşmenin siyasi boyutunu kontrol eden Amerika Birleşik Devletleri’nin, ekonomik alanda uluslararası sermayeyi kontrolünü sarsmıştır.

1.3. Kültürel Küreselleşme

Kültürel anlamda, küreselleşme şöyle tanımlanabilir:

Mahalli/yerel kültürlerin ve geleneksel sosyal bağların çözüldüğü, milli devletlerin belirleyiciliğinin azaldığı, gruplar ve bireyler arasındaki her türlü ilişkinin kolaylaşıp yaygınlaştığı, üretimin ve bölüşümün yeni bir dönüşüm içine girdiği, gerek toplumlar arasında, gerekse aynı toplum içindeki sürtüşmelerin yayılma tehlikesinin her zamankinden daha çok olduğu, sınırların ve geleneksel aktörlerin öneminin azaldığı, farklı bir bireyselleşmenin geçerli olduğu, geleneksel sosyal kurumların fonksiyonlarını yitirdikleri, dayanışmanın azaldığı, küresel ekonomik rekabetin belirleyici olduğu, kendi değerler sistemini henüz ortaya koymamış bir süreçtir. (Özkul, 2008: 135)

Küreselleşme, kültürel olarak tasarlanan, yani, küresel arenaya ilişkin, süreçleri belirler. Küresel arena, küreselleşmenin ön koşuludur. Küresel arena, belirli bir dizi dinamik niteliğin ürünüdür. Bu dinamikler arasında, merkez/çevre yapılarının oluşumu, bu yapıların döngüleri, daralma, parçalanma ve yeniden yapılanmaları, sayılabilir.

Osman Özkul, *Kültür ve Küreselleşme* adlı kitabında, küreselleşmenin kültürel arenada iki boyutu olduğunu şu şekilde anlatmaktadır:

Bu iki olgunun, yani küreselleşme ve kültürün, tarihsel sürecin normal bir parçası mı oldukları, yoksa birbirlerini tamamlayan bir anlama mı sahip oldukları tartışılmaktadır. Bir yaklaşıma göre, bu durum modern dönem kültürünün bir iflas göstergesidir ve onun yerine yeni bir küresel ideoloji konulmaya çalışılmaktadır. Başka bir yaklaşıma göre ise, bunlar birbirini dengelemektedir. Bu iki yaklaşım biçiminden birincisi, modern dönemin bir yaklaşım biçimi olarak tekdüze tüketim kültürünün bütün dünyadaki egemenliğine vurgu yapmaktadır. İkincisi ise, modern sonrası/postmodern dönemin bir kültürel yansıması olarak, yerellik ya da mikro-milliyetçilik ve mikro-dincilik olgularını öne çıkarmaktadır. (Özkul, 2008: 135)

Küreselleşmenin kültürel boyutlarını çözümlerken, “akış” kavramını düşünüşümüzün merkezine koyabiliriz. Kültürel iletişimin akışkanlığında, iki olgudan bahsedilebilir. Bunlar kitle iletişim araçları ve halkların hareketliliğidir. Tural’ın, *Küreselleşme-İletişim-Kültürlerarasılık* kitabında, (2005: 70) “akışkanlık” konusunu, Appadurai’nin, “imgelerin ve insanların hareketliliği sırasındaki etkileşimden doğan imgelem etkinliğini modern öznelliğin oluşturucu niteliği” olarak tanımladığından bahsetmektedir. Appadurai, kültürlerin yayılması durumunu nitelemek için kullandığı “akış” kavramıyla şu saptamayı yapar:

Küreselleşme çağına niteliğini kazandıran bu akışlar, Batı modernliğine atfedilen göstergelerin farklı özdeşleşme stratejilerinde benimsenme biçimlerini çoğullaştıran bir etki yapmaktadır. Bu göstergeler Batı’ninkinden çok farklı bir

tarihselliği işin içine sokan bir repertuarla bağlantılı bir şekilde işlev görür. Bu katmanlaşma, çağdaş kültürel biçimlerin günümüzdeki zenginliğinin kaynağıdır. (Appadurai, 2001: 14)

1.4. “Kimlik” Kavramı

İnsanın bir tür olarak değil, bir birey olarak algılanması, Rönesans ve Reformu izleyen yıllarda olmuştur. Bu durumu iki nedene bağlayabiliriz: Bunlardan birincisi, bu dönemde Avrupa’da ulusal kiliselerin ortaya çıkması, ulusal dilin felsefe-bilim, edebiyat ve eğitimde kullanılmaya başlamış olması ile, ulusal bilinci uyanmış insan kendini, örneğin, “hıristiyan” değil de, “fransız” diye tanımlamaya başlamıştır. İkinci olarak da, Rönesanstan sonra insan sorunlarının ele alındığı irdelendiği “hümanizm” akımı olarak görülebilmektedir.

“Kimlik” kavramı psikoloji, sosyal psikoloji ve sosyoloji gibi alanlarda yer almaktadır. Kimlik kavramının bileşenleri, tanımlama ve tanınma açısından, kişilerin ve çeşitli büyüklük ve nitelikteki toplumsal grupların, “kimsiniz? kimlerdensiniz?” sorularına verdikleri cevaplar olarak, aidiyet açısından da, “mensubu olma”, “ait olma” konularındaki başvuru çerçeveleri kimlik tutumunu sağlayan dayanaklar olarak görülebilir. (Kaplan, 2008: 34)

1.4.1. Ulusal Kimlik

Ulusal toplumların ortaya çıkışının 15. yy’a kadar uzandığı söylenebilir. Ulus kavramı, Batı’da toplumsal ve siyasal değişim süreçlerinin doğal bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Avrupa’da feodalizmin yıkılışı ile sonuçlanan, yeni siyasal, ekonomik ve toplumsal ilişkiler ortamında ulusun yaratılması için, insanların ortak aidiyetlerde birleşmesi gerekmiştir. Merkezî devlet kuruluşu ve ekonomik bağılıkların gelişmesi, ulus olgusunun oluşum sürecini hızlandırmıştır.

Her toplum ve durum için geçerli olabilecek bir ulus tanımı bulmak zordur. “Dil, din ve tarih ve kültür birliğine sahip olmak” olarak tanımlanabilir. Aynı toprak üzerinde ortak

ekonomik ve toplumsal çıkarlara sahip bireylerin, aidiyet duyguları ile bağlanması olarak da tanımlanabilir.

Ulusal toplumun oluşumu, toplum için ortak ve yaygın bir “bizlik/ortak kültür” temeli oluşturan ve bu “bizlik” çerçevesinde ortak bir dünya görüşü sağlayan ulusal ideolojinin egemen olması, bunun yanı-sıra ulusal ideolojiyi gerçekleştirecek ulusal devletin işler kılınmasıyla mümkün olabilir.

1.4.2. Etnik Kimlik

Etnik sözcüğü “soy”, “kandaşlık”, aynı dili konuşmak” gibi kavramlarla ilintili olarak görülmüş olmasına rağmen, dinamik bir durumdur. Yer ve zamana bağlı olarak, bütün bunları ya da bunlardan birini-bir kaçını içerebildiği gibi, aslında, bir grubun kendisini farklı olarak algılamasına bağlı olan, kültürel kimliğe bitişik, ayrı bir “halk olma”, ayrı bir “kültürel varlık olma” bilinciyle, bu bilincin simetrik algısı olan “öteki(ler)” ile araya bir çizginin çekildiği noktada başladığı söylenebilir.

Çağdaş antropolojide etniklik, dinamik yapısı nedeniyle “kandaşlık/soy birliği” ile belirlenemez. Etnik kimlik, “zamana ve mekâna bağlı olarak, etnikliğe temel olabilecek özelliklerden herhangi birinin ya da birkaçının önem kazanmasıyla belirginleşen bir kültürel oluşum olarak kabul edilmektedir.” (Kaplan, 2008: 41) Bu özelliği yüzünden, etnikliği bağlamsal kılmaktadır. Bu bağlam, tarihsel koşullara bağlı olarak, kimi zaman din, mezhep, tarikat, kimi zaman dil, kimi zaman bir beye, aileye ya da hanedana bağlılık, kimi zaman yaşam tarzı, ekonomik faaliyet biçimi, yerleşik veya konar-göçer oluş, kimi zaman ekonomik ve siyasal çıkar birliği, kimi zaman ortak düşman, kimi zaman da bunların birkaçı, olabilmektedir.

1.5. Küreselleşmenin Dil Üzerine Etkisi

Dil, kültürel değerlerin başında gelir; insanlar arasında iletişimi sağlayan, kültür birikimini kuşaktan kuşağa taşıyan bir araçtır. Daha önemlisi, “millet” denilen sosyal varlığı, ancak aynı dili konuşan insanlar oluşturur. Kültür birliğini, dil birliği sağlar.

(Tuna, 2004: 4) Bu bakımdan dil, insan topluluklarını bir diğerine göre farklı hale getiren, bütün içinde kitle ve yığın olmaktan kurtaran (Kaplan, 1996: 9) dünya coğrafyasında farklı ulusların varlığını anlamlı kılan en önemli göstergedir. Ulusları bir diğerine göre farklı kılmakta en bariz gösterge sayılan dilin bozulması, keza bir ulusun dilinin bir diğer ulusun diliyle benzerlik oluşturması, kuşkusuz iki ulus arasındaki farklılıkları aza indirgeyerek beraberinde kimlik bunalımı getirir. Bu bağlamda, pek çok düşünür, edebiyatçı ve lider “dil” üzerinde hassasiyetle durmuşlar; dildeki bozulma ve kirlenmelerin yol açacağı olumsuzluklara dikkat çekmişlerdir. Atatürk, Türk dilinin geliştirilmesi ve yabancı dillerin istilasından kurtarılmasının gerekliliğine parmak basmış;

Milli his ile dil arasındaki bağ çok kuvvetlidir. Dilin milli ve zengin olması milli hissin inkişafında başlıca müessirdir. Türk dili dillerin en zenginlerindendir; yeter ki, bu dil şuurla işlensin. Ülkesini, yüksek istiklalini korumasını bilen Türk milleti, dilini de yabancı diller boyunduruğundan kurtarmalıdır. (*ibid*: 6)

Demmiştir. Yine Atatürk, “Türk demek, dil demektir. Milliyetin en bariz vasıflarından biri dildir. Türk, her şeyden önce ve mutlaka Türkçe konuşmalıdır.” diyerek Türkçe konuşmanın önemini kesin bir ifadeyle vurgulamıştır.

İngiliz edebiyatçısı George Orwell, “1984” adlı romanında “Dilde yapılan tahribatın insanları duygu ve düşünce birliğinden uzaklaştırıp sürü haline getireceğini, milli benliklerini eriteceğini” (Banarlı, 1996: 5) vurgulamıştır. Fransız edebiyatçısı Alphonse Daudet, “Son Ders” adlı hikâyesinde Alsace bölgesinin almanlar tarafından işgal edildiği günlerde dilin önemine dikkat çekmek için bir öğretmenin ağzından fransızlara seslenmiştir:

Evlatlarım, size son defa ders veriyorum; bu bölgedeki okullarda Almanca’dan başka dille artık eğitim yapılmayacak. Fransızca’yı hiçbir zaman unutmayacaksınız; çünkü bir millet esarete düşse bile, diline sahip

çıkıtığı sürece esaret zincirinin anahtarını elinde tutar.” (Yalçın, 1996: 36).

Dil konusunda hassasiyet gösteren düşünürlerin yukarıdaki ifadelerinde iki noktaya vurgu yapılmış; dildeki bozulma/kirlenmelerin milli benliği zayıflatacağı ve bağımsızlığı tehlikeye düşüreceği üzerinde durulmuştur. Farklı uluslara ait dillerin, özellikle son yıllarda İngilizce’nin, adeta dünya dili “*lingua franca*” haline gelerek İngilizce konuşan ülkelerin dışında kalan insanların gündelik konuşmalarına kadar girmesi, ticarethanelere İngilizce isimlerin verilmesi, küreselleşmenin dil üzerindeki somut etkilerinden bazılarıdır. Diller üzerindeki söz konusu etkileşimin Türkiye’de özellikle küreselleşmenin hız kazandığı 1980 sonrası dönemde arttığı gözlemlenmektedir. Ticarethane tabelaları, adeta İngilizce’nin istilasına uğramış; merkez yerine “*center*”, dükkan yerine “*shop*”, yıldız yerine “*star*”, teşhir salonu yerine “*show room*” kullanılması giderek yaygınlaşmıştır. Küresel kültürün bir yansıması olarak; ülkemizde “*Star Copy Center*”, “*Blue Moon İnternet Cafe*”, “*Baby Land*”, “*Diamond Patisserie*”, “*Iceberg Net House*”, “*Estetica Coiffeur*”, “*Boutique Collezione*” gibi tamamen yabancı dilde yazılı tabelalar; “*Moulin Rouge Kebap Salonu*”, Türk medyasında Dallas ve Susam Sokağı dizilerinin izlendiği yıllarda “*Dallas Kiraathanesi*”, “*Susam Sokağı Dondurmacısı*” gibi yarı Türkçe, yarı yabancı sözcüklü tabelalar; “*Brothers Kardeşler Market*”, “*Kadir’s in Yeri*” gibi yanlış yazılımlar; “*Dürümland*”, “*Piliçburger*” gibi Türkçe sözcüklere yabancı ekler getirilerek hazırlanmış tabelalar görmek artık olağan hale gelmiştir. Diğer taraftan, küreselleşmenin hız kazanmasıyla, ticarethane isimlerinde yabancı isimlerin kullanılması yanısıra, insanımızın gündelik hayatta kullandığı yabancı sözcük sayısında da, giderek artma eğilimi gözlemlenmektedir. Dildeki kirlenmenin boyutunu, sade bir vatandaşın gündelik hayatında kullandığı yabancı sözcük sayısı ile ölçmek gerekir; zira dildeki kirlenme gündelik hayatta kullanılan yabancı sözcük sayısı ile doğru orantılıdır. İki bilim adamının karşılıklı konuşmalarında “*Récession économique*, istihdam hacminde negatif etki yapan unsurlardan biridir” ya da bir doktorun servis hemşiresine “*Hastaya gastrectomie* yapılacak” demesinde yadsınacak bir husus yoktur. Ancak, bir

üniversite öğrencisi, teyzesinin kızına “Kuzen, TV’de bir saattir *zapping* yapıyorum, *enteresan* bir *film* bulamadım; bari şu *paper*ımı ben *redakte* edeyim, sen de *printe* et.” Diyorsa, dilde küresel kültürün izlerini taşıyan aşikâr bir kirlenme var demektir. Cümlede kullanılan toplam yirmi sözcükten altısı yabancı kökenlidir. Bir üniversitemizin yemekhanesi girişinde; günün “mönüsü”: “milföy köfte”, “tavuk şinitzel” şeklinde yemek adları yer alabilmektedir. Küreselleşme sürecinde, dildeki kirlenmenin bir başka şekli ise, insanımızın küresel kültürün insanı gibi onunla aynı düzlemde, aynı dil mantığıyla düşünerek konuşmasıdır. Örneğin, insanımız, bir fransız gibi “banyo almak (*Prendre un bain*)”; birine hediye sunarken “Bu senin için (*C’est pour toi!*)”, yine bir ingiliz gibi “Kendine iyi bak (*Take care*)” diyebilmektedir.

1.6. Ulus-Devlet, Etniklik, Kimlik ve Müzik

Müziğin, kimliğimizi oluşturan kültürün simgeler ve davranış biçimleriyle dışa vurumu olduğunu kabul edersek, insanın, sosyal çevresi ile iletişim için üretilen sözcüklere, sesler aracılığı ile duygularını, düşüncelerini, deneyimlerini anlatan değişik anlamlar yükleyerek, müziğin temel yapısını oluşturduğunu söyleyebiliriz. Bu anlamlar, diğerleriyle paylaşılmaya başladığı andan itibaren müzik toplumsallaşmaktadır.

Müzik, insanları müzisyen, dansçı, ya da dinleyici, olarak özel biçimlerde biraraya getiren toplumsal bir faaliyettir. Bu toplumsal birlikteliklerin müzik yoluyla dengelenmesiyle, toplumsal kimliğin “somutlaştığı” güçlü bir duygusal deneyim sağlanabilir. Müzik kitlelerde ortak bilinç oluşturmada çok etkilidir. Müziğin harekete geçirdiği ilişkiler bütün bir topluluğu kapsayabilir. Müzik ve dans topluluğun kimliğinin en güçlü anlatımını sağlarlar.

Müzik, harekete geçirme gücü sayesinde, toplumsal örgütlenmeyi güçlü ve etkili bir biçimde gerçekleştirmek için en iyi araçtır. Modernleşme sürecinde, kentleşme, sanayileşme, kitle iletişim araçlarının güçlenmesi, gibi toplumsal değişim ve dönüşümler, dünya milletlerini iletişim, ekonomi ve siyaset alanlarında, yakınlaştırp, bir bütün olmaya taşımak istemiyle, yani, “küreselleşme” eğiliminin bir sonucu olarak görülebilir. Bu kavram, ulus-devletin rollerine ilişkin dönüşümlere gönderme

yapmaktadır. Bu dönüşümde devlet, tek güç olma özelliğini yitirmekte, uluslararası ilişkiler üstünlük kazanmaktadır.

1.6. 1. Küreselleşme Sürecinin Caz (Jazz) Müziği Üzerindeki Etkileri

Ünlü caz piyanisti Jelly Roll Morton, “Ben cazı 1902’de keşfettim” demişti. (Vail, 1993: 7) Bununla da kalmayıp, kartvizitine “*Ragtime*’ın yaratıcısı” olarak yazmış. (Berendt, 2003: 24) Jelly Roll Morton’un, gerçekten de, kaydedilmiş ilk caz eserlerini yorumladığı doğrudur. Fakat, caz gibi büyük bir kültürel birikimi arkasında taşıyan bir müzik türünü bir insanın yaratıcılığına bırakmak, hatta bir yılda veya bir günde gerçekleşen bir olaymış gibi algılamak ne kadar doğrudur?

Cazın doğduğu dönem olarak, 19. y.y’ın sonuyla, 20. y.y’ın başını kapsayan bir zaman dilimine işaret edilmektedir. Fakat, arkasında büyük bir kültür birikimi olan cazın oluşumu, sadece 20 ile 30 yıllık bir sürece sıkıştırılamayacak kadar karmaşık ve uzun bir süreç olarak görülmelidir. Hatta, birçok otorite tarafından cazın kaynağının Afrika’daki yerel müzik olarak kabul edildiği düşünülürse, cazın öğelerinin insanlık tarihi kadar eski olduğu sonucuna varılabilir. Fakat, bundan daha kesin ve mantıklı olan yaklaşım, cazın dünyada 19. y.y’dan itibaren çeşitli aralıklarla süre gelen küreselleşme hareketleri sonucunda meydana geldiğini gösterecektir. Özellikle 19. y.y’da yaşanan sömürge hareketleri ve daha öncesindeki köle ticareti, burada sözünü ettiğimiz kültür birikiminin “beyaz” denilen tarafından tanınmasına yol açmıştır. Yaşanan teknolojik gelişmeler, dünyada ulaşımın kolaylaşması ve kısalması, insani ilişkilerin artması da, cazın oluşumu için uygun bir ortam hazırlamıştır. Küreselleşme ve kültürel melezleşme, farklı kültürlerin ürünleri olan müzik tarzlarının bir araya gelmesi ve, sonuç olarak, içinde *blues*, *ragtime*, Afrika kabile müzikleri, klasik batı müziği, öğeleri barındıran cazın oluşmasındaki süreci hızlandırmış ve derinleştirmiştir.

Çağımızda çok söz edilen bir terim olarak “küreselleşme”:

Tarihçiler, küreselleşme hareketlerini ikiye ayırmaktadırlar; ilk küreselleşme hareketi olarak 19. yüzyılın başından, I. Dünya Savaşına kadar olan süreyi göstermekte, ikinci

küreselleşme hareketi olarak da, soğuk savaştan sonraki dönemi işaret etmektedirler. Küreselleşme hareketlerinin kültürel anlamda ilk etkilerinin yaşanmasının, 19. y.y sonlarına, yani cazın oluşumuna denk gelmesi de, küreselleşmenin caz üzerindeki yadsınamaz etkisini daha da çok açığa vuracaktır. Belki de, müzikle ilgili bir konudan bahsederken, ekonomik anlamda dünyadaki gelişmelere parmak basmak, fazla materyalist bir perspektif olarak görünecektir; fakat, aslında dünyada kültürel kaynaşmalara olanak sağlayan yapı, ülkeler arasındaki ticaret ilişkilerinin artması, dünya üzerindeki sermaye ve insan hareketinin hızlanmasıyla oluşmuştur.

Klasik ticaret metotlarından, liberal ekonomiye doğru yaşanan geçişle birlikte, Avrupa’da büyük bir şehirleşme hareketi ortaya çıktı. Modern yerleşim merkezleri etrafında toplanan nüfus, zamanla yeni iş sahalarının ortaya çıkmasına yol açtı. İkinci Endüstri Devriminden sonra artan, iş gücüne ve hammaddeye olan ihtiyaç da, büyük Avrupa ülkelerinin hem Afrika’da, hem de Uzakdoğu’da sömürgeleşmeye gitmelerine sebep oldu. (Hanagan, 2000) Böylece, demiryolu, karayolu ve özellikle denizlerdeki ulaşım giderek büyüdü. Hem insan, hem de kapital akışı hızlandı. Amerika kıtasının keşfinden sonra ise, Afrika’dan alınan kölelerin “yenidünya”ya taşınması, Afrika insanıyla, Avrupa insanı arasında bir kültürel ilişki olmasını sağladı. Köleler Hristiyanlaşırken, Avrupa dillerini öğrenirken, hatta Avrupa kültürüne adapte ettirilmeye çalışılırken, onların kendi kültürleri de, Avrupalılar tarafından keşfediliyordu.

Kölelerin Amerika’daki entegrasyonu ve yaşam biçimleri, cazın kültürel sebeplerini ortaya çıkarmaktadır. Sayıları tam olarak bilinmese de, en azından on iki milyon afrikalının, zorla Amerika’ya getirilerek köle olarak çalıştırıldığı düşünülmektedir. (Wagnleitner, 2001: 2) Bu kalabalık topluluğun, Amerika’da yeni bir kültürel hareket oluşturması, son derece doğal olarak karşılanmalıdır. Görülmesi gereken çok önemli bir nokta daha vardır: “Kölelik, sömürgecilik ve işgalcilik Afro-Amerikan müziğindeki yadsınamayacak derecede önemli olan, aynı zamanda da, insana son derece rahatsız edici gelen öğelerdir”. (Shipton, 2001: 15)

Amerika'ya Afrika'dan getirilerek köle olarak çalıştırılan ve batı değerleriyle yaşama zorunluluğunda bulunan insanların kültürel entegrasyon süreci, caz müziğinin ortaya çıkışına ışık tutabilmesi açısından son derece önemlidir. Köle olarak, genelde büyük çiftliklerde ve tarlalarda çalıştırılan Afrika kökenlilerin, kendi aralarında Afrika dilleriyle konuşmalarına izin verilmiyordu. Dini inanış ve anlayış olarak, Hristiyanlıktan çok uzak olan bu insanlar, hem doğayla olan yakın ilişkilerini sürdürüyorlardı, hem de kendi dinlerinin getirdiği natüralist ve şamanist inançları taşıyorlardı. Fakat, Afrika'dan gelen büyü geleneği, şamanlık, toplu ayinler ve vudu inançları köle sahiplerini rahatsızettiğinden, kendi etnik ve kültürel özelliklerini bir kenara bırakmak zorunda kalan köleler, batı toplumunun inançları ve kültürüyle, kendi öz benlikleri arasında kültürlerarası bir arayüz oluşturmak durumunda kaldı.

Her ne kadar, Amerikan zihniyeti tarafından değişmeye zorlanmış olsalar da, Afrika kökenliler, hem kölelik çağında, hem de sonrasında, Amerikan kültürünü belirgin bir şekilde etkilemişlerdir.

Hristiyan olmak zorunda bırakılan köleler, Katolik ve Protestan kiliselerindeki ayinlerin özellikleriyle, eski dini alışkanlıklarını kaynaştırarak, yeni bir ayin kültürü oluşturmayı başardılar. Müziğin, hem hayatlarındaki, hem de dinlerindeki önemini Hristiyanlık üzerine yansıtarak oluşturdukları bu yeni stile *gospel* denildi. Dinlerinden başka yerlerde de, eski müzik geleneklerini sürdürdüler. Örneğin, büyük tarlalarda çalışırken kölelerin söyledikleri, bir çeşit yakarış haline gelen *work song* olarak adlandırılan çalışma şarkıları veya şehir hayatının hüznünü içinde taşıyan *blues* bu kültürel entegrasyonun ortaya çıkarmış olduğu değişik müzikal ürünlerdir. Amerika'ya yerleşen ve buranın kültürünü benimseyen Afrikalıların icra ettikleri *gospel*, *blues* gibi tarzların özelliklerini incelemeyen ve caz müziğindeki yerlerini belirlemeden önce, ilkel Afrika kabilelerinin müzikal geleneklerini araştırmak ve tanımlamak gerekmektedir. Farklı bölgelerde, birbirinden çok farklı geleneklere ve müzikal kültürlerle sahip olan kabile müziklerinin ortak özellikleri, ritim ve doğaçlamadır. Dini ayinlerde ve bazı özel günlerde çalınan müzik, birçok yörede kilise tarafından belirlenmiş, tanımlanmış ve hatta kısıtlanmıştır. Din öğesinin, geleneksel

Afrika kabile müziği üzerindeki etkisi, aslında başlı başına derinlemesine araştırılması gereken bir konudur. Müzik ve ilkel dinlerin karşılıklı etkileşimlerini kavrayabilmek için, toplu olarak gerçekleştirilen bir dini ayini gözlemlemek gerekmektedir. Ayinlerde, topluluklar tarafından kullanılan vurmali çalgılar aracılığıyla ve insan sesinin kuvvetiyle icra edilen müzik, kimi zaman bir trans, kimi zaman da bir rahatlama etkisi yaratmak için kullanılıyordu. Ayini yöneten din adamının, bazı durumlarda müzik topluluğunun lideri olarak yer aldığı icralarda; şaman, toplu doğaçlamayı yönetme yetkisine sahip oluyordu. Gerektiğinde, doğaçlamanın yönünü değiştirerek, ritm açısından yarattığı farklılıklar, ayinin hem müzikal, hemde psikolojik boyutunu belirliyor, sürekli devinim içinde olan ortak bir doğaçlama seansını oluşturuyordu. Sonuçta, yukarıda bahsedilen iki önemli öğenin, caz müziğinin merkezinde şekillendirildiği gerçeğiyle yola çıkılırsa, gerçekten de cazın kökeninde Afrika müzik geleneklerinin yattığı görülecektir.

Ritm ve doğaçlamanın önemi, çeşitli dönemlerde icra edilen Afrika kökenli müziğe değişik etkilerde bulunmuştur. *Gospel* tarzını incelediğimizde, vokalistler topluluk halinde ritm tutarak veya armonik anlamda tamamlayıcı bir öğe olarak, bir altyapı hazırlarken, bir solistin bazen anlamlı, bazen de anlamsız sözlerle yakarışını ve bu dokunun doğrudan ilkel Afrika müziklerinden miras kalmış olduğunu görüyoruz. Bu tarz, kendini sonraki dönemlerin caz eserlerinde de göstermektedir. Örneğin, Louis Armstrong tarafından başarıyla yorumlanan *Go Down Moses* ve *Nobody Knows the Trouble I've Seen* eserlerindeki *gospel* etkileri açıkça farkedilebilir. Bu eserlerde, koronun partisyonu, bir *gospel* korusu özelliğine göre yazılmıştır ve aynen o şekilde yorumlanır. Sonuç olarak, kültürel entegrasyon sonucunda ortaya çıkan *gospel*, cazın müzikal temellerinden birini oluştururken, dolaylı olarak, cazın da kültürlerarası ilişkiler sonucunda doğan bir ürün olduğunu vurgular.

Köleliğin yasaklanmasıyla, plantasyonlardan şehirlere göç eden azad edilmiş köleler, bu kez de, işsiz, aylak, bir yaşamın pençesinde kıvrılmaktaydılar. Aileler parçalanmakta, fuhuş ve alkolizm bu yoksul insanları çürütmekteydi: *Blues* müziği aşağılayıcı yaşamın anlatımıdır ve cazın belki de en önemli öğesi olduğu söylenebilir. *Blues* ile birlikte, Afro-Amerikan müziğinde enstrümanların yeri artmıştır. *Blues* yorumcuları, eserlerinde

konu olarak, yalnızlık, hüznün, sıla hasreti, terkedilmenin acısı gibi temaları kullanıyorlardı. *Blues*, tamamen içten gelen bir his olarak tanımlanmış ve bundan dolayı, klasik batı müzisyenleri tarafından zor anlaşılan bir özelliğe sahiptir: *blue note* olarak da tanımlanan, ses dizisi içinde aykırılık taşıyan, hatta batı müziğindeki tampere sistemin dışında yer alan notalar içerir. Joachim E. Berendt, *Caz Kitabı* adlı eserinde, *blue note*'ların cazdaki ve *blues*'daki yerini çok iyi incelemiştir. *Blue note*'un ortaya çıkışı ise, prensip olarak, bilinen Avrupa armoni öğretisindeki “eksiltme” denilen şeyden farklı bir olaydır.

Çünkü *blue note*'larda yarım tonluk azalma değil, müzisyene ve ruh haline göre değişen ölçüde(!) yarım tondan çok daha küçük, mikrotonal değişimler görülmektedir. On iki ölçülü akor iskeletine yaslanan *blues* melodileri ve *blues* doğaçlamaları, o kendine özgü çekiciliği *blue note*'lar sayesinde kazanır. Önceleri bu notaların doğuş nedeni hakkında şöyle varsayımlar ileri sürüldü: Köleleştirilerek Afrika'dan Yeni Dünya'ya getirilen siyahlar, kendi müziklerindeki pentatonik sistemi bizim yedi notalı heptatonik ses dizimize uyarlarken, bizdeki üçüncü ve yedinci dereceleri kendi müzikal hissedişlerine yaklaştırabilmek için, bemolleştirmek zorunda kaldılar. Bu söz konusudur. (Berendt, 2003: 197-198)

Bir *blues* müzisyeni, *blues*'u hayatının her yerinde hisseder. Hayatlarındaki zorluklardan dolayı mutluluklarını bile buruk yaşayan Afrika kökenli Amerikalılardan söz eden ve onların duygularına bir şekilde tercüman olan *blues*, aslında, yine batı kültürüyle Afrika kültürünün melezleşmesi sonucunda ortaya çıkmıştır.

Cazın ataları olarak nitelendirebileceğimiz başka bir tür de, *ragtime*'dir. Bir müzik türünün doğuşunu bir şehre veya bir insana bağlamak, her ne kadar büyük bir yanılgı olsa da; New Orleans, caz müziğinin bir türü olan *ragtime*'in ortaya çıkması için ideal bir yerdi. Mississippi Nehri'nin ağzının yakınında olan New Orleans, konumu bakımından, ticarete açık ve tüccarların yerleşmesi için çok uygun olan bir liman

kentiydi. Özellikle Amerika ile Avrupa arasındaki ticari ilişkiler arttıktan sonra, Avrupanın çeşitli ülkelerinden gelen tüccarlar, New Orleans’a yerleşti. Köleliğin de kaldırılmış olmasından dolayı, orada yaşayan Afrika kökenli Amerikalılarla evlenen bu Avrupalı tüccarların çocukları, edebiyat ve sanatın çeşitli dallarında özel hocalar tarafından eğitilmekteydiler. Böylece hem eğitim açısından, hem de yaşam anlayışı açısından avrupalı bir burjuva olarak yetiştirildiler. Maddi açıdan büyük bir rahatlık içindeydiler. *Creole* olarak da adlandırılan, birçok beyazdan daha iyi eğitilen bu topluluk, müzik konusunda da son derece detaylı ve ciddi bir teknik eğitimden geçtiler. Özellikle klasik batı müziği konusunda çalıştırılan ve çoğunlukla piyano çalan *Creole*’ler, Amerika’da çıkarılan ayrımcı bir yasa sonucunda, sosyal olarak diğer siyahlarla birlikte sınıflandırıldılar ve Amerikan toplumu tarafından dışlandılar.

Klasik batı müziği teorisinde uzman olan *Creole*’lerin, *blues* ve *gospel* icra eden, toplumun daha alt kademesinde olan başka topluluklarla tanışmaları, *ragtime*’ın oluşumunu sağladı. Hem ritmin, hem armoninin, hem de tekniğin önemini vurgulayan *ragtime* eserleri, doğaçlamaya yer vermese de, cazın oluşumunu kolaylaştıran bir ortam hazırladı.

Her ne kadar New Orleans *ragtime*’ın, belki de cazın doğduğu yörelerden biri olarak kabul edilse de, zamanla sosyal sınıflar arasında yaşanan ayrımcı yapı, ve siyahlara verilen kısıtlı özgürlükler, ilk caz müzisyenleri olarak adlandırılan “Jelly Roll Morton, Freddie Keppard, Sidney B chet, Jimmie Noone, King Oliver, Kid Ory, Johnny Dodds, Baby Dodds ve Louis Armstrong’un, burayı terk ederek daha rahat yaşayabilecekleri ve diğer insanlarla eşit haklara sahipolabilecekleri yerlere göç etmelerine sebep oldu”. (Gioia, 1997: 45)

En  nl  *ragtime* bestecisi olan Scott Joplin, *The Entertainer* ve *The Maple Leaf Rag* adlı eserleriyle hem büyük bir başarı yakaladı, hem de kendi çağdaşları arasında önemli bir yer kazandı. Jelly Roll Morton’un, “Ben cızı 1902’de icat ettim”, demesi de büyük bir ironi olarak tarihe geçmiştir. Çünkü, *ragtime*’ın en çok bilinen ve dönemin karakteristik özelliklerini en iyi vurgulayan *TheEntertainer*, o yıl Scott Joplin tarafından

bestelenmiştir”. (Vail, 1993: 7) Daha önce anlatıldığı gibi, *ragtime*’ın doğmasındaki en önemli merkez New Orleans olmasına rağmen, Scott Joplin, aslen New Orleanslı değil, Texas’lıdır ve besteci, hayatının büyük bir kısmını Missouri’de geçirmiştir. Bu gerçek de, daha önce belirtildiği gibi, bir müzik türünün oluşumunu bir insana, bir yere veya bir zamana bağlamanın yanlış olacağını, kültürel ve müzikal anlamdaki oluşumların uzun bir sürece bağlı olduğunu göstermektedir.

Kiliselerden yükselen *gospel*, Mississippi Nehri’nin kıyısından yayılarak gelişen *blues*, New Orleans’tan ve Missouri’den duyulan *ragtime* ve Afrika’dan yayılan kabile müzikleri, uzun bir tarihsel ve sosyal süreç sonucunda, Amerika Birleşik Devletleri’nin içinde, çeşitli yerlerde karşılaştılar, aralarındaki ilişki ortak bir paylaşım haline geldi ve bu süreçler sonunda, bugün bizim “caz” adını verdiğimiz müzik doğdu. Ritm, doğaçlama, *blues*, armoni ve melodi gibi cazın öğeleri sözünü ettiğimiz birçok müzikten miras kaldı ve, bir harman olarak, karşımıza belki de 20. yüzyılın en heyecan verici müzik türü çıktı.

Küreselleşme, yüzyıllar boyunca insanlar arasındaki kültürel ilişkileri ve kaynaşmaları tetikledi, bu sayede çeşitli yapıların bir araya gelmesiyle birlikte caz müziği oluştu. 20. yüzyıl boyunca, savaşlar, afetler ve toplumlardaki değer yargılarının değişmesi, gibi sosyal olaylardan kolayca etkilenen caz, zamanla çehresini değiştirdi ve böylelikle hitap ettiği kesim genişledi. Günümüzde de, İkinci Küreselleşme Hareketinin etkileri caz üzerinde rahatlıkla izlenebilmektedir. Özellikle, dünyada iletişimin yaygınlaşması, kültürlerin çok daha sık ve farklı platformlarda bir araya gelebilmesi ve farklı kültürlerden gelen insanların beraber müzik icra etmesi gibi faktörler sonucunda caz, günümüzde, tekrar küreselleşmenin etkisiyle, yeni bir oluşuma girmiş olduğu gözlemlenmektedir.

Dünya devletleri arasındaki ilişkilerin çeşitlilik ve yoğunluk kazanması, iletişim ağının daha yaygın, daha hızlı olması, ulusları ve kültürleri birbirine yaklaştırmıştır. Bilim, teknoloji, ticaret ve ulaşım artık devletin sınırları dışına çıkarak, uluslararası uygulamalara dönüşmüştür. Sınırların genişlemesiyle, dünya insanları arasındaki kültürel sembollerin

alışverişi hızlanmış, yerel-ulusal kültürde değişmelere yol açmıştır. Kültürel sembol etkileşimleri, küreselleşmenin hızını da arttırmaktadır. İletişim ve bilgi teknolojilerinin gelişimiyle, medya bu süreci destekleyici bir rol üstlenmektedir.

1.7. Küreselleşme ve Kültürel Kimlik

Toplumların kökenlerinin korunup-korunmadığı, unutulup-unutulmadığı, kimlik pratiğine ilişkin bir sorundur. Bireylerin kültürel kimlikleri, onlar üzerinde bağlayıcı olduğu oranda, bireysel özgürlükleri sınıflandırmakta, ama, aynı ölçüde, bir kimlik kartı işlevi de yerine getirmektedir. Kültürel kimlik ile bireylerin özgürlükleri arasında, bireyin tutum ve davranışlarının farklılıklarına izin verilen “manevra alanı”nın genişliği açısından, tersine bir ilişki söz konusudur. Başka bir deyişle, katı bir kültürel kimlik, bireyin, ait olduğu kültürel kimlik açısından yapması beklenen tutum ve davranışları büyük ölçüde sınırlamış olur.

Bu konuda, Osman Özkul, *Kültür ve Küreselleşme* adlı kitabında, şöyle söylemektedir:

Yumuşak bir kültürel kimlik ise, bireyin tutum ve davranışlarına daha az müdahale ettiği için, onun “bireysel özgürlükler alanı”nı daha geniş bir çerçeveye taşır. Katı bir kültürel kimliğin “militan”ı kimliğine bürünen birey, kendini öteki kültürel kimlik sahiplerinden ayırmak için, kendinden bir oluşum ortaya koyar. Yumuşak bir kültürel kimliği savunan birey ise, aynı toplum içinde yaşadığı öteki kimlik sahiplerine de, hoşgörü ile bakmak eğilimindedir. Böylece, yumuşak kültürel kimlik, hem o kimlik sahibi olan bireyin özgürlük alanını daraltmaz, hem de öteki kimlik sahipleri ile bir arada yaşama dürtüsünü kısıtlamadığı için, toplumsal etkileşim miktarı kısıtlanmamış, dolayısı ile, toplum işleyişi bozulmamış olur. (Özkul, 2008: 138)

1.8. Küreselleşme Sürecinde Alt Kùltürler ve Politik Kùltür

Günümüz toplumlarında, kùltürel açıdan homojen bir ulus-devlet modelinden gittikçe uzaklaşan güncel gerçeklerle iç-içe yaşamaktayız. Kùltürel yaşam biçimlerindeki çeşitlilik, etnik gruplar ve dünya görüşünün sayısı gittikçe artarken, birbirinden uzaklaşam ve kopma potansiyali taşıyan bir toplumun sosyal entegrasyonunun güvencesi ise, demokratik süreç olmakta, bu da, siyasal irade oluşturma süreci sayesinde, kamusal iletişim araçlarıyla, sürdürülebilmekte ve taşınabilmektedir.

Tarihsel nedenlerden dolayı, birçok ÷lkede, kùltürel kökene bakılmaksızın, tüm devlet yurttaşları tarafından tanınma talebinde bulunan genel politik kùltür ile, çoğunluk kùltürü arasında bir geçirkenlik oluşmuştur. Eğer, aynı toplum içerisinde, kùltürel, etnik ve dinsel açıdan farklı yaşam biçimleri, diğerleriyle ve birbirleriyle eşit olarak var olma hakkına sahip olacaksa, bu geçirkenliğin çöz÷lmesi gerekmektedir.

Ortak politik kùltür düzeyi, “alt kùltürlerin oluşturulması ve bunun politika öncesi biçimlenmiş kimliklerden bağımsız olarak yapılmasıdır. Eşit haklarla birarada varoluşun yegâne önkoşulu, korunan inançların ve uygulamaların geçerli anayasa ilkeleriyle çelişmemesidir.” (Habermas, 1998: 26) Bir ÷lkenin politik kùltürü, aynı zamanda geçerli anayasa çerçevesinde kristalleşmekte, bu nedenle, içinde farklı etnik kimlikleri barındıran devletler, yurttaşlarını bölünmelerden kurtarma koşullarını demokratik bir politik kùltürün sağlam yapısında gör÷lmektedir.

Ancak, politik kùltür kendini ne kadar sağlamış olursa olsun, demokrasi yalnızca özgürlük ve siyasi katılım haklarının değil, aynı zamanda dünyevi boyutta, sosyal ve kùltürel ortaklık haklarının da sağlanmasıyla kendini kanıtladığında, çok kùltürlü toplumlar bir arada tutulabilmektedir. Hakların kullanım değeri, sosyal güvenlik ve farklı kùltürel yaşam biçimlerini karşılıklı tanıma biçiminde yurttaşlara geri dönmelidir. Demokratik devlet yurttaşları topluluğunun bütünleştirici bir güç olabilmesi, ancak, istenilen yaşam biçimlerinin gerekli koşullarını hazırlayan bir mekanizma olarak varlık göstermesiyle mümkündür.

Bu bakış açısı, savaş sonrasında, Avrupa'daki elverişli, ama fazla uzun sürmeyen koşullarda gelişmiştir. Sosyal refah devleti modeli uygulanmıştır. (Sanlı, 2005: 174) İkinci Dünya Savaşı sonrası, milliyetçiliğin enerji kaybına uğraması ve tartışmalı sınır sorunlarının gündem dışı kalması ile, toplumsal ikilemler ilgiyi dışarıya yönlendirecek değil, iç politikanın öncelikli konusu olarak ele alınarak çözülmeye çalışılmış, bu koşullar altında, demokratik hukuk devletinin evrenselci anlayışı, kendini güç politikasının buyruklarından büyük ölçüde kurtarabilmiştir. Özellikle, egemenlik hakları elinden alınan Almanya örneğinde görüldüğü gibi, siyasal topluluğun belirli ölçüde ulus ötesi bir kavrayışa ulaşma eğilimi kendini daha güçlü olarak göstermiştir.

Çoğu batı ve kuzey Avrupa ülkelerinde, sınıf çatışmalarının sosyal devlet tarafından yatıştırılması yeni bir durum yaratmıştır. Zaman içerisinde sosyal güvenlik sistemleri yapılandırılmış ve mükemmelleştirilmiş, okul, aile, ceza hukuku ve ceza yargısı, belgelerin korunması gibi konularda, reformlar yapılmış, kadın hakları politikasında en azından bazı adımlar atılmış, aynı kuşak içerisindeki yurttaşların statüsü, hukusal boyutta gözle görülür oranda iyileştirilmiştir.

Bu gelişmeler yurttaşlara temel haklarının hayata geçirilmesi konusunda ilk sırada olmaları gerektiği duyarlılığını kazandırmıştır. Haklar sistemi, oldukça uzun süren bir ekonomik büyüme döneminin ekonomik açıdan elverişli koşulları altında yapılandırılmıştır. Böylece, herkes, kendi ile, siyasal topluluğun diğer üyeleri arasında kurulan bağın ve bununla birlikte bu topluluğa karşı hissedilen sorumluluğun, devlet yurttaşlığı statüsüyle sağlandığını anlayabilmiştir. Herkes, özel ve kamusal özerkliğin, öncelikli yaşam koşullarının yeniden oluşturulması ve iyileştirilmesi süreci içinde karşılıklılığa dayandığını algılayabilmiştir.

Geleneksel ulus-devlet anlayışı, bir zamanlar, toplum içinde bilinçli bir şekilde ve belirli ölçülerde kurumsallaştırıldığı bir çerçeveyi oluşturmuştur. Onun için, bir yandan devlet ve ekonomi arasındaki bütünleştirici ilişki, diğer yandan ise, devlet içi politika ve devletler-arası güç rekabeti söz konusu idi. Bu yapı, yalnızca ulusal politikanın halen “ulusal ekonomi” üzerinde etkili olabildiği durumlar için geçerli olmakta idi.

1980’li yıllardan sonra yükselen “politik kültür” kavramı, sivil toplumun ve devletin kurumlarına olan sadakat ve bağlılık, toplumun düzeninin sağlanmasında merkezi bir rol almıştır. Sosyal ve kültürel faktörlerin kendi yönleriyle belirleyici olduğunu ve ekonomik-sosyal değişim için özerk bir rol oynadıkları düşüncesinden hareketle, yeni politik kültür kodları içinde yurttaş ve sivil toplum tanımları geliştirilmiştir. Bu anlayış hem piyasanın liberalizm ekseninde özgürleşmesini savunmakta, hem de bu özgürlüklerin gelenekler ve toplum üzerindeki etkisini göz ardı etmektedir.

Her yönetim sistemi, ister küçük bir topluluk, isterse büyük bir devlet olsun, sadece siyasal düzen değil, aynı zamanda sosyal düzen kavramına ve her bireyin bu düzen içindeki yerine dayalıdır. Bu nedenle, yönetimin ve siyasal davranışların temelini oluşturan değerler üzerinde anlaşmanın olmadığı durumlarda, gerçekten istikrarlı bir yönetim olabileceği görüşü reddedilebilir. Bu nedenle, insanların ait oldukları siyasal sisteme ilişkin duygularının ve görüşlerinin başarılı bir siyaset için gerekli olduğu düşünülebilir.

Politik kültürle ilgilenen birçok akademisyen, herhangi bir yönetim sisteminin başarı ya da başarısızlığını kültürel faktörler üzerinden anlatmaktadırlar. Örneğin,

Bell, Himmelfarb ve Muray, açıklamalarında, sivil toplumun krizini açıklarken, bireysel ahlakı bağımsız bir değişken olarak ele almışlar, daha sonra sosyal düzenin dağılmasını açıklamak için kullanmışlardır. Temsili demokrasinin sorunlarını da, kurumların hatasından değil, destekleyici kültürel sistemin çözülmesinden kaynaklandığını vurgulamışlardır. (Sanlı, 2005: 170)

Bu çelişkili nokta, neo-liberal yaklaşımın yönetim anlayışını anlamak açısından önem taşımaktadır. Çünkü, dinamik pazar ilişkilerinin değişen ihtiyaçlarının, kadın-erkek işgücü ve aile yapıları üzerinde büyük etkisi vardır. Bu durum “kültürel bireyselliği” teşvik eder.

Tüm bu sorunların çözümleri için, demokratik yapının geliştirilmesi, devlet ve sivil toplum arasındaki ilişkilerde demokratik prensiplerin desteklenmesi gereklidir. Yönetim sisteminin istikrarı, politik mekanizmanın etkinliğine, yurttaşların demokratik temsiline ve bireylerin yurttaşlık haklarından faydalanmaları, gibi noktalara bağlıdır.

1.9. Küreselleşme ve Kùltürlerin Yayılması

Sermayenin uluslararası hale gelmesine paralel olarak, dillerin ve kùltürlerin yok olma süreci de, hızlanmaya başlamıştır. Küreselleşme ve teknolojik devrimler, bu dil soykırımının ve egemenlik-bağımlılık ilişkilerinin dil ile taşınması sürecini, yeni bir sürece taşımış oluyor.

Uyduların, küresel ve bölgesel televizyon kanallarının ortaya çıkmasıyla, bu kanalların hâkim dili olan “ingilizce” hızla yaygınlaşmaktadır. Önce ingilizce’nin, dolayısı ile Amerika’nın etkisi güçlenmektedir. Bu dilin taşıdığı değer yargıları, sembolleri ve tüketim normlarının homojenleşmesi hızla yaygınlaşıyor. Dillerin homojenleşmesi olgusu, reklamcılık sektörünü daha kolaylaştırmakta, televizyon programlarının maliyetini de azaltmaktadır. Bu süreçte devreye hemen “küresel reklam” denilen bir tüketim ve reklam olgusu girmektedir. Böylece, küresel reklamların sonucunda bütün dünyada insanlar aynı ürün ve markaları kullanmaya yönlendirilmeye çalışılmaktadır. (Çivril, 1993: 82)

Küreselleşme ve kùltürlerin yayılmasında önemli bir yere sahip olan reklamcılık sektöründe, küresel reklamlar, o reklama yön veren ulusların fikir ve düşünce sistemlerinin ve yapılarının tüm dünya halklarına empoze edilmesine ve bir “küresel kùltür” oluşturma gayretine büyük ölçüde hizmet etmiş oldukları görülmektedir.

Kùltürlerarası etkileşimin, karşılıklı ve dayatma olmaksızın, kendiliğinden oluşması, kùltürel yapıyı olumsuz etkilemez. Ama, belirli bir kùltürün, diğer kùltürlere tek yönlü dayatılması durumunda, gerekli önlemler alınmadığında milli kùltürlerin aşınması, buna

bağlı olarak kuşaklar arası “kültürel çatışma” ve “kimlik bunalımı”nın yaşanması kaçınılmaz olmaktadır.

1.10. Küreselleşme ve Kültürlerarasılık

“Benzer” ve “öteki” arasındaki ilişkilerin günümüz açısından, özellikle küreselleşmenin zorladığı yakınlaşmalar bağlamında, hangi temellerden hareketle kavramsallaşması gerektiği, toplumbilimcilerin üzerinde kafa yorduğu önemli bir uğraş alanı olarak karşımıza çıkmaktadır. Antropolog Jacques Demorgon (1998, 2000), benzerler ve ötekiler arasındaki ilişkilerin “arasılık” kavramı aracılığıyla yeniden formüleleştirilmesi gerektiğini savunan bir düşündürür. Demorgon, “arasılık” kavramını farklı kavramların açımlayarak ve eleştirerek biçimlendirir. Demorgon, kimlik ve ötekilik, çok-kültürlülük ve kültürlerarasılık gibi kavramları, enformasyonel- kültürel olarak adlandırdığı tarihsel uğraşın kültürlerarası ilişkilerinin kavranılmasında yol gösterecek şekilde yeniden gözden geçirir.

Demorgen’e göre, (1998: 30-37) çok-kültürlülük ile kültürlerarasılık kavramları kültürel görecelik (farklılıkçılık) ile evrenselci ideolojilerin hegemonik konumlarının savunulmasında işlevsel roller üstlenen kavramlardır. Çok-kültürlülük bir kentin farklı mahallerinde, ya da dünyanın farklı bölgelerinde aynı anda mevcut olan, ama birbirinden farklı olan kültürleri işaret etmek üzere kullanılır. Bu anlamda, dünyada farklı kültür ya da uygarlık bölgelerinin varlığından söz edilebilir. Bu kültürler arasındaki ayrımın coğrafi ve kültürel olduğunu vurgulamak gerekir. Çok-kültürlülük* kavramı, bu haliyle, reddedilmesi güç bir coğrafi ve tarihsel gerçekliği dile getirir. Yan yana konmuş kültürlerin belirli bir biçimde aynı mekânda mevcudiyeti olarak tanımlanan çok-kültürlülük durumunda, ötekilerin varlığı olumsuzlukları telafi eden kimi avantajlar sağladığı için, kabul edilir.

Örneğin, küçük boyutlu kültürel gruplar bazen özerkliklerini korurken, bazen de kimi tehlike anlarında biraraya gelerek bütünün savunulmasını üstlenebilirler. Çok-kültürlü

*Çok-Kültürlülük özellikle Amerika Birleşik Devletleri kökenli bir kavramdır. Çok-kültürcü bakış açısının etkisiyle Amerika’da 1981 yılından itibaren yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır.

yapılarda, birimler arasındaki ekonomik ya da nüfusa dayalı denge bozulduğunda, farklı kültür grupları arasında çatışmalar ortaya çıkabilir. Çok-kültürlülük yok edici, ayrımcı ve kayıtsızlığa dayalı, benlik ile öteki arasındaki ilişkileri doğurabileceği gibi, bazen de farklılığa saygı gösterilmesini talep eden, kültürel farklılıkçılığın ötekiler arasında takınılacak ahlaki bir duruş olduğu savunusunun dile getirilmesinde önemli rol oynayabilir.

Çok-kültürlülükten farklı olan “kültürlerarasılık” ise, kültürler arasındaki şiddete ya da barışa dayalı karşılaşma, ilişkiye girme ve karşılıklı bağlantı kurma anlarını, dile getirir. “Kültürlerarasılık” kavramı, kendi içinde ve diğer kültürlerle ilişkilerinde, kültürel bütünleşme süreçlerini seçmiş olan kültürleri tanımlamak için kullanılır. Bu kültürler, kendi kültürlerinin diğer kültürlere üstün olduğunu düşünür ve diğer kültürleri kendi içinde eritmek için bazen baştan çıkarma, bazen de, zora başvurma yollarını kullanırlar. Öyle ki, diğer kültürlerin az ya da çok kendilerine uyacaklarını, ya da kendi çıkarları uyarınca onlara uyum sağlayacaklarını düşünürler. Aslında, “öteki” kültürlerin kendi kültürlerini arzuladıklarını düşünerek, asimile olacaklarını varsayarlar. Bu durumda, kültürlerarasılıkta söz konusu olan, egemen bir kültürün kendi içindeki marjinal bir kültürü ancak kendi kültürel sistemi çerçevesinde kendi içine kabul etmesidir.

“Kültürel açılma” ve “Kültürel kapanma” olarak kavramsallaştırabileceğimiz ikili karşıtlıkta, çok-kültürlülükte olduğu gibi, kapanmaya dayalı kültürler arasındaki ilişkide, kapanmanın aşırı bir biçim alması durumunda, kültürlerarası yok etme ilişkileri ortaya çıkmaktadır. Kültürlerarasılıkta olduğu gibi, çok fazla açılma söz konusu olduğunda ise, açılan kültür, açıldığı kültürün içinde yok olmaktadır. Ötekine daha fazla açılma olanaklarını içinde barındıran kültürlerarasılık, daha önce işaret etmiş olduğumuz gibi, ötekinin egemen kültürel düzene asimilasyonuna da yol açabilmektedir. Demorgon (1998: 37), günümüzde insanlığın, kendini kendi olarak koruyabilme istenciyle öteki kültürle etkileşime girme istenci arasında gidip-geldiğine işaret eder. Ama, hem çok-kültürlülüğe, hem kültürlerarasılığa sıcak bakmayan Demorgon her ikisinin de bir takım tuzaklar içerdiğinin altını çizer. Çok-kültürlülük, herkesin ne ise, o olarak kalabileceğini öngörür, fakat, verili iktidar ilişkileri buna pek

izin vermez. Kültürlerarasılık ise, kültürlerin bir bütün oluşturabileceğini varsayar, ama burada da, hangi kültürün baskın çıkacağı sorunu çözümlenmeden kalır.

Demorgon (1998: 59), kimlik ve ötekilik kavramlarının ikisinin de, hareket noktasının kültürlerarasılık olduğunu söyleyerek, kimliğin ulaşmak istediği noktanın aracılık sayesinde ego ile alterin bize dönüşmesi olduğuna, işaret eder. “Kimlik” kavramını, aracılığın yerini karşıtlılığın, ya da, farklılığın yerini benzerliliğin, almasını sağlayacak bir süreç olarak tanımlar. “ tekilik” ise, kimliğin yanılısamaya dayalı olduğunu ortaya çıkarır, biz olmanın asimile eden, bütünleştiren ve eritmeye dayalı bir süreç olduğunu gözler önüne serer.  tekilik, bir aracılık olacaksa bunun karşıtlık ya da dayanışma ilişkilerini düzenlemesi gerektiğini varsayar. Bu varsayımla dile getirilen, ötekilik zamanla bir dönüşüm geçirecek bile olsa, kültürlerin  tekilerini korumasının gerekliliğidir. Kimlik, bizi olmuş bitmiş bir “biz” olarak görür, oysa, her “biz” başka ötekiler bulur ve kendini ona karşı konumlandırır.  tekilik ve kimlik birbiriyle karşıtlık içindedir: Kimlik, benzer olanı  ne çıkartırken, ötekilik farklı olanı  ne sürer.

Demorgon, “kimlik” ve “ tekilik” kavramlarının karşısına “arasılık” kavramını çıkarır. Böylece yaptığı, ikili değil de, üçlü bir mantığı, benlik ile ötekilik arasındaki ilişkilerin merkezine yerleştirmektedir. İkili mantıkta “bir”, ben ve biz aracılığıyla varolmaktadır; “iki” çatışma ya da diyalog aracılığıyla varlık kazanır; “  ” ise, dilsizdir, genellikle mevcut bile değildir. Oysa, bu üçüncü varlık herşeyin merkezini oluşturur. Hep dışlanan, reddedilen ya da kurban edilendir. Demorgon’a göre, örneğin, üçüncü aktör ile “arasılık” kavramı arasında doğrudan bir bağlantı vardır. Böylece Demorgon, kültürlerarası (*interculturel*) kavramındaki “arası”lığın önemini vurgulamış olmaktadır. (1998: 59-60)

1.10.1. Kültürlerarası Psikoloji

Kültürlerarası psikoloji, psikolojik olguların dünyanın çeşitli bölgelerine göre farklılıklarının ve insan davranışının içerisinde cereyan ettiği kültür ile davranışın etkileşiminin incelendiği bir çalışma alanıdır.

Kültürlerarası psikoloji, son yıllarda, özellikle genel psikoloji ve sosyal psikoloji başta olmak üzere, kognitif psikoloji, gelişim psikolojisi, klinik psikoloji, gibi alanlarda açık veya örtülü bir tarzda kültürlere göre karşılaştırma yapma gereği hissedildikçe, giderek önem kazanmaktadır.

Batı dünyasının (Amerika-Avrupa) antropolojik eğilimlerini yansıtan, hali-hazırdaki psikolojik bilgilerin çeşitli kültürlerde sınanması, incelenen olguların farklı kültürlerdeki görünüşlerinin veya belirli bir kültürde mevcut olmayan, ancak bir başka kültürde mevcut olan yeni olguların ortaya konması ve, nihayet, bulguların entegrasyonu aracılığıyla, evrensel bir psikoloji bilimi oluşturulması, kültürlerarası psikolojinin başlıca amaçları arasında yer almaktadır.

Modern anlamda kültürlerarası psikolojinin ortaya çıkışı II. Dünya Savaşı sonrasına denk düşmektedir. Bir yanda savaşın hatırlattığı etnik sorunların etkisi, öte yanda savaş sonrasında insanı ve toplumu anlamaya yönelik teorilerin belirli bir kültür dünyasının veya ulusallığın dar sınırlarından kurtarılması motivasyonu, kültürü dikkate alan çalışmaların gelişmesine neden olmuştur (Segall, Lonner & Berry, 1998: 58).

Günümüzde, ulusal toplulukların etnik ve kültürel açıdan giderek daha çeşitli hale gelmesi, uluslararası iletişimin artması, eğitim, iş vb. nedenlerle giderek daha fazla sayıda insanın doğup büyüdüğü kültürden farklı bir kültürde yaşamını sürdürüyor ya da ikamet ediyor olması, kültürlerarası psikolojinin, özellikle küreselleşme sürecinde, 1980'li yıllardan sonra hızla kurumsallaşmasında etkili olmuştur.

Kültürlerarası çalışmalarda kültür, çoğunlukla bireyin davranışlarını çeşitli açılardan etkileyen bir bağımsız değişken veya bağlamsal değişken olarak görülmekle birlikte, günümüzde bu biraz değişmeye başlamıştır.

Kognitif psikolojinin ve sosyal bilimcilerin teorik katkılarının da etkisiyle, insana yalnızca kültürün bir ürünü, sonucu, hatta adeta kurbanı gözüyle bakma eğilimi

terkedilmiş; insan, aynı zamanda onun yaratıcısı, değerlendircisi ve yorumlayıcısı olarak da görülmeye başlanmıştır. Özellikle sosyal bilimcilere göre kültür, bireyin verili bulduğu bir gerçeklik değil, birey ve çevresi tarafından günlük etkileşimlerde yeniden ve yeniden üretilen bir süreçtir

Bu perspektiften hareket edildiğinde, kültür yalnızca bir grup insanı (çoğunlukla belirli bir etnik veya ulusal grubu) tanımlama etiketi olarak, bir bağımsız değişken olarak, görülmediği gibi, belirli bir sosyal, politik ve tarihsel bağlamı ifade eden, bağlamsal bir değişken de değildir; burada, bireyin kültür üzerindeki etkisi öne çıkarılmakta ve kültür bir süreç, bir bağımlı değişken olarak ele alınmaktadır.

Kültürlerarası psikoloji yaygın olarak bireycilik-toplulukçuluk eğilimleri, değerler, iş ve çalışma değerleri, yarışma ve işbirliği eğilimleri, gruplar-arası ilişkiler, çatışma ve çatışma çözümü, sözel olmayan iletişim, kişilik, kişilerarası çekim, zekâ, yetenek, kişilik vb. testlerinin evrensel geçerliği gibi konularla ilgilenmektedir.

1.11. Kültürel Değişimlerin Farklı Yönlerden Sonuçları

Farklı kültürler ve farklı kültürel gruplar arasındaki olumlu veya olumsuz etkileşim, toplumların birbirlerine karşı farklı davranışlar geliştirmelerine ve yeni kültürel yapılar oluşturmalarına neden olur. Kültürel etkileşim içine giren her iki topluluk açısından farklı sonuçlar ortaya çıkar ve bu kültürlerin her ikisi de, birbirini her zaman aynı oranda etkileyemezler. Biri etkin ise, diğeri edilgindir; ancak etkileşim dereceleri farklı oranlardadır. Tüm toplumlarda, her zaman için kültür etkileşimi kaçınılmazdır. Ancak bu etkileşimin hem olumlu, hem olumsuz sonuçları ortaya çıkmaktadır. Özellikle modern çağın olgusu olarak, “kültür değişimleri daha çok batılı devletlerin, teknolojiye ve iletişim endüstrisine dayanarak “Batı-dışı toplumları modernleştirme” projesi altında, “batılılaştırma” biçiminde gerçekleştiği için, sonuçları çoğu zaman olumsuz olmuştur.

1.11.1. Kültürel Yabancılaşma

“Yabancılaşma” kavramı, Feuerbach, Marx ve Durkheim gibi sosyal bilimciler tarafından, evrensel tek bir insan üzerinden ele alınmışlardır. Böylece, yabancılaşma

kavramını, kendi içinde bütünlüklü sanılan evrensel “öz”den uzaklaşmak olarak açıklamışlardır. (Özkul, 2008: 93) Bu “öz”, evrensel, tarih dışı ve rasyonel bir insan kurgusuna dayanır. Bu tarih-dışı insan kurgusu eleştirel teorinin itirazının odağını oluşturmaktadır.

Yabancılaşma, hümanist kavramsal çerçevesine rağmen yok sayılabilecek bir kavram olarak görülmemelidir. Yapılması gereken, “yabancılaşma” kavramının içinde taşıdığı eleştiri potansiyelini kaybetmeden, ama yabancılaşmanın getirdiği “öz”cü kimliklerden de uzak durarak, yabancılaşmayı tarih-dışı bir “öz” den uzaklaşmak olarak değil, tarihsel deneyimlerin tortulaşmasıyla oluşan kültürel kimliklerin, kültür emperyalizmine karşı kendi özgüllüklerinin müdafaası anlamında, yerine oturtmaktadır.

Dolayısıyla, yabancılaşma, “daha çok dış etkenlerle kültürde veya kimlikte meydana gelen değişimler” şeklinde ele alınabilmektedir. “Batılılaşma” kavramını, “yabancılaşma” kavramı olmaksızın ele almak bir anlamda, kültür emperyalizmine kapı aralamak olmaktadır. Çünkü, her ne kadar tarihsel de olsa, özgüllüğün varlığını görmeksizin, batılılaşmayı bir “ilerleme” olarak algılamak, o kültürün veya kimliğin, kendini kültürel emperyalizme karşı koruyacak bütün mevzilerinin elinden alınması şeklinde yorumlanabilir. “Yabancılaşma” kavramı, sömürgeciliğe karşı, batılı düşünce dışında başka düşünce şekillerinin de olduğu anlayışını muhafaza etmesi yönüyle, korunmaya değer bir kavramdır. (*ibid*: 94)

Türkiye’de eğitimin ortaya çıkardığı “kültürel yabancılaşma” kavramına en iyi örneklerden birini “mektepe-medrese ikiliği” diye adlandırabileceğimiz problemde gözlemleyebiliriz. Yeni açılan modern okullarda yetişecek kişiler ile, medreselerden yetişen kişilerin arasındaki bakış açısı farklılığı o dereceye gelmiştir ki; medreseye gidenler, modern okullara gidenleri dinsizlikle, okullara gidenler ise, medreselere gidenleri cahillik ve mutaassıplıkla itham etmişlerdir. Bu dönemleri anlatan Ziya Gökalp, bu ikilemi, “Avrupa Mutaassıpları” ve “Medrese Mutaassıpları” olarak nitelendirmiştir. Herhangi bir kişiyle on dakika konuşmanın, o kişinin kafa yapısının

hangi kalıpta yetişmiş olduğunu anlamaya yeterli olacağını söylemiştir. (Özkul, 2008: 94) Bu problemin derin izlerinin günümüze kadar sürmüş olduğu gözlemlenmektedir.

Modern ulus devletler, eğitim kelimesinin “eğmek”ten türetilmesini hatırlarcasına, eğitimi, “ideolojik bir aygıt” olarak görmüş ve onu “yabancılaşma”nın bir aracı kılmıştır. Bu tespitin Türkiye’deki yansımaları Şerif Mardin şöyle ifade etmiştir:

Türk eğitim sistemi, köylü, esnaf ve sanatkâr çocuklarının taşıdığı çevreye ait kültürel unsurları bünyesinde eriterek, bunların yerine, eğitim görmüş bir vatandaşın taşıması gereken söylem unsurlarını ikame etmiştir. Bu söylem unsurları, milliyetçilikle, devlet kapitalizmine inancı ve Cumhuriyet’in memurlarıyla, genel olarak eğitim görmüş olanların halkın öncüsü olduklarına inanç olduğu kadar, “batılı terbiye”yi de içine almaktadır. (Gür, 2004: 96-97)

1.11.2. Kültürel Gecikme

Bir toplumda yeni bir kültür unsurunun ortaya çıkması, o toplumun maddi veya manevi kültür unsurlarında bir değişimi zorlar. Böylece, önceki kültür unsuru ile yeni kültür unsurunun kabullenip benimsenmesine kadar bir geçiş dönemi yaşanır. Toplumun yaşam tarzında, yeni etmenlerin etkisiyle kültür arasında hemen bir uyum oluşmayabilir. Eğer bir toplumda maddi kültürel unsurlar hızla gelişiyor ve toplumun bireyleri yeni kültürün diğer manevi kültürel unsurlarına ayak uyduramıyorsa, arada bir boşluk oluşur. Bu süre boşluğuna William Ogburn “kültürel gecikme” adını vermiştir. (Özkul, 2008: 95)

Çağdaş Amerikalı sosyolog Ogburn, kültür değişimleri, “kültürel gecikme teorisi” başlığı altında incelemektedir. Bu anlamda, kültür değişimi toplumu oluşturan bütün kurumların değişmesine neden olur. Kültürel gecikme teorisi aynı zamanda bir toplumsal değişim teorisidir. Sosyal değişim teorisi, bir toplumun içinde bulunduğu koşullardan farklı bir yapıya doğru değişimini öngörür. İki kültür arasındaki değişme

pozitif anlamda gerçekleşirse, kültürün gelişmesinden söz edilebilir. Negatif anlamda gerçekleşirse, kültürel gecikmeden söz edilebilir.

Kültürel gecikme de, toplumlarda anomik davranış biçimlerine yol açar. Kültürel gecikme ve anominin Türkiye toplumu açısından bir başka boyutu, sanayileşme sürecinde teknolojinin yeni araçlarına uyum sağlamada görülmektedir. Günümüzde bile hala uyum sağlayamadığımız, dolayısıyla bir anomi ve kargaşanın yaşandığı “trafik düzensizliği” bir problem olarak sürmektedir. Geleneksel toplum yapılanmasında organik araçlarla taşımacılığa alışmış bir mentalitenin mekanik araçlara uyumu teorik olarak ilk zamanlarda zor olacaktır. Ancak, özellikle 1950’den sonra ulaşım, özellikle karayolu taşımacılığının, dolayısıyla motorlu araçların hayat alanımıza yoğun biçimde girmesinden günümüze 60 yıl geçmesine rağmen, hergün trafik kazalarının artışının, maddi ve manevi kaybettiklerimiz; kültürel yabancılaşma ve anominin bir göstergesidir. Anomik davranışlar, eski kültürün yerine, yeni kültürü benimseyememekten kaynaklanır. Kültürel gecikme ile ilgili olarak, Ogburn şöyle der: “Kültürel gecikme hızlı teknolojik ilerleme ile, aile, siyaset, geleneksel kurumlar, inanç sistemleri ve diğer değer sistemlerindeki yavaş gerçekleşen değişim arasındaki uyumsuzluğu ifade eder. Buna ‘kültürel gecikme teorisi’ denir.” (Özkul, 2008: 95)

1.11.3. Kültürel Asimilasyon

Görelî olarak daha zayıf bir kültürün, veya daha azınlıkta bulunan bir toplumsal grubun kültürünün, daha güçlü ve daha hakim bir kültür içerisinde eritilip, yok edilmeye çalışılması anlamını taşımaktadır. Kültürel asimilasyon ile, zayıf kültürün tüm özellikleri güçlü kültür içerisinde eritilip, yok edilmeye çalışılır. “Asimilasyon” kavramına bir örnek olarak, Avrupa’ya dışarıdan gelen farklı din ve kültür topluluklarının, Avrupa toplumsal değerleri içinde eritilmesi gösterilebilir.

Kavramın kullanılış şekline bakıldığında, “entegrasyon”(uyum), zorunlu olarak bir parça “asimilasyon”u da içerir. Örneğin, almanlar, 2000 yılında, parlamentoda, “Alman kültürüne entegrasyon”u göç için şart koşmuşlardı. Burada büyük oranda hedeflenen, kendi kültürüne yabancılaşma, onu bir kenara bırakma, yani bir yanıyla da, asimilasyon

anlamını taşımaktadır. Ancak, uygulanan entegrasyon ve göç politikalarının asıl amacı, diğer toplumların geldiği toplumsal çevrede edindikleri kültürü unutturmak, “üstün kültür”e entegre etmek, dünyanın merkezini Avrupa olarak görüp, Avrupa kültürünü, Asya ve Afrika kültüründen üstün tutarak, bu toplulukların kendi içinde yabancılaşmalarını sağlamaktır.

1.11. 4. Kültürel Entegrasyon (Uyum)

Avrupa Birliği tartışmaları çerçevesinde gelişen bu kavram ile, Avrupa kültürünün birincil niteliğe, diğer kültürlerin ise, ikincil niteliğe sahip olduğu varsayılarak, bu kültürlerin Avrupa kültürüne uyum sağlaması veya eklemlenmesi istenmektedir. Sosyolojide “entegrasyon” (uyum) kavramı, “bir bütünün oluşturulması, birleşme, bütünleşme ve uyum anlamına gelmektedir”. (Özkul, 2008: 97) Bu yolla, farklı toplumsal unsurların belli bir bütünlük içinde toplanması hedeflenmektedir. Bir yandan, “entegrasyon” kavram olarak çeşitliliği de içermekte olduğu için salt bir toplumun, diğer topluma entegrasyonunu içermemektedir.

Avrupalı siyasi seçkinlerin en büyük ilham kaynağı “entegrasyon” kavramı olarak görülmektedir. Bu konuda attıkları adımların başında, “sosyal ve kültürel alanlardaki entegrasyon” gelmektedir. Sosyal ve kültürel entegrasyon, Avrupalı göçmenlerin yerli kültürü öğrenmeleri ve toplumsal hayata, düzene ayak uydurmaları, toplumsal katılımları, yani göçmenlerin geleneklerinde, toplumsal değerlerinde, değişiklikler yaparak, yerli kurumlara dahil olmaları istenmektedir.

Göçmenlerin yaşadıkları topluma katılabilmeleri için kişilikleri sosyalizasyondan geçirilerek, Avrupa toplumu ve kültürü ile özdeşleşmeleri ve Avrupa’ya ait olma duygusunu edinmeleri, beklenmektedir. Eğitim ve öğretimde fırsat eşitliğinin sağlanması hedeflenmektedir. Göçmen çocuklarının entegrasyonunu sağlamak amacıyla, okul öncesi ve okul dönemi verilen eğitime, birlikte yaşama kültürünün de, dahil edilmesi gerekmektedir.

Avrupa merkezli olarak çıkan bu kavramda, entegrasyon (uyum) sağlanması istenen kültür “modern” diye nitelendirilen Batı kültürüdür. Aslında bugünkü anlamıyla “entegrasyon,” dünyadaki diğer kültürleri asimile etmenin yasal ve liberal yöntemidir. Yani, Avrupa’da, entegrasyon, öncelikle Afrika ve Asya gibi Üçüncü Dünya ülkelerinden gelen toplumları Batı kültürüne kazanmanın, asimile etmenin, şiddet içermeyen liberal bir çözümüdür.

1.11.5. Kültür Emperyalizmi

Batılıların, bilimsel ve teknolojik olanakların yardımıyla, Batı dışında kalan tüm toplumları, ekonomik, siyasal ve kültürel olarak sömürmeye ve egemenliği altına almaya çalışan tutumuna kültür emperyalizmi denir. Ekonomik ve siyasi sömürünün yeni gelişen toplumsal felsefeler ve neo- hümanist yaklaşımlar tarafından eleştirilmesi karşısında, başvurulmuş bir tür yasal sömür biçimidir. Modernizasyon sürecinin bir parçası olarak, özellikle 20. yy.’ın son çeyreğinde ve Doğu Bloku’nun yıkılmasından sonra, tek kutuplu bir dünyada meydana gelen kültürel sisteme, dünyanın somut bir biçimde tek bir bütün olarak kavramsallaştırılması yolundaki çabaya verilen isimdir.

Kültür emperyalizminin bir devamı olarak, kültürel küreselleşme olgusu ise, bütün dünyayı kuşatan çok geniş kapsamlı bir enformasyon sisteminin var oluşu, küresel tüketim modellerinin doğuşu, kozmopolit yaşam tarzlarının gelişimi, Olimpiyat oyunları ve dünya futbol şampiyonaları ve benzeri küresel spor etkinliklerinin varlığı, dünya turizminin yayılışı, milli devlet egemenliğinin zayıflaması, bütün bir gezegeni tehdit eden ekolojik krizin farkına varılması, sınır tanımayan ekonmik ve ticari etkileşimin hızlanması, ile bağıntılı olarak tezahür etmektedir.

Diğer taraftan, daha politik olarak ise, Avrupa Topluluğu ve Birleşmiş Milletler gibi teşkilatların ve tüm dünyayı etkileyen politik sistemlerin doğuşu, Marksizm veya Liberalizm benzeri küresel politik hareketlerin yaygınlaşması, insan hakları kavramının sınır tanımayan yayılımı, kültürler arasındaki karşılıklı ilişkilerin bütün dünyayı etkileyen boyutlara varmasının sonucu olan bir süreç ya da olgu olarak tanımlanabilir.

1.12. Modern Çağdan Post-Modern Çağa Kültürel Değişim

Günümüzde kültürle ilgili tartışmalarda sık kullanılan kavramlardan biri olan “post-modern”, aynı zamanda son yıllarda üzerinde en çok tartışılan konulardandır. Bilimden sanata, edebiyattan felsefeye ve kültüre kadar, birçok alanda bu kavram kullanılmaktadır. Ancak, bu kavramı tartışırken, “modern” kavramından söz etmemek tarihsel olarak yeterli olmadığı gibi, anlam bakımından da, havada kalacaktır.

“Modern kavramının ilk kullanılışı konusunda kaynaklar genellikle M.S. 5. yy.’a işaret etmektedir.”(Özkul, 2008: 108) Daha sonraları kullanılış biçimi değişmiş olsa da, “modern” kavramı her zaman “eski”den, “yeni”ye bir geçişin anlatımıdır ve, antik çağdan bir kopuşu içeren dönemlerin bilincini dile getirmektedir. “Modern”lik, Alain Touraine’a göre;

...en iddialı biçimiyle Modernlik düşüncesi, insanlığın yaptığıyla bir olduğunu, dolayısıyla, bilim, teknoloji ya da yönetimin daha etkili kıldığı üretimle, toplumun yasayla örgütlenmesi ve çıkarların, ama aynı zamanda da tüm kısıtlamalardan kurtulma isteğinin harekete geçirdiği kişisel yaşam arasındaki bir denklik ilişkisinin olması gerektiğinin olumlanmasıdır. (*ibid*: 109)

Touraine’in bu tanımından sonra, “modern”lik, kavramında, bilimsel bir kültür ile özgür bireylerden oluşan toplum arasındaki bir denklik varsaydığını söyleyebiliriz. Yine Touraine’e göre, “bu denklik iddiasının dayandığı referans noktası, “akıl”dır. İnsanın eylemiyle dünyanın düzeni arasındaki bu denkliği ancak akıl kurabilir. Bilimi ve bilimin uygulamasını harekete geçiren de “akıl”dır. Toplumsal yaşamın, bireysel ya da ortak gereksinimlere dayanmasını sağlayan yine “akıl”dır. “İnsanlık, aklın yasalarına uygun olarak hareket etmekle, hem bolluğa, hem özgürlüğe, hem de mutluluğa doğru ilerler.” (Touraine, 1994: 13)

Modernleşme bireysel açıdan, geleneksel kabul ve yaşama üslubunun terk edilip, bunların yerine daha yeni, daha geniş kitleler tarafından benimsenmiş bir yaşama biçimini kabul etmek olarak açıklanabilir. Toplumsal açıdan ise, göreceli olarak statikleşmiş, yerleşik müesseselerin yerine, daha kuvvetle kabul edilen müesseselerin oluşturulması, şeklinde açıklanabilir. Buna göre, “modernleşme” kavramı sadece toplumsal değil, aynı zamanda bireysel bir zihin tavrını da içerir.

20. yy.’ın tarih filozoflarından Danilevsky’nin “medeniyetlerin etkileşimi” teorisine göre:

Ülkeler üç tür modernleşme baskısıyla karşı-karşıya kalmışlardır. Bunlar: kolonileştirme, aşılama ve besleme’dir. Bu yöntemlerden kolonileştirme, daha çok 17., 18. ve 19. yüzyıllarda uygulanmıştır. Bu süreç içinde, dünya üzerindeki birçok doğa unsurları, bitki ve hayvanlar ile birlikte, kültürler de yok edilmiştir. Amerika, Afrika ve Avusturalya kıtaları en ücra köşelerine kadar sömürü amacıyla kolonileştirilmiş veya işgal edilmiştir. (Özkul, 2008: 112)

20. yüzyıla baktığımızda da, daha çok kültür aşılama ve teknolojik besleme yöntemlerinin kullanıldığını söylenebilir. İnsanların, daha çok, boş heveslerini tatmine yönelik olarak belirginleşen “modern” medeniyet, kendini kabul ettirmeye çalışmaktadır. Kuvvetli olanın haklılığı, menfaatin yüceltildiği, mücadelenin kutsallaştırıldığı, etnik-ırksal üstünlüğün teşvik edildiği ve maddi zevk alma güdüsünün kışkırtıldığı büyük bir panayıra dönüşen modern medeniyet, dünyanın psikolojik, sosyolojik ve ekolojik problemlerinin başlıca kaynağı haline gelmektedir.

Aydınlanma felsefesinin ünlü düşünürlerinden Kant’ın “aklın yolu birdir” önermesine bir karşı koyuş biçimi olarak “postmodern” kavramının felsefesi için de, “aklın yolu çoktur” denilebilir. Kant’ın önermesi, nasıl bilim ve felsefeden, sanat ve edebiyata, siyaset ve ekonomiden, gündelik hayata kadar belirlenimci bir yaklaşımı yerleştirmeye

çalışmış ise, postmodern felsefe de, bunun tersine bütün hayat pratiklerinde, görelî bir durumun geçerli olduğu görüşünü savunmaktadır.

Modern dönemin anlayışı, Batı kültürünün üstünlüğünü ve ötekilerin ilkelliğini savunurken, post-modern anlayış, kültürün ilkel ve modern biçimindeki böyle bir ayrımı reddederek, bütün insanların ve toplumların kültürlerinin de, kendi içlerinde bir değeri, bir anlamı olduğunu kabul etmektedir.(Özkul, 2008: 114)

Modern dönemde, kültür belli bir sınıf ya da zümrenin tüketimine hizmet eden bir olgu iken, post-modern dönemde bu yaklaşım değişmiştir. Post-modern kültür bir tüketim kültürüdür. Daha fazla tüketilmesi için de, kültürün daha geniş kitleler tarafından tüketilen bir konuma taşınması gerekliliğı vardır. Bu noktada, felsefe, bilim ve sanatın dünyevileştirilmesi gerekmektedir. Bu yaklaşım o kadar ileri bir noktaya vardırılmaktadır ki, en rasyonel değer taşıyan bilimden, en soyut değer taşıyan dinin toplumsal pratiklerine dek, hepsi kültürel bir unsur olarak sunulmaktadır.

Bilim ve teknolojinin hızlı değişimi ve insanların daha fazla bunların sunduğu fırsatlardan faydalanabilmeleri, kaçınılmaz olarak tüketim ihtiyacını arttırmaktadır. Bu sürecin olmaması gerekliliğini ya da yanlış olduğunu savunmak pek mantıklı ve anlamlı değildir. Bu nedenle, bu süreci iyi çözümlmek, etkilerinin bireylere ve toplumlara fazla zarar vermemesi için başvurulabilecek yöntemler araştırılmaktadır. Her bilimsel değişme, bir zihinsel ve pratik dönüşümü kaçınılmaz kılmaktadır. Her kültürel değişme ise, daha derin ve dramatik toplumsal travmalara neden olmaktadır. Bu durumda, bu değişimleri az kayıpla atlatılabilmek için, entellektüeller ve toplumsal sorunlar üzerine uğraşanlar, daha yeni ve güçlü çözüm mekanizmaları oluşturmak zorundadırlar.

1.13. Küreselleşme ve Tarihin Dönüş

Foreign Policy dergisinin Yaz 1999 sayısında, Emma Rotschild' in “*Globalization and the Return of History*” başlıklı makalesinde, küreselleşmenin tarihsel boyutlarına dikkat çekmektedir.

“Küreselleşmenin tarihi” fikri ilk bakışta kavramsal bir çelişki gibi görünüyor. Küreselleşme, son 20 yılın büyük bölümünde, sadece günümüzdeki halinden ve geleceğe yönelik bir değişme sürecinden ibaret olan, fakat geçmişi olmayan, bir fenomen, olarak tanımlandı. Oysa, gerçekte, küreselleşmenin bir tarihi vardır ve bu, günümüz politikasında, birtakım sonuçlar doğurmuştur.

Geçtiğimiz 250 yıl içinde, uluslararası ticarete, yatırım, iletişim ve etkileşim açısından bazı önemli dönemler yaşanmıştır: 1860’ların ihracat ve yatırım patlamaları ve 20. yüzyılın başları buna örnek gösterilebilir. Aslında, Avrupa’da ortak para birimi kullanma konusundaki çalışmaların geçmişi 19. yüzyıla kadar dayanır. Cambridge’deki doktora tezinde Luca Einaudi, (*Para ve Politika: Avrupa Para Birleşme ve Uluslararası Altın Standardı*, 2001, ISBN: 0-19-924366-2) gelecekte bir Avrupa merkez bankası kurma yönünde, 1865-1871 döneminde hazırlanan tasarıların ayrıntılarını ve isminin “*Europe*” olması önerilen yeni Avrupa para biriminin taslağını açıklamıştır.

Küreselleşmenin tarihi, ekonomik yaşamın olduğu kadar, düşüncelerin de tarihidir. Örneğin, 1770’li yıllarda başlayıp, Fransız İhtilali ve Napolyon savaşlarıyla sona eren süreç siyaset ve siyasal düşünce alanını etkileyen, demokrasi üzerine düşünceleri de içine alan, olağanüstü bir kaos’a tanık oldu. Bu dönem, aynı zamanda, 19. yüzyılın ekonomik çerçevesinden daha da fazla olarak, özel kurumların, özellikle Hollandalı, İngiliz, Fransız ve İsveçli, Doğu Hindistan şirketlerinin uluslararasılaşmada belirleyici rol oynadıkları bir dönem olmuştur.

1776’da Adam Smith (1723-1790) *Wealth of Nations* adlı kitabında sermayenin farklı yerleri gezebileceği ve kişinin bir malı ucuza satın alıp pahalıya satabileceği bir dünya hakkında yazmıştır. Sermayenin vergilendirilmesi hakkında da, Smith şunları söylemekteydi:

Sermayenin sahibi aslında bir dünya vatandaşıdır ve, ille de, bir ülkeye bağlı olması gerekmemektedir. Mülkünün değerinin saptanması ve ağır vergiler vermeye zorlanması için can sıkıcı sorgulamalara maruz bırakılan kişi,

bulunduğu ülkeyi terk etmeye ve sermayesini başka bir ülkeye götürmeye meyillidir. (Smith, 1776: 85)

Alman filozofu Johann Gottfried von Herder (1744-1803) çok övülmüş ticaret sistemi hakkında ağır bir yergi kaleme almıştır. Buna göre, üç kıta onlar tarafından mahvedilip denetim altına alınmıştır. “Fırtına Avrupa’nın iki dalını sarstığında tüm dünya nasıl da titreyip kanar?” diyor von Herder, “Dünya daha önce ne zaman bu kadar bağlı oldu birbirine, bu kadar az iple? Kimin daha önce bundan daha çok gücü ve makineleri oldu, öyle ki bir küçük tepkiyle, parmağın bir küçük hareketiyle tüm milletler sarsılıyor?”

Birbirine uzak kişiler arasındaki ilişkiler üzerinde ilgi, 18. yüzyılda yoğun oldu. Yeni iletişim, taşıma ve etkileşim imkânlarının teşvikiyle, Fransız matematikçi ve ekonomist Marie Jean Antoine Nicolas Condorcet’in (1743-1794) gözlemlerine göre, para sahibi olanlar ...” banka işlemiyle bir anda İngiliz, Hollandalı ya da Rus oluyor.” Yazılar şu gerçeği ortaya çıkarıyor ki, Berlin’deki, Edinburg’ daki, Londra ya da Paris’teki insanlar 18. yüzyılın sonlarına doğru uzaktaki ülkeler hakkında çok daha bilgi ve etki sahibiydiler. Adam Smith, pek çok çağdaşı gibi, uluslararası ya da kıtalararası hükümet projeleriyle ilgiliydi. İngiliz Doğu Hindistan Şirketinin Bengal’deki baskılarına eleştirel yaklaşırken Kuzey Amerika ve Britanya’da parlamenter birlik beklentilerine karşı iyimserdi. 18. yüzyılın sonlarındaki çeşitli ve çok uluslu toplumda, siyasi ilişkiler evrensel siyasi tartışmalar ve evrensel siyasi yansımalar üzerine kurulmuştu. Smith’e göre, kısıtlanmamış ve genel ticaret, mallar kadar, fikirleri de naklediyordu.

Doğal olarak birbirinden farklı olan insanların siyasi ilişkilerinde “kadın-erkek”, “vatandaş-yabancı”, “zengin-yoksul”, gibi karşıtlıkların oluşturduğu çelişkileri değerlendirdiğimiz gibi, 20. yüzyılın sonlarındaki uluslararası ve küresel bağlantılarda, yeni teknolojilerin önemini de, yeterince hesaba katmalıyız. Uzakların siyaseti, kuşkusuz, anında siyaset belirleme çağında daha farklı bir hal almıştır. Ancak, zaman-zaman küreselleşme tartışmalarına eşlik eden önlenemezlik düşüncesi çoğu zaman insanları olaylar karşısında pasif kalmaya itmektedir.

Yabancılarla olan siyasi ilişkiler hakkında düşünmek ve onları şekillendirmek modern demokrasilerde hala önemini korumaktadır. Buna önem veren toplumlar arasında İsveç, İngiltere ve Birleşik Devletler en başta gelirken, bu dikkatli davranışın tümünde gözetilmesi, Avrupa Birliği'nin, genel olarak, uluslararası toplumların geleceği için önemlidir. Milletlerin yeniden yapılanma sürecinde ve uluslararasılaşmayı yavaşlatma sürecinde, özellikle ortaya çıkmaktadır. Tarihçi Mona Ozouf'un Fransız İhtilali'nin evrensel kamu öğretilerinin tartışmalarını özetlerken yazdığı gibi, "eşitlik bir durum değil, bir gerçekleşme sürecidir."

(www.foreignpolicy.org.tr/arkaplan/kasim03/tr/aykonu.htm)

Emma Rotschild, tüm kolonyalizm tarihini "küreselleşme" nin önemli bir dönemi olarak sunmaktadır. Kolonyalizm'in vahşi bir yağmacılıktan ibaret olduğu yolundaki görüşü hiç dikkate almayan bu bakış açısı ikna edici değildir. (bkz. İnkalara uygulanan katliamlar, Güney Afrika altın-elmas madenlerinin soyulması, köle ticareti, Çin ve İran'da, zorla, afyon tiryakiliğinin yaygınlaştırılması, vb.). Napolyon'a önceleri hayran olup, Fransız ordularının bir çapulcu grubu gibi Orta Avrupa'yı yakıp-yıktıklarını gördüğünde, Modernizm'den tiksineye başlayan Beethoven bu çirkin eylemlerin "küreselleşme" olduğunu düşünmüyordu.

Emma Rotschild, entelektüel etkinliklerinde, iki Dünya Savaşı'nın planlayıcıları, 21. yy. başındaki finans bunalımının baş aktörleri, olan ecdadından ve akrabalarından farklı kavramlar ve bakış açıları kullanması gerektiğini ayırt etmekte midir?

1.14. Küreselleşme Sürecinin Öğeleri

Özellikle son on yılda ulaşım ve iletişim teknolojilerinde yaşanan olağanüstü gelişim sayesinde ivme kazanan küreselleşme sürecinde üç öge özellikle önemli rol oynamıştır.

Bunlar, **1. Teknolojik devrim, 2. Göç, 3. Sivil toplum örgütleri**'dir. Ankara Üniversitesi Araştırma Görevlisi Vahap Coşkun' un, *Foreign Policy* dergisinde

yayınlanan makalesinde, küreselleşmenin ivedi sorunlarına değinmekte ve, “küreselleşmeyi hızlandıran bu üç önemli öge”yi incelemektedir.

1.14.1. Teknolojik Devrim

Küreselleşmeyi hızlandıran en önemli öge, “yeni teknolojik devrimdir”.

Küreselleşme hareketinin özünde yatan bu devrim, bilginin dünya çapında kolayca ve ucuz bir şekilde yayılmasını sağlamıştır. Bilgiye kolayca ulaşılması, bilginin idaresinde ve toplanmasında devletlerin tekeli kırılmış, “aktörlerin sayısını çoğaltmıştır.” Bilgi teknolojisinin sağladığı hız ve karar alma-hareket etme özgürlüğü; insanların ulusal sınırları aşmasına ve istedikleri mali ve ticari piyasalara ulaşmasına imkân vermiştir. Bugün geline nokta, hiçbir ulus, kendi ekonomisini, dünya ekonomisinden yalıtamaz. Büyük pazarlar, küresel hale geldiler ve bu küresel pazarlar, ekonominin kurallarını oluşturmada, ulusal hükümetlerden daha büyük önem taşımaktadırlar.” Uluslar bildikleri yoldan gidebilirler, fakat pazarlar, “Küresel Pazar Merkezi”ne doğru giderler. Hiçbir ülke buna bağımsız değildir.

Küreselleşme sürecinde ikinci önemli öge, ülkeler arasındaki dengesiz gelişimin bir sonucu olarak, ülkeler arasındaki göçün yoğun biçimde artmasıdır. Göç, yeni bir olgu değildir. Ancak geçmiş dönemlerle kıyaslandığında günümüzde göç hem daha fazladır, hem de daha az kontrol altında tutulabilmektedir.

Ülkelerindeki kötü ekonomik ve siyasi koşullar nedeniyle ülkelerini terk etmek zorunda kalan insanlar, gelişmiş toplumlarda ciddi bir orana ulaştılar. (Coşkun,

Küreselleşme: Tanımı ve Dinamikleri,

www.foreignpolicy.org.tr/arkaplan/kasim03/tr/aykonu.htm)

1.14.2. Göç

Göç olgusu, hem göç veren hem de göç alan ülkelerde önemli sorunların varlığına işaret eder. Göç veren ülkeler açısından düşünüldüğünde, yoğun göçün yaşanması, o ülkenin ekonomik ve siyasal açıdan başarısız olduğuna delalet eder. İnsanlar kendilerini güvende hissetmedikleri ve ekonomik bir gelecek

görmedikleri için ülkelerini bırakıp gitmektedirler. Bu durum, göç veren ülkede sistemin bir kriz içinde olduğunun somut bir göstergesidir. Göç alan ülkeler açısından ise, temel sorun, göçmenlerin içinde bulundukları kötü koşullar ve her türlü çabaya rağmen sisteme tam bir entegrasyon sağlamamalarıdır. Başlangıçta, gelişmiş toplumların düşük ücretli işçi ihtiyacını karşılayan göçmenler, zamanla artmaya ve kendi kültürlerini koruyarak yaşamaya başlamışlardır. Bu durum, göç alan ülkelerin etnik yapısını ve milli dokularını değiştirmeye başlamış ve, nüfusun homojenliğini ortadan kaldırmıştır. Artık, dünya üzerinde hiçbir ülke, demografik açıdan “saf” olduğunu iddia edemez.

Çağımızın en ivedi sorunlarının, bütün ulusları ilgilendiren küresel sorunlar niteliğini taşıması, küreselleşme sürecinin önemli bir ögesi olarak anılabilir. Ekolojik felaket tehdidi, finansal spekülasyonun denetlenmesi ve III. Dünya ülkelerinin borçları, vb. sorunlar, küresel sorunlardır ve çözümlenebilmeleri için küresel bir perspektife ihtiyaç vardır. Hiçbir ülke, ne kadar güçlü olursa olsun, kendi hayatını direkt etkileyen bu tür sorunları, tek başına çözme yeteneğine sahip değildir. Dolayısıyla, küresel sorunlarla baş edebilmek, küresel çözümler üretmekle mümkün olabilir. Bu durum, uluslar arasında bir işbirliği yapılmasını zorunlu kılmış ve küreselleşmenin etki alanını genişletmiştir. (Coşkun, *Küreselleşme: Tanımı ve Dinamikleri*, www.foreignpolicy.org.tr/arkaplan/kasim03/tr/aykonu.htm)

1.14.3. Sivil Toplum Örgütleri

Küresel çözüm arayışlarında, Sivil Toplum Örgütleri'nin artan etkisini dikkate almak gerekir. İletişim teknolojisinin olanakları sayesinde, Sivil Toplum Örgütleri'nin, küresel sorunlara çözüm bulma arayışları ve buna ilişkin siyasetleri belirlemede ciddi katkıları olmuştur. Örneğin, 1992 yılında Rio de Janeiro'da yapılan Dünya Zirvesi'nde, hükümetlerin sera gazlarını azaltmalarını, bu örgütler sağlamışlardır. Yine 1994'de Dünya Bankası'nın 50. Kuruluş Yıldönümü Toplantısı'nı etkileri altına alıp, bankayı amaçları ve teknikleri

konusunda tekrar düşünmeye zorlayan, bu örgütler olmuştur. Bu tür hareketlerin sağladığı başarının ardından, uluslararası Sivil Toplum Örgütleri'nin sayısı 6.000'den 26.000'e (ve hatta daha fazlasına) ulaşmıştır. Sadece uluslararası politik organizasyonlarda değil, halka hizmet sunmada da çok büyük bir etkiye sahip olan Sivil Toplum Örgütleri'nin, dünya çapındaki toplam sayısı ise, milyonları bulmuştur. Bu örgütler arasında gün-be-gün artan iletişim ve yardımlaşmayla beraber, küreselleşme geri dönülmez bir süreç haline gelmiştir. (Coşkun, *Küreselleşme: Tanımı ve Dinamikleri*, www.foreignpolicy.org.tr/arkaplan/kasim03/tr/aykonu.htm)

1.15. Küreselleşme ve Gücün Tekelleşmesi

Küreselleşme sürecinin iç dinamikleri hakkında, David Held'in, *Küresel Dönüşümler* adlı kitabında, şu yorumlar bulunmaktadır:

Küreselleşme, bir ucunda “yerel” diğer ucunda “küresel” olan bir doğru parçası şeklinde açıklanabilir. İnsan örgütlenmesi ve yaşamında, kıtalar ötesi ve bölgeler arası etkinlik modellerine, etkileşime ve güç kullanımına doğru bir değişimi ifade eder. Sosyal ilişkiler ve kurumların esnekliğini ve derinliğini öyle içerir ki, bir yandan, günlük yaşam dünyanın öbür ucunda yaşananlardan etkilenirken, diğer yandan, yerel grup ve toplulukların uygulamaları ve kararları dünya çapında büyük yankılar yaratabilir.

Küreselleşme, bugün, en az iki olguya işaret eder. Birincisi, siyasal, ekonomik ve sosyal etkinliklerin pek çok zincirinin bölgeler arası hale gelmesi, ikincisi ise, hem devletler ve toplumlar içinde, hem de devletler ve toplumlar arasında, karşılıklı bağımlılık ve etkileşim düzeyinin güçlenmesi ve yoğunlaşmasıdır. Modern küresel sistemde dikkate alınması gereken, modern iletişim ağları ve bilgi teknolojisi gibi olguların, etkinliğin yeni boyutları ve karşılıklı bağımlılık modellerinin sürekli yoğunlaşması sayesinde, sosyal ilişkilerin esnekliğine yol açmasıdır. Küreselleşmenin farklı tarihi biçimlerini; bağ ve ilişki ağlarının

genişliğine, ağlar içi akışın yoğunluğu ve bu olgunun farklı topluluklar üzerindeki etkisine göre ayırt etmek mümkündür.

Küreselleşme, ne tek başına bir durum, ne de doğrusal bir süreçtir. Aksine, ekonomik, siyasal, askeri, hukuki, çevresel ve kültürel etkileşim ve çeşitli faaliyet alanlarını kapsayan, çok boyutlu bir olgudur. Bu alanların her biri ilişki ve faaliyetin farklı modellerini içerirler. Küreselleşmenin genel çerçevesi, bir alanda olana bakıp, diğer alanda olacakları tahmin etme imkânı vermez. Bu açıdan, önemli olan, bu alanların her birinde neler olduğunu inceleyen bir anlayışla, küreselleşmenin teorisini geliştirmektir.

Doğal olarak, küreselleşmenin anlamı bireylere, gruplara ve ülkelere göre farklılık gösterir. Çeşitli küresel akımların ekonomi politikaları üzerindeki etkisi ülkenin, örneğin, Amerika, Peru, ya da İspanya, olmasına bağlı olarak değişir. Siyaset, hukuk, ticaret ve bilim dünyalarının seçkinleri küresel başkentlerde ve başlıca kültür merkezlerinin tam ortasında yaşarlar. Onların bu olanaklara erişim ve kullanımları, küresel düzenin hiyerarşisi ve merkezi güç yapısının çok uzağında kalmış insanlarınkinden çok büyük farklılık ve karşıtlıklar gösterir. Ancak, bu merkezi güçten yoksun kalmış insanların da, (örneğin, Sahra-altı Afrika'sı köylüleri gibi,) küreselleşmenin değişen süreç ve biçimlerinden etkilenmediğini söylemek yanlış olur. Onlar bu süreçler üzerinde kontrol olanağından yoksundurlar; fakat, çok yoğun bir şekilde, bu süreç ve biçimlerden etkilenmektedirler. Onların konumunu yeni "kozmopolit seçkin" denilenlerden farklı kılan ise, yeni ortaya çıkan küresel düzenin egemen örgüt, kurum ve süreçlerine erişimlerindeki farklılık ve eşitsizliktir.

Bu erişimdeki farklılığın merkezinde ise, "güç" kavramını görürüz. "Güç" burada, maddi koşulların politik, ekonomik ya da sosyal biçimini değiştirme ve kaynakların seferberliği, yönetim sistemlerinin oluşturulması ve kurum ve yapıların kontrolüne dayalı amaçlara ulaşma kapasitesi olarak tanımlanır. Küreselleşme teorisinin ele aldığı gücün şekli ise, hiyerarşi ve eşitsizliktir.

Hiyerarşi, küresel ağ ve yapılara erişimdeki asimetriyi ifade ederken, eşitsizlik, bu ağların toplumsal sınıflar, etnik guruplar, cinsiyet, yaşam standardı ve refah düzeyi üzerindeki asimetrik etkilerine işaret eder. (Held, *Küresel Dönüşümler*, 2009)

1.16. Demokrasi ve Küreselleşme

Demokrasi 20.yy'ın siyasal ve kültürel hayata en çok enerji katan fikri idi. Günümüz dünyasında, kendini demokrasiyle adlandırmayan çok az devlet vardır. Küresel çaptaki iletişim ağının ilerlemesinin, demokrasinin yayılmasında da, güçlü etkileri olmaktadır. Etkin iletişim ağına dayalı bir dünyada, dayatmacılığın yıldızı sönmüştür. Küreselleşen bir çağ küresel taleplerde bulunur. Bu durum diğer alanlar için olduğu kadar, politika için de, geçerlidir. Otoriter yönetimler, örneğin, küresel çaplı elektronik ekonomiye uyum sağlamak için gereken esneklik ve dinamizmden yoksun kaldıkları için, yaşamın kültürel ve sosyal alanlarındaki yeni deneyimlerle sık-sık uyumsuzluğa düşmektedirler. Otoriter komuta sistemine dayalı güç artık caydırıcılık ya da saygı duyurma gücünden yoksundur. Otoriter rejimlerin altından kalkamadığı “yerinden yönetim” ve esneklik gereksinmesi demokrasiyi zorunlu kılmıştır. Küreselleşme sürecinin temelindeki yeni iletişim devrimi daha aktif ve düşünerek tepki veren yurttaşlar oluşmasını da sağlamıştır. Gelenekselleşmekten uzaklaşan bir dünyada, politikacılar artık yaptıklarını ve söylemlerini haklı gösterecek eski gösterişli, tantanalı yollara da başvuramaz duruma gelmişlerdir.

Demokrasi, iktidara gelmek isteyen siyasal partiler arasında fiili rekabetin yaşandığı bir sistemdir. Bir demokraside, nüfusun tüm üyelerinin yer alabildiği düzenli ve adil seçimler yapılır. Demokratik katılım hakkı uygar toplumlardaki özgürlüklerle (siyasal guruplar ya da birlikler kurma ve bunlara katılma özgürlüğü ifade ve tartışma özgürlüğü. gibi) at başı gitmektedir.(Giddens, 2000: 84)

1.16. 1. Küreselleşme Sürecinde Demokrasi Kültürünün Zayıflaması

Dünyada, “Soğuk Savaş” sonrasında “liberal görüş” olarak benimsenen demokratikleşme, içerik ve pratik olarak bazı zayıflıkları da, içinde barındırmaktadır. Demokratikleşme sürecinde, toplumsal eşitsizliklerin derinleştiği görülmektedir. Devletin yeni anayasalarda, sosyal yükümlülüğünü asgariye indirmeye başladığı görülmektedir. Sosyal haklar anayasalardan dışlanırken, “insan hakları” sadece “kişisel ve siyasal haklar” olarak yer alabilmektedirler. III. Dünya ülkelerinin “demokratikleşme” çabasıyla siyasi, hukuki ve kültürel bakımdan dış baskılara daha açık oldukları görülmektedir.

Küreselleşme sonucunda, her alanda merkezîyetçilik zayıflamış, hiyerarşik ve büyük kurumlar yerine, esnekliğin ana unsuru olan “küçülme” ön plana çıkmıştır. Küçülmenin en önemli unsurlarından biri olan “sivil toplum” olgusu daha güçlü bir şekilde vurgulanmıştır. Küresel ideoloji, en iyi ve güçlü bir şekilde sivil toplum kuruluşlarını çoğaltarak, devlet üzerindeki baskısını ve ağırlığını arttırmayı hedeflemektedir. Hatta, yeni demokrasi anlayışının en iyi ve meşru göstergesinin, sivil toplum kuruluşlarına dayalı yapılar olduğu savunulmaktadır.

1.17. Küreselleşme Sürecinde “Yerelleşme”

Küreselleşme son yıllarda çok sık kullandığımız kavramlardan biridir. Küreselleşme, ekonomik, siyasi, sosyal ve kültürel alanlarda bazı ortak değerlerin yerel ve millî sınırları aşarak dünya çapında yayılmasını ifade etmektedir.

Ekonomik alanda, hem gelişmiş, hem de gelişmekte olan ülkelerde benimsenen sistem ve buna bağlı olarak uygulanan ekonomi politikaları giderek benzerlik göstermektedir.

Reel sosyalizmin çöküşü ile birlikte, dünyada liberal ekonomik düzen, yani, serbest piyasa ekonomisi giderek küreselleşmektedir. Tüm dünyada kamu ekonomisinin görev ve fonksiyonları yeniden tanımlanmaya çalışılmaktadır. Devletin sınırlandırılması ve

küçültülmesi ve bu şekilde piyasa ekonomisine işlerlik kazandırılması, görüşleri önem kazanmaktadır.

Dünya ticareti giderek serbestleşmektedir. Uluslararası ekonomik ilişkilerde eski korumacılık anlayışının yerine serbest ticaret görüşü benimsenmektedir. Devletin dış ticaret politikası araçlarını (tarifeler, kota, miktar kısıtlamaları vb.) kullanarak, uluslararası ticaret üzerine sınırlamalar getirmemesi, görüşü daha fazla kabul görmektedir. Sadece dış ticaret alanında değil, mali ve parasal alanda da devletin ekonomiye daha az müdahalede bulunması gerektiği savunulmaktadır. Maliye ve para politikası araçlarının asgari düzeyde kullanılması ve piyasa ekonomisinin kendi tabii işleyişine bırakılmasının daha doğru olduğu belirtilmektedir. Devletin vergi, borçlanma, para gibi araçları piyasa ekonomisinin işleyişini bozmayacak şekilde kullanması savunuluyor. Yani, dünyada uygulanan iktisadi sistem ve iktisat politikaları giderek birbirine yakınlaşmaktadır. “Küresel ekonomi” kavramı işte bunu ifade etmektedir. Kısaca, küresel ekonomi ile birlikte ekonomilerde serbestleşme daha fazla önem kazanmaktadır.

Dünyada bir taraftan küreselleşme yönünde gelişmeler olurken, öte yandan ilk bakışta küreselleşme ve karşıt gibi görünen “bölgeselleşme” akımı yaygınlık kazanıyor. Dünyada çeşitli ülkeler, başta ekonomik alanda olmak üzere, çeşitli alanlarda birbirleriyle ittifak yapma eğilimleri içerisine girmektedirler. Sosyalizmin çöküşü ile birlikte askeri alanda ittifak konusu daha farklı bir boyut kazanmış durumdadır. Ekonomik alanda ise, ülkeler arasında bölgesel entegrasyon hareketleri her geçen gün daha önem kazanmaktadır. “Günümüzde, üç ayrı kıtada bölgesel ticaret blokları oluşmaktadır. Avrupa kıtasında, Avrupa Birliği, Amerika kıtasında Kuzey Amerika Serbest Ticaret Anlaşması (NAFTA), Asya kıtasında ise Asya-Pasifik Ekonomik İşbirliği (APEC) bölgesel ekonomik entegrasyonlara örnek oluşturmaktadırlar.” (Aktan,1998: 3) Bir taraftan dünyada küreselleşme ile ticari sınırlar kalkarken diğer taraftan bölgeselleşme ile dünya coğrafyasında “kutuplaşma” oluşmaktadır.

Dünyada, küreselleşme süreci ile birlikte dikkati çeken bir diğer olgunun “yerelleşme” olduğu görülmektedir. İngilizce küreselleşme ve yerelleşme kelimelerinin birleştirilmesiyle oluşturulmuş “glokalleşme (*glocalization*)” kavramı son zamanlarda yaygın olarak benimsenen ve kullanılan kavramlardan birisidir. Glokalleşme, uluslararası ilişkilerde global gerçeklerden hareket ederek global düşünmeyi, otarşizm• yerine dışa açılmayı, dünya ekonomisi ile bütünleşmeyi, ülke içinde ise, merkezi yönetim kanalıyla ekonomiyi ve siyaseti yönlendirme yerine, yerel yönetimleri daha fazla güçlendirmeyi ifade etmektedir. Yerelleşmenin siyasal gücün tek elde toplanmasını önleyeceği ve böylece yerel demokrasiyi güçlendireceği ifade ediliyor. Yerelleşme, gerçekten de, yerel demokrasiyi güçlendirmek için çok önem taşımaktadır. Yerel özerklik için, yerel yönetimlerin merkezi yönetimlerin boyunduruğundan kurtarılımları gerekmektedir.

Ancak, yerelleşme, bir taraftan yerel halkın yönetime katılmasını sağlayarak demokrasiyi geliştirecek bir görevi yerine getirirken, öte yandan despotizmi de ortaya çıkarabilecek bir etki gösterebilmektedir.

Çağımızın tanınmış fikir adamlarından Alvin Toffler, “*Yirmibirinci Yüzyıl Demokrasisi*” başlığını taşıyan bir yazısında, yerelleşmenin sakıncasını şu şekilde ifade etmektedir: “Politik ademi merkezileştirme demokrasi için bir güvence değildir, bu değişik yerel tiranlıkları da mümkün kılabilir. Yerel politika çoğu kez ulusal politikadan bile yozdur.” (Aktan, 1998: 3) Toffler’ ın bu kaygılarında haklı olduğu görülmektedir. Yerelleşme, ya da, yerinden yönetim derken, bunun mükemmel bir yönetim olacağını düşünmek bazen hayal olmaktadır. Merkezi yönetimin, yerel yönetimlerden daha iyi yapabileceği, koordinasyon, standart oluşturma, genel kuralları ve ilkeleri tesbit etme , hukuka uygunluk denetimi, gibi bir takım görev ve fonksiyonları vardır.

Sonuç olarak, bazı küresel gerçekleri tanımamız ve bu gerçeklerin olumsuz etkilerini gözardı etmeden uygulamamız gereklidir. Özetle, içe kapalı bir felsefe artık eskimiş bir

•otarşizm: kendi kendine yetebilme (www.privatesozluk.com)

anlayıştır. “Kendin pişir, kendin ye”, “kendi uçağını, kendin yap” anlayışlarının artık geçerliliğini yitirdiklerini yerli malı haftalarını kutlamanın zamanının çoktan geçmiş olduğu, yolunda, küreselleşmeyi mutlak bir değer olarak kabul eden görüşler görülmektedir. Ama, yapılması gereken, küreselleşme gerçeğini görerek ve kabullenerek dünya ekonomisi ile bütünleşmektir.

Yerelleşme de, bir küresel olgudur. Bir diğer ifadeyle, yerelleşme, artık, dünyada küresel bir değer olarak kabul edilmektedir.

1.18. Küreselleşme Sürecince Etkileşim

1.18. 1. ”Etkileşim” Kavramı ve Kapsamı

Etkileşim, örgütlenme modellerinde, hedeflerin gerçekleştirilmesinde “süreklilik” gösteren bir olgudur.

Örgütlenmelerin tanımlayıcı özelliklerinden olan “süreklilik,” örgütteki ilişkilerin ve birbiriyle ilişkili olan etkinliklerin devamlılığını ifade etmektedir. Örgütte sürekli olan, hedeflerin gerçekleştirilmesidir. Zaman içinde tekrarlanan amaç yönelimli etkileşimler ve etkinlikler örüntüsünün bütünü sürekliliği simgeler. (Aydın, 1991: 53)

Örgütler ve çevreleri dinamik ve karmaşık bir yapı gösterir ki, bu işleyişin değişmeden sürmesi olanaksızdır. Burada önemli olan nokta, eylemlerde görülen ilişkilerdeki düzendir. Süreklilik örgüte varlığını sürdürme yeteneğini kazandırır.

Organizasyonlarda sürekliliğin sağlanabilmesi için, tek-tek tutum, davranış, inanç, oluşturulan ortak hedefler ve vizyon çerçevesinde başarıya dönüştürülebilmelidir.

“Birbirini karşılıklı olarak etkileme işi” olarak tanımlanabilen etkileşim, bir nevi alış-veriştir. “Etkilerken etkilenmeyi” de kapsar ve, genelde, bilgi üretmeye yardımcı olur. Bilgi ise, organizasyonların sahip olduğu en önemli güçtür. Bilgiyi elinde bulunduran ve üretime yansıtabilen organizasyon, kuruluş amaçlarından biri olan süreklilik felsefesini

yakalamakla kalmaz, başarılarıyla alanında öncülüğü de elde edebilir.

Diğer bir ifadeyle, “etkileşim” kavramı, bilgi aracılığıyla kurulan iletişimin taraflar üzerinde bıraktığı izi kapsamaktadır. Dolayısıyla da, etkileşim “bileşim” olarak ifade edilen bilgi ve iletişim bileşkesi sonucunda oluşmaktadır.

1.18. 2. Örgütlenme Yapılanmalarında “Etkileşim”in Önemi

Bilgi bu denli önemli olunca, bilgi oluşturmaya yarayan her türlü materyel ve eylem de, en az bilgi kadar önem kazanmaktadır. Bu açıdan bakıldığında etkileşim, hem bilgi alış-verişini sağlaması bakımından, hem de yeni bilgileri oluşturmada “ilham perisi” rolü oynaması bakımından, önemlidir. Bilgi yönetimi konusunda yapılan araştırmalar kolektif düzeydeki organizasyonel bilginin, bireysel öğrenmelerin ve bilgilerin çalışma arkadaşları arasında iletişim ve paylaşımları sonucunda, “etkileşim” oluşmaktadır.

Sadece bilgi oluşturma bakımından değil, bireyler arası ilişkileri düzenlemesi ve organizasyonun sosyal bir yapı kazanmasını sağlaması bakımından da, etkileşim oldukça önemlidir. Etkileşim sayesinde, çalışanlar arası ilişkilerde oluşan iyileşme, düzenli çalışma ortamına, çalışanların memnuniyetine, bu da, organizasyonun kaliteli etkinlikler yapmasına neden olur ki, sonuçta istenen de budur.

1.18. 3. “Etkileşim”in İşleyişi

Etkileşim için, öncelikle, mevcut bilgisini paylaşmaya ve etraftan gelecek bilgileri kabule hazır bireylerin olması gerekir, zira insan kendi ile etkileşim içinde olamaz. Etkileşimden söz edebilmek için, bireyler arasında, karşı tarafın anlayabileceği lisan, sembol, jest ve mimiklerle, mevcut bilgilerini karşı tarafa aktarmalı, karşı taraftan verilen bilgileri de kabul edip, kullanılabilirliğini denetleyerek benimsemeli ve edindiği bu yeni bilgileri kendi bilgi ve tecrübesi ile harmanlayabilmelidir. Kendi bilgi ve tecrübeleri ile harmanlanmadan kullanılan bilgiye ilişkin olarak, etkileşimden değil, ancak taklitten söz edilebilir.

Öte yandan, bilginin bazı hallerde informal şekilde, yani, dedikodu kapsamında ortaya çıkma olasılığı da oldukça ilginçtir. Öylesine ki, bugün dedikodu birçok organizasyonlarda etkileşim unsuru olarak karşımıza çıkabilmektedir.

Etkileşimin iyi işleyebilmesi için, etkileşim yoluyla alınıp, harmanlanan bilginin yeni bilgiler, keşifler, icatlar için esin kaynağı oluşturabilmesi de gerekmektedir. Yani, karşıdan alınan bilgi yenilerini üretmekte ufuklar açıyorsa, etkileşim denilebilir; kullanmayacağınız ve esin kaynağı olmayacak bilgiyi edinmiş olmak ise, etkileşim değil, gereksiz bilgi depoluğu yapmaktan öteye gitmeyecek ve zamanla, yerine yenilerinin konulabilmesi için, yok olup gidecektir.

Buradan yola çıkarak, etkileşim işleyişinin son basamağında, karşı taraftan alınan, harmanlanan, esin kaynağı olarak kullanılan bilginin, bellekte de kalıcı yer edinmesi gerektiği söylenebilir.

1.19. Küreselleşme Sürecinde “İletişim”

İletişim, insanın var olduğu her yerde olan bir süreçtir ve iletişim önce insanın içinde başlar, kişiler ve örgütler arasında gerçekleşen bilgi alış veriş sürecidir.

Sosyal bilim açısından küreselleşme sürecine verilen yanıtsamalar, çoğunlukla, “kültürlerarası iletişim” şeklinde gerçekleşir.

Kültürlerarası iletişimin ne anlama geldiğini açıklayabilmek için, öncelikle bu terimi oluşturan “kültür” ve “iletişim” kavramlarının kısaca tanımlanması gerekir.

Kültürlerarası iletişim alanındaki araştırmacıların, genellikle, kültürü “davranışların, anlam ve normların tarihsel aktarım sistemi” (King, 1998: 18) olarak tanımladıkları görülür. Kültür sistemi, sözlü mesajlar ve iletişim için temel oluşturan sözsüz işaretlerle, bunların yorumu ve onlara atfedilen anlamlar, gibi yapı taşlarından oluşur. Çünkü kültür yalnız konuşulan dil ve kullanılan

semboller değil, bu sembollerin sürekli olarak yorumlanmasını da içeren bir kavramdır.

Nilgün Tatal'ın *Küreselleşme-İletişim-Kltrlerasılık* kitabında, genel olarak iletişim “anlam aktarımı” olarak tanımlanır, “iletişim”in tanımı, diğer insanların algılayabildikleri ve yorumlayarak anlam çıkarabildikleri, istemli ya da istem dışı, bütün davranışları içerir.” (Tatal, 2005: 50) şeklinde yapılır. Bunu biraz eksik bulabiliriz, çünkü, sadece aktarmak “ifade etmek” olur. Oysa iletişim, karşı etkiye-tepki, yani “geri bildirimi” olan bir olgudur. Bu nedenle, hiç kimse iletişimde bulunmuyorum diyemez. İletişim, karmaşık, çok yönlü ve dinamik bir anlam aktarımı süreci olarak da anlaşılmaktadır. Kültür ve iletişim birbirinden ayrılamaz iki kavramdır. İletişim ve kültürün “anamların göstergeler yoluyla değiş-tokuşu” olarak, birbiriyle yakın ilişki içinde oldukları genel olarak kabul görmektedir. Kltrlerası iletişim genellikle farklı kültürlere mensup bireyler ya da gruplar arasında gerçekleşen iletişim faaliyetleri olarak tanımlanır. Mikro düzeyde “yabancı” lar arasındaki yüz-yüze iletişim bu disiplinin inceleme alanına girerken, kltrlerası iletişim makro düzeyde etnik gruplar, uluslar ve ülkeler arasındaki iletişim faaliyetlerini inceler. Kltrlerası iletişimin yeterliği, gönderilen mesajın, alıcının algılayabileceği ve kaynağın niyetine uygun şekilde yorumlayabileceği şekilde kodlanmasına, alıcının da algıladığı mesajın farklı bir kod sisteminin ürünü olduğunun farkında olmasına bağlıdır. İletişimsel yeterlik, sadece dil dizgesini bilmeyi değil, kime ne deneceğini ve verili bir durumda bunun uygun şekilde nasıl söyleneceğini bilmeyi de gerektiren bir olgudur.

İletişim ve kültür arasında doğrudan bir ilişki vardır. Belirli bir iletişim tarzı belirli bir kültüre özgüdür ve var olan kültürel fenomenler iletişim süreciyle açığa çıkarlar. Bütün insan eylemleri, bir etkileşim durumu içinde belirli bir değer taşıyan bir mesaja sahiptir. Her mesaj paylaşılmış semboller sistemidir ve kültürel anlamlar taşımaktadır

Kültürlerarası iletişim, akademik bir disiplin olarak, teorik bilgilerin sosyal pratikler yoluyla uygulanması üzerinde yoğunlaştığı için, bir yandan iletişim bilimlerinin bir yandan da kültür bilimleri olarak adlandırılan sosyal ve kültürel antropoloji, etnoloji ve halkbilimin ilgi alanına girmektedir. Günümüzde farklı kültürlerden insanlar günlük yaşamlarında birbirleriyle karşılıklı etkileşime girmektedir. Birçok ulusal devletin sınırları içinde, farklı ekonomik, siyasal, kültürel ve etnik kökende insanlar bir arada yaşamaktadırlar. Ekonomik ve siyasal nedenlere dayalı göçler, kitle turizmi ve ekonomik-siyasal birliklerin yaygınlaşması da, farklı kültürlerden insanların birbirleriyle karşılaşmaları olasılığını arttırmış ve bu karşılaşmaların sosyal sonuçları çağdaş toplumun problemleri olarak ortaya çıkmaya başlamıştır. Hem kültürel, hem de, iletişim yönü, bulunan bu sorunların çözümünde temelde kültür bilimlerinin teorik birikiminden yararlanılmaktadır.

1.19. 1. “İletişim” Türleri ve İşleyişi

İletişim üzerine yapılan çalışmalar iletişimin üç temel özelliğinin olduğunu ortaya koyar. Bunlardan ilki, iletişim etkinliğinin insanları gerektirmesidir. İkinci olarak, iletişim paylaşmayı gerekli kılar; yani iletişimde gönderici ve alıcı, mesajın ortak bir anlamı üzerinde anlaşmalıdır. Son olarak, iletişim semboliktir. Semboller; çeşitli bilimsel dizgelere ait olabilirler; bunlar, jestler, mimikler, sesler, harfler, rakamlar ve sözcüklerdir. Alıcı ve gönderici mesaja aynı anlamı verdikleri zaman, tam olarak iletişim ortaya çıkar ve bu etkili iletişim, işletmelerin devamlılığı için, olmazsa-olmaz şartlardan biridir, zira, etkili iletişim işletmelerde performansın daha iyi olmasını ve iş memnuniyetini beraberinde getirir.

İletişim araçlarının güçlenmesi ve yaygınlaşmasıyla birlikte, kültür ve toplumsal yapının bir, ya da birden fazla, biçimde etkilendiğini görülmektedir.

Bildiklerimizin içeriği, bir şeyler yapış tarzımız, zamanı kullanışımız ve toplumda temel olan etkinliklerin düzenlenişi, iletişim araçlarına bağımlı duruma gelebilirler. Karşılıklı birbirine bağımlılık olgusu sonucu, belirli türden

kamuların oluşmasına ve varlıklarını sürdürmesine yardımcı olmaktadırlar.

1.20. Küreselleşme Sürecinde Bilgi Toplumu

1.20. 1. Bilgi Toplumu

Bilgi toplumu düzeyine ulaşabilmek, çağımız toplumlarının en belirgin hedefidir. Bilginin stratejik kaynak olarak kabul edildiği bilgi toplumlarında, bilgiler bilgi teknolojilerinin sağladığı imkânlarla üretilmekte, sınıflandırılmakta ve ulaşılabilir kılınmakta; toplumsal ve kurumsal sorunların çözümünde kullanılabilmektedir. Günümüzde bilgi, bireylerin, örgütlerin ve devletlerin sahip olabilecekleri en stratejik kaynak olarak kabul edilmektedir.

Bilgi çağıyla birlikte, organizasyonların temel sorunu, icra ettikleri işlevlerden öteye, işlevleri nasıl yerine getirdikleri noktasında yoğunlaşmaktadır. Organizasyonların yeniden yapılanma süreçlerinde, mevcut sorunların çözülememesi, organizasyonları sektör/faaliyet alanlarının değişen ihtiyaçlarına odaklanmaya yöneltmiştir.

Örgütler, küreselleşme süreciyle birlikte, üstünlük sağlamak, örgütsel etkinlik ve hizmet kalitesi gibi amaçlarına ulaşmak için, yapılarını yeniden tasarlamaktadırlar. Şebeke organizasyon yapıları bu tasarımlar arasında önemli sayılmaktadır.

Örgütler açısından, mal ve hizmetleri kendileri yapmak yerine, kendi ülkelerinde veya diğer ülkelerde verimlilik, kalite, çeşitlilik ve maliyet avantajları bakımından öncü olan organizasyonların kimler olduğu, nerelerde bulundukları, ne gibi niteliklere sahip oldukları, hangi koşullarla çalıştıkları önemli öğeler arasına girmiştir.

Yaşadığımız çağda, organizasyonların bilgi tabanlı duruma gelmeleri, bilgi teknolojilerinin gelişmesi ve entegre olması, iletişim teknolojilerinden faydalanılması, organizasyon yapılarında önemli ölçüde dönüşümlere neden olmuştur. Geleneksel organizasyon yapılarından oval modellere doğru gerçekleşen bu dönüşüm ile, katılımcı

yönetim anlayışı yaygınlaşmakta, kurumsal kademe sayısı azalmakta ve bilgi çalışanlarının önemi artmaktadır.

1.20. 2. Bilgi Toplumunda Sosyal Yapılanma Düzeyleri

Bilgi toplumunun insanı, bilginin birikimli olma niteliği nedeniyle ve sürekli öğrenme nedeniyle, sürekli kendini geliştirir. Böylece, etkin insan olma özelliği kazanır. Sanayi toplumunun “bireyci girişimci” insanı yerine, bilgi toplumunda bilgiyi paylaşan, her alan ve konuda etkin, sosyal bir insan modeli gündeme gelir. Etkin insan, tek başına değildir; çevresiyle sürekli etkileşim ilişkisi içindedir. Bireyci değil, ekipçi ve sosyaldır. Başarıya tek başına değil, ekip olarak yönelmek durumundadır. Etkin kişiliğin gelişmesi için, bilgi teknolojileri sürekli yenilenen teknolojik araç ve gereç sunar.

Örgütsel boyutta, bilgi toplumu örgütü dikey örgütlenmeden yatay örgütlenmeye giderken, bu örgütlenme modeli ortak “kurum kültürü” oluşturarak işbirliği ve etkileşimi kolaylaştırır. Örgütler, bilişim ve bilgi teknolojilerinin getirdiği yeni teknolojik ortamın sürekli yenilenmesiyle ve bilgi yönetim sistemlerinin desteğinde, faaliyetlerini yürütürler. Bilgi toplumunda, kapalı yapılar yoktur. Bilgi; açıklık, şeffaflık getirir. Bireyde olduğu gibi, örgütte de, dışa açıklık, çevreyle etkileşim, ön plana geçer. Örgüt-içi ilişkide olduğu kadar, örgütler arası ilişkilerden küresel ilişkilere kadar uzanan, çevresel ilişki ve etkileşim ön plana çıkar. Gerek birey, gerekse örgüt; bulunduğu tek bir nokta olmaktan, ağ bütünü içinde sürekli etkileşimde olan bir birim durumuna dönüşür.

Ağ bütünü (*network*) içinde bulunan birimlerin (ister birey olsun isterse örgüt) karşılıklı etkileşimi ve işbirliği sinerji yaratmaya yöneliktir. Ancak, birimler arasında işbirliği, (ortak değer ve kültür paylaşımına bağlı olarak) sinerjik etkileşim, pozitif veya negatif yönde şekillenebilir. Bu nedenle örgüt kültürünün paylaşımı pozitif sinerji için gereklidir.

1.20. 3. Bilgi Toplumunda “Sinerji” Kavramı

Örgütler, ya-da kişiler, ortaklaşa bir proje yaparlarsa, proje sonunda ortaya çıkabilecek sonuçlar her birinin tek başlarına alacağı sonuçların, başarılarının toplamından daha değerli ve ses getirecek büyüklükte olacaktır. Bu tip birleştirilmiş çalışmalar yoluyla, bu kişiler ya da örgütlerin oluşturduğu katlanmış güç “sinerji” dir.

Bir meslek örgütü, bir kamu kuruluşu ve bir ticari kuruluş ortaklaşa bir proje yapması halinde, proje sonunda ortaya çıkabilecek sonuçlar hiçbirinin tek başlarına yapamayacağı kadar değerli olacaktır. Bu ağ-tipi örgütlenmenin sonucu olan ‘sinerji’, “birlikte hareket etmekle sağlanan toplam faydanın, bireysel faydaların ayrı-ayrı toplamından daha büyük bir değer olması şeklinde ifade edilebilir.” (Ehtiyar, 2003: 66)

Başka bir tanımla:

Sinerji, birbirinden farklı yapı, statü ve çalışma geleneklerine sahip kuruluşların, bir dizi ortak amaç çevresinde işbirliği yapabilmeleri için öngörülür. Bütün bu kuruluşlar, bir merkeze bağlı olmak yerine, eşit statüde üyeler olarak, bir ağ’ın düğümleri şeklinde, birbirine bağlı olma durumudur. (Ehtiyar, 2003: 68)

Kurumsal düzeyde; çok sayıda örgütün ortak bir kültürel çerçeve içinde oluşturduğu sosyolojik yapılanma kurumları ortaya çıkarır. Kurum, kendi içinde ortak değer ve kültürel öğelere sahiptir. Ortak değer ve kültürün öğrenilip paylaşılması kurum kültürünü yaratır. Örneğin, devlet, üniversite ve aile gibi yapılanmalar birer kurumdur. Geçmişte bireyler ve örgütler gibi, kurumlar da bağımsız ve bağlantısız düşünülüyordu. Oysa şimdi, kurumlar, kendi içlerindeki örgütler arasında olduğu kadar, çevreleriyle de karşılıklı etkileşim içinde bulunan açık sistemler oluştururlar. Bunlar arasındaki, işbirliği ve etkileşim toplumsal kurumlaşmayı şekillendirir. Kurumlaşma ve kurallaşma, ortak kurum kültürü oluşturarak, işbirliği ve etkileşimi kolaylaştırır. Ancak aşırı

kurallaşma ve kurumlaşma tuzağı; kurumun esnekliğini azaltarak değişim ve yeniliği kısıtlayabilir. İşlevselliği geliştirici düzeyde bir esneklik, kurumlaşmanın yenilenmesi için gereklidir.

Kurumsal ağların, kent, bölge ve ülke bazında gerçekleşmesi yanında, küresel ağlara da bağlantılı olması, bilgi çağında küresel bağlantılar için zorunludur. Birey ve örgütten küreye kadar, yaygınlaşmış işbirliği ağları oluşturulması bilgi toplumu ve bilgi ekonomisi için kaçınılmaz bir zorunluluktur. Birey, örgüt ve kurumlar kadar, kent ve bölgelerin de, dışa açıklığı küresel süreçlere katılım için ön koşuldur.

1.20. 4. Bilgi Toplumunun Altyapısı

Bilgi toplumunun özelliklerinden biri de, yerel, kentsel, bölgesel ve ulusal düzeylerde iletişim ve yenilik ağlarının oluşturulmasıdır. “Tekno-park” ve tekno-kent”ler gibi bilgiyi üreten birimlerden başlayarak, organizasyonları, bireyleri ve onları kullanan birimleri de, birbirlerine bağlamak gerekir.

Bir toplumda, altyapı donanımları gerek doğal ve maddi alt yapı, gerekse yanında personel alt yapı ve kurumsal alt yapı’dan oluşur. Bilgi toplumunda bunlardan üretilmiş alt yapı olarak özellikle personel ve kurumsal alt yapı ağırlık kazanır. Ayrıca, bilgi toplumunda, bunların her biri içerik değişimine uğrar. Maddi alt yapı, iletişim ve ulaşım teknolojilerindeki hızlı değişime bağlı olarak, ağ sistemi şeklinde yapılır. İnternet alt yapısı, küresel boyutta etkin olmakla birlikte mekânsal ve kurumsal yapılanmalara bağlı olarak, içerik ve yoğunluğu açısından farklılaşmış odaklanmalar oluşturur. (Erkan, 1998: 92-196).

İletişim alt yapısının etkin kullanımı için, buna paralel insan gücü ve personel alt yapısının oluşturulması için eğitime ihtiyaç belirlemektedir. Eğitim, yeni öğrenme model ve yöntemlerini devreye sokarken; bilgi toplumunun davranış, değer ve kültürüne uygun

donanımları da, oluşturmaktadır. Örneğin, bireyci davranışlar yerine, bilgiyi paylaşmaya ve işbirliğine yatkın davranış ve zihniyet yapısına sahip insanlar yetiştirmek ve eğitim sistemini buna göre yapılandırmak gerekir.

1.21. Küreselleşme Sürecinde Bilgi Ağları (İnternet)

İnternet bilginin küresel düzeyde ortak kullanımına en iyi örnektir. Bu dev bilgisayar ağıyla, 5 kıta ve 110 ülke birbirleriyle doğrudan bağlı ve irtibatlıdırlar. Bu demektir ki, İnternet, dünyadaki milyonlarca bilgisayar sahibinin, telefon hatları aracılığıyla birbirlerine bağlanabildiği bir “İnter-kent”tir.

Bu bilgisayar ağıyla, kişi dünyanın herhangi bir ülkesindeki kütüphaneden kitap okuma, tarım teknolojisindeki, genetik bilimindeki gelişmeleri takip etme, hattan direkt bilgisayara aktarma, çeşitli haber merkezlerinin sağladığı haberleri okuyabilme, birçok televizyon kanalının program listelerine ve meraklı olduğu çeşitli alanlardaki verilere ulaşabilmenin yanında, bunları kendi bilgisayarının hafızasına kaydedebilmektedir. Bu vesileyle, internetle pek çok gizli ortaklıklar ve dostluklar oluşmaktadır ki, bunlar coğrafi, dini ve milli sınırların ötesine geçmektedir.

İnternet’in tercih edilmesinin en önemli nedeni veri bankalarından seri bir şekilde faydalanmak ihtiyacıdır. Bugün, internet ile sadece yazılı haber alışverişi veya metin gönderme ve alma değil, multi-medya şeklinde sinema filmleri, video, bilgisayar grafikleri, en yeni müzik ve renkli dergi ve gazete sayfaları bir kıtadan öbür kıtaya anında ve net olarak aktarılabilir. Hatta örneğin, modacılar, büyük otomobil şirketleri, vb. yeni tasarım ve projelerini bu bilgisayar ağı yardımıyla istedikleri yere ve firmaya çok kısa sürelerde iletebiliyor.

İnterneti, bilgi ağı endeksli bir bilgisayar şehri olarak düşündüğümüzde, telefon hatları, bu şehrin otoyolları olarak göz önüne getirilebilir. Otoyola çıktıktan sonra, herkese açık pek çok yere girebiliyorsunuz. Ancak, bilgisayar şehrinde dolaşabilmenin ilk şartı, bu yolu size açacak bir aracı kurumla anlaşmanızdır. Amerika Birleşik Devletleri ve

Avrupa’da bu kurumlar yaygın iken, Türkiye’de şimdilik bu otoyolu açacak aracı kurum sayısı dördü geçmiyor.

1995’te, Amerika Birleşik Devletleri’nde, bütün Amerikalı’ların 2005 yılına kadar bilgi ağına kavuşup bilgi alış-verişinde kolaylığa geçebilmeleri için, bütçeden yaklaşık 300 milyar dolar ayrılmıştır. En önemli hazırlık da, 2000 yılına kadar bütün okulların bilgisayar ağına bağlanması projesidir. Japonya da, aynı hedefe yönelerek, 2010 yılına kadar bütün ev, işyeri ve okulları bilgisayar ağına bağlamaya yönelmiştir. Avrupa’daki sanayileşmiş ülkeler de, hızla bu iletişim sistemini ülkelerinde yaygınlaştırmaya çalışmaktadırlar. Sadece Fransa bunun için 200 milyar frank’ın üzerinde bir bütçe tahsis etmiştir. (Boz, 1995, sayı: 201)

Kolay ve seri iletişimi sayesinde, bilgi ağının çabucak yaygınlaştığını gözlemleyerek bir anda yaygınlaşan bilgi ağı ile dünyamızı “küresel köy” şeklinde tanımlayan iletişim bilimcileri, internet sisteminin interaktif (karşılıklı etkileşim) alanında atılmış en büyük adım olduğunu ve zamanla bu internet ağının hükümet birimlerinde, resmi makamlarda, hastanelerde, bankalarda, sigorta kurumlarında, evlerde vs, her alanda faaliyete geçeceğini söylüyorlar. Böylece bütün işler, faaliyetler hız ve kazanacak, pek çok şirket ürünlerini internet aracılığıyla müşteri firmalara veya mağazalara pazarlama imkânı bulacaktır.

Günümüzde, internet’in toplumsal yansımaları, kurumsal iletişimden, mahalle bilinci yaratmaya, siyasal tartışmalara, sivil toplum örgütlerinin internet üzerinden oluşturdukları eylemler, gibi geniş bir yelpazede görülmektedir. İnternetin sahip olduğu çok parçalı, merkezî olmayan yapısı, pek çok toplumsal kurumun hiyerarşik ve merkeziyetçi olan yapısıyla tamamen terstir. Bu süreçte, sosyal değişimi savunan gruplar için, internet üzerinden örgütlenme, yeni bir model olmuştur.

Bu bağlamda, *İnternet, Toplum, Kültür* adlı kitapta şöyle bir örnek verilmiştir.

“Seattle-Küreselleşme Karşısı Eylemler”

29 Kasım- 3 Aralık 1999 tarihleri arasında, Seattle’da yapılan üçüncü Dünya Ticaret Örgütü (WTO) Başkanları konferansı sırasında, toplumsal direnç hareketinin internet boyutuna karşı en bilinen protesto örneği de yer almıştır. Gerek geleneksel kitle iletişim araçlarının yoğun ilgisi, gerekse protestoların hem sokaklarda, hem de, sanal uzamda yer alması, Seattle’ ı uzun süre küresel gündemin üst sıralarına taşımıştır. Castells’ e göre, (2005: 145) Seattle’ daki protestolar yeni bir toplumsal hareketin en pragmatik örneğidir. Birbirinden son derece farklı, hatta birbiriyle çelişen ilgi alanlarıyla ve değerlerle donanmış gruplar Seattle’da bir araya gelmişlerdir. Örneğin, Amerikan İşçi Hareketi temsilcilerinden, çevrecilere, kadın hakları savunucularından, marjinal gruplara, toplumsal yelpazenin her köşesinden eylemciler, öncelikle “Dolaysız Eylem Ağı (*Direct Action Network*)” tarafından eğitime alınmışlardır. “Dolaysız Eylem Ağı,” kurumların yerine iletişim ağını sağlayan bir çeşit örgüttür. Seattle’da, “Dolaysız Eylem Ağı”nın genel stratejisi, Dünya Ticaret Örgütü toplantısını bloke etmektir. Toplantıyı bir anlamda “felç etme” hedefi, sokak protestolarından, internet kullanımı ile, yerel protestoları küresel boyuta taşımaya dek uzanan eş-zamanlı eylemleri kapsamaktaydı. Konferanstan haftalar önce, protestoları ateşlemek için, web sayfaları ve “N30” (30 Kasım) koduyla, sadece internet üzerinde var olan eylem planları yapılmaya başladı. Örneğin, *Küresel Eylem Günü* adlı web sitesi (<http://www.seattlewto.org/N30>) on farklı dilde protesto çağrısında bulunmaktaydı ve örgütlenmek için gerekli yerel bilgileri de, başka web sayfaları yardımıyla bilgi akışı yaparak sıralamaktaydı. Sonuç olarak, kişisel bilgisayarına uygun bağlantısı olan herkes, bu programları izleyip-dinlemekteydi. Bunun yanı-sıra stüdyo röportajları, sokaktan haberler de, bu bilgi akışına eklenmekteydi.

Bu yoğun teknoloji kullanımı, bir yandan iletişimi sağlayıp, bilgi akışını gerçekleştirirken, öte yandan da, eylemcilerin kimliklerinin politik

meşruiyetlerini sorgulamaya yardımcı oluyordu. Geleneksel ve büyük sermaye medya araçlarında protestocuların betimleniş tarzı kuşkusuz, eylemcilerin kendilerini tanımlamasından çok farklıydı. Büyük medya, “bir avuç gerilla ve provokatör” diye adlandırdıkları protestocuların siyasal kaygılarını ve protesto taktiklerini hiçe sayarak, protestocuları “öteki”leştirilmekteydi.

“Seattle” ile birlikte o güne kadar kamusal söylemde pek yer almayan küresel ticaret ve neo-liberal küreselleşme ile ilgili sorular dünya platformunda tartışılırken, “Seattle” sonrası protestolar da, hiçbir zaman aynı olmamak üzere değişmiştir. Aralık 1999’dan itibaren Bangkok’tan-Merbourne’a, Prag’dan-Nice ve Cenova’ya kadar, dünya “Seattle” benzeri protestolarla sarsılmıştır. 2000 yılının “Küresel Protestolar Yılı” olarak tanımlanması bu açıdan rastlantı değildir. (Binark-Kılıçbay, 2005: 145-146)

1.21. 1. İnternet’ in Tarihsel Gelişimi

Dünyada, küreselleşme sürecinin en etkili iletişim araçlarından biri olan internet, tarihsel açıdan şu şekilde gelişmiştir:

İnternet, 1960’ların başında askeri ve bilimsel araştırma ve geliştirme alanında, bilgisayarlar yardımıyla bilgi paylaşımında büyük bir potansiyel değer olduğunu gören bir grup insanın vizyoner düşüncesinin bir sonucudur. Massachusetts Institute of Technology (MIT)’den J.C.R Licklider, 1962 yılında bilgisayarların global şebekesini önerdiği ve sosyal etkileşimlerin kayıtlı ilk tanımını yaptığı, “kısa notlar serisi” çalışmasını yayınlamıştır. Aynı yılın sonunda, Licklider ilk başkanı olduğu Amerika Birleşik Devletleri Savunma Bakanlığı İleri Araştırma Projeleri Kurumu olan DARPA’ya girdi.

Massachusetts Institute of Technology (MIT)’den Leonard Kleinrock internet bağlantısının temelini biçimlendirmek için paket anahtarlar teorisini geliştirdi. Massachusetts Institute of Technology (MIT)’den Lawrence Roberts 1965

yılında çevirmeli telefon hatları üzerinden, Kaliforniya'daki bir bilgisayarla Massachusetts'deki bir bilgisayar arasında bağlantı kurdu. Bu deneme, geniş alanda şebekeleşmenin mümkün olduğunu gösterdi. Böylece, Kleinrock'un paket anahtar teorisi doğrulanmış oldu. Roberts 1966 yılında Amerika Birleşik Devletleri Savunma Bakanlığı İleri Araştırma Projeleri Kurumu DARPA'ya katıldı ve ARPANET için kendi planını hazırladı. Burada ismi geçen ve geçmeyen vizyonerler ilk internetin kurucuları oldular.

1969 yılında ARPA kuruldu ve internet kavramı pratikte uygulanmaya başladı. ARPA başlangıçta dört ayrı üniversitedeki ana bilgisayarlarla bağlantı halindeydi. Birkaç yıl içinde, çok sayıda kurum (çok sayıda araştırma enstitüsü ve üniversite) aşamalı olarak ARPA'ya bağlandı.

İnternet, başlangıç aşamalarında, bilgisayar uzmanları, bilim adamları ve kütüphaneciler tarafından kullanıldı. Sıradan insanların kullanabileceği kolaylıkta değildi. Bu anlamda, ilk internet bugünküler gibi kolay kullanım olanağı sunan, "kullanıcı dostu" değildi. O günlerde, evlerde ve ofislerde bilgisayar yoktu. İnterneti kullanacak kişi, kim olursa olsun, karmaşık bir sistemi kullanmayı öğrenmesi gerekiyordu.

1972 yılında, Ray Tomlinson tarafından elektronik posta ARPAnet'e uyumlaştırıldı. Kullanıcı adı ve adresini birleştirmek için, birçok sembol arasından "@" sembolünü seçti. 1972 yılında, RFS10 olarak yayınlanmış Telnet protokolü uzaktaki bilgisayara bağlanmayı başardı. 1973 yılında RFS standartlarında yayınlanmış Ftp Protokolü, internet siteleri arasında dosya transferini olanaklı kıldı.

İlk defa Bob Kahn tarafından önerilen TCP/IP mimarisinin bir sonucu olarak, internet 1970'li yıllarda olgunluğa ulaştı. TCP/IP çok sayıda bilgisayar arasında dosya transferi, elektronik posta ve uzaktan bağlanma, gibi olanaklar sunan bir internet protokolüdür. TCP/IP yukarıda belirtilen birkaç temel hizmeti

verebildiği için başarılı olmuştur. 1983 yılında, Amerika Birleşik Devletleri Savunma Bakanlığı, daha önce kullandığı NCP protokolü yerine TCP/IP'yi adapte etmiştir.

1986 yılında, Amerika Birleşik Devletleri'nde Ulusal Bilim Vakfı'nın sponsorluğunda, NSFnet adlı Amerika Birleşik Devletleri çapında 56 kbps hızında bir internet omurgası oluşturulmuştur. Vakıf sponsorluğunu yaklaşık on yıl devam ettirmiş ve ticari olmayan hükümet işleri ve araştırma amaçlı kuralların düzenlenmesini desteklemiştir. E-posta, Ftp ve Telnet komutları standartlaştırılmış, teknik olmayan personelin internet kullanımı da kolaylaşmıştır. Bugünkü standartlar kadar kolay olmasa da, üniversitelerdeki belirli insanlara internet kullanımını açmıştır. Kütüphanelerin yanı sıra, bilgisayar, fizik, mühendislik bölümleri internet şebekesinin yararlı bir şekilde kullanımının yolunu bulmuşlardır.

İnternetteki site sayısı az olmakla birlikte, ilgilenilen alandaki araştırmaların kayıtlarını bulmak kolay hale gelmişti. O dönemde, ulaşılabilir kaynakları indekslemek için hala çok daha fazla araca ihtiyaç vardı.

Kütüphane katalogları dışında, ilk internet indeksi 1989 yılında yaratıldı. Peter Deutch ve onun ekibi, Montreal McGill Üniversitesi'nde Ftp dosyaları için *archie* adıyla anılan bir arşivleyici yaratmıştır. Bu yazılım periyodik olarak elde edilmeye açık olduğu bilinen Ftp dosyalarına ulaşıyor ve listeliyordu. Archie Unix işletim sistemi komutlarını kullanıyor ve tam kapasite kullanılabilmesi için bazı Unix bilgilerini de sunuyordu.

1991 yılında, Minnesota Üniversitesi'nde, ilk gerçek kullanıcı dostu internet arayüzü geliştirildi. Üniversite, kampüs içindeki yerel ağında bilgi ve dosyalara erişim için basit bir menü sistemi geliştirdi. Hemen ardından, ana makinelerde kullanılan bu sistemin kişisel bilgisayarlarda da kullanım olanakları tartışılmaya başlandı. Bir süre sonra, menü sistemini kullanıcılara da yaygınlaştıran *gopher*

geliştirildi. *Gopher*, Minnesota Üniversitesi' nin maskotu olan "sincap" demektir. *Gopher*, internette arama yapan kelimeye dayalı bir arama motorudur. Daha kullanışlı hale getirildikten birkaç yıl sonra, dünya çapında 10.000' den fazla *gopher* ortaya çıktı.

1989 yılında başlayan, fakat *gopher*'dan daha yavaş gelişen, kullanımı kolaylaştıran başka bir gelişme yaşandı. Tim Berners ve ekibi, Avrupa Parça Fiziği Laboratuvarı'nda bilgi dağıtımı için, *cern* adıyla bilinen yeni bir protokol önerdiler. Bu protokol 1991 yılında, günümüzde de yaygın olarak kullanılan, *www (world wide web)* adını aldı. *Www* hipertext'lere dayalı bir internet protokolüdür.

1993 yılında, internet tarihi açısından çok ileri bir gelişme olarak görülen, ilk grafiğe dayalı tarayıcı Mosaic, Mare Andreessen ve ekibi tarafından geliştirildi. Andresen daha sonra, Microsoft'un *Internet Explorer*'ı geliştirmesine kadar en popüler grafik tipi tarayıcı ve servis sağlayıcı olarak bilinen, *Netscape* firmasına katıldı.

Delphi, abonelerine internet üzerinden ulusal çapta ticari işlemler yapma olanağı sunan ilk işletmedir. Delphi, Haziran 1992'de bir e-posta bağlantısı ile hizmete açıldı ve aynı yılın sonlarında tam internet hizmeti vermeye başladı. 1995 yılında, Ulusal Bilim Vakfı internet omurgasına yönelik sponsorluğuna son verdiğinde, ticari kullanımdaki hileli sınırlamalar kalktı ve tüm aktörler ticari şebekeye güven duydular. AOL, *Prodigy*, *Compuserve* internete katıldılar. Böylece, internetin ticari kullanımı genişledi.

Microsoft'un tarayıcı ve internet servis sağlayıcı pazarına tam olarak girmesi, ticarete dayalı internetin sınırlarının gelişmesinde başlıca rolü oynamıştır. 1998 yılında, Microsoft'un Windows 98 sürümü işletim sistemi, internet tarayıcısı ile masa üstü kişisel bilgisayarlara iyi entegre oldu. Bu sayede, internet çok hızlı yayılmaya başladı. Microsoft'un başarısı o kadar yüksek oldu ki, Amerika

Birleşik Devletleri mahkemeleri rekabeti düzenlemek için Microsoft'un faaliyetlerini, ayırarak küçültme kararı aldı.

İnternetin dünya üzerinde herhangi bir yerden her an kullanılabilmesi, gerek tüketicilerin gerekse işletmelerin ticari amaçla internet ortamını seçmesine neden olmuştur. İnternetin son on yıllık dönemdeki adaptasyonu o kadar hızlı olmuştur ki, fiziki ortamda yer alan hemen her şey internet ortamına taşınmıştır. İnsanlar için tanışma, sohbet etme, alışveriş yapma, müzik dinleme, film seyretme veya satın alma, bilgi arama v.b. çok çeşitli amaçlar için dünyanın her yerinde, birçok ülkede, çok sayıda işletme ve tüketici internet ortamında boy göstermektedir.

Bütün bu hızlı gelişimine rağmen, internet ile ilgili gelişmelerin sonuna gelindiği anlaşılmamalıdır. İnternetin verimli bir pazar ortamı olabilmesi için önünde daha birçok engeller mevcuttur. Bağlantı hızlarının artırılması, internete yönelik güvenin oluşturulması, işletme ve tüketicilerin internet ortamına adaptasyonları v.b. birçok alanda, yapılması gereken birçok çalışma mevcuttur.

(<http://tr.wikipedia.org>)

Bilgi, bulgu ve belgeler, bu yolla, istenilen kişiye gönderilebilmektedir. Gerekirse sıkıntı, istek veya öneriler de, internet aracılığı ile, istenilen yere iletilebilmektedir.

Örneğin, 1993 Haziran'ında başkan Clinton kendi bilgisayarıyla, internet aracılığıyla, vatandaşlarının dilek ve şikâyetlerini dinlemek istediğini bildirir. Çok geçmeden, yani birkaç ay içerisinde Beyaz Saray bilgisayarlarına 250 binden fazla mesaj gelir. (Boz, 1995: sayı: 201)

Yakın zamana kadar, sadece belli medya ve lobilerin tekeline ve tasarrufunda olan bu bilgi ağını, bugün herkes kullanabilmektedir. İnternet'in başka bir kullanım şekli de, internete bağlı bilgisayarlarla istenilen herhangi bir mal veya hizmetin sipariş edilebilmesidir.

Basın-yayın dünyası da, bu bilgi iletişim ağına ilgi odağı durumundadır. Günümüzde hemen-hemen tüm gazete ve dergilerin internet ağına da hizmeti olmaktadır. Bu hizmetle istenilen gazete ve dergi sayfaları hem ekranda izlenebilmekte, hem de ekrandaki bu sayfalarda, hoşlanılan veya eleştirilen noktalar iletilebilmektedir.

1.21. 2. Türkiye’de İnternet’in Gelişimi

Türkiye İnternet’e Nisan 1993’ten beri bağlıdır. İlk bağlantı Ortadoğu Teknik Üniversitesi’nden gerçekleştirilmiştir. 64kbit/san hızında olan bu hat, çok uzun bir süre, tüm ülkenin tek çıkışı olmuş ve ilgililer büyük bir özveriyle İnternet’i tüm Türkiye’de (öncelikle akademik ortamlarda) yaygınlaştırmaya çalışmışlardır. Ege Üniversitesi’nden olan bağlantı ise, 1994 başlarında, 64 kbit/san. hızı ile gerçekleştirilmiştir. Ardından sırayla, Bilkent Üniversitesi (1995, Ekim), Boğaziçi Üniversitesi (1995, Kasım) ve İstanbul Teknik Üniversitesi (1996, Şubat), bağlantıları gerçekleştirmiştir. 1996 yılı Ağustos ayında da, Turnet çalışmaya başlamıştır. 1997 yılına gelindiğinde, akademik kuruluşların internet bağlantısını sağlayan ULAKNET çalışmaya başlamış ve üniversiteler nispeten hızlı bir omurga yapısıyla birbirlerine bağlanıp internet kullanır hale gelmişlerdir. 1999 yılı içerisinde, ticari ağ altyapısında büyük değişiklikler olmuş ve TURNET’in yerini TTNNet adında yeni bir oluşum almıştır. 2000’lerin başında; ticari kullanıcılar TTNNet omurgası üzerinden; akademik kuruluşlar ve ilgili birimler de, Ulaknet omurgası üzerinden, internet erişimine sahiptir. Ayrıca bu iki omurga arasında yüksek hızlı bağlantı mevcuttur.

Şu anda Türkiye’nin İnternet çıkışını sağlayan merkezler dört grupta toplanabilir:

1. Üniversiteler ve akademik kuruluşların internet bağlantı çıkışları,
2. Genellikle ticari kuruluşların ve İnternet Servis Sağlayıcılarının (İSS) yararlandığı TTNET çıkışları,

3. Diğer bazı özel şirketlerin ve servis sağlayıcıların, TTNET ile yaptıkları İnternet Erişim Noktası (İEN) anlaşması sonrasında kullandıkları firma bazlı doğrudan yurtdışı internet çıkışları,
4. Bunların dışında kalan diğer bağlantılar.

Akademik kuruluşların internet bağlantıları, büyük ölçüde kendi olanakları ile olmaktadır. BITNET' li günlerde (1986-1992) ortaya çıkan TUVAKA (Türkiye Üniversiteler ve Akademik Kuruluşlar Ağı), özellikle 1993'ten sonra ihtiyaca cevap vermemeye başlamıştır. Bu amaçla, TUVAKA-TRNET ve nihayet ULAKBİM (Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi, 1995) oluşumu ile Türkiye'deki akademik ağ omurgası yapılmış ve yüksek hızlı internet çıkışları oluşturulmuştur. Ulakbim bünyesindeki Ulaknet ana omurgası, İstanbul, Ankara ve İzmir arasında yüksek hızlı bir üçgen bağlantı (her biri 34 MBit/San ATM) omurga ile sağlanmaktadır (Nisan, 2000). Yurtdışı internet çıkışları ise, Ankara'dan 3 merkez ile sağlanmaktadır. Bunlardan 2 tanesi 4 MBit/san (Digex), ve 1 tanesi 2 MBit/san (UUNet) teknolojisine sahiptir. Ayrıca, Ulaknet ile ticari ağ (TTNet) arasında 34 MBit/san (Ankara), TURNET'e de 2 MBit/san (İzmir) hızlarında bağlantılar vardır. Ulaknet aşağıdaki kurumlara servis vermektedir:

1. Üniversiteler, (Tüm Devlet ve Vakıf Üniversiteleri ve Enstitüler)
2. Araştırma Geliştirme (ArGe) amaçlı kuruluşlar,
3. Diğer Kamu Kuruluşları,
4. Askeri Okullar ve Polis Okulları.

Türkiye'deki tüm üniversiteler ve araştırma/egitim kurumları, bu üç ana bağlantı noktasından kendilerine yakın olanına, değişen hızlarda (genellikle Frame Relay bağlantı ile), bağlanmaktadır (64kbit/san ila 2Mbit/san arası).

UlakNET, bünyesinde barındırdığı Ağ İşletim Merkezi ile, çıkan sorunların tesbiti ve giderilmesi, yeni servislerin hizmete sunulması, ağ planlaması, gibi işler de, yapmaktadır.

Ulaknet bağlantıları dışında, bazı üniversitelerin doğrudan yurtdışı internet bağlantıları da mevcuttur. İstanbul Teknik Üniversitesi, Boğaziçi Üniversitesi, Koç Üniversitesi, Bilkent Üniversitesi, bu üniversitelere örnek olarak verilebilir. Bu kurumlar, ulaknet omurgasını yurtiçi bağlantılar için kullanmakta, yurtdışı bağlantılar için ise, kendi bağlantılarını kullanmaktadırlar.

1997 sonları itibarıyla, Türkiye’de yaklaşık 30,000 civarında bilgisayarın internete bağlı olduğu tahmin ediliyordu. Bu sayının 2000’li yılların başlarında 100.000’e yaklaştığını; her internet bağlantısından ortalama altı kişinin yararlandığını düşünürsek, ülkemizde internet’i kullanan kişi sayısının 600.000 civarında olduğunu iyimser bir şekilde tahmin edebiliriz. Topluma açık internet kullanım mekanlarının (internet kafeler, üniversite laboratuvarları, internet kiosklar gibi) artmasıyla, internetle tanışık insanlarımızın sayısı sürekli artmaktadır. (<http://globalkoy.blogspot.com/2007/09>)

Türkiye’nin 1993’de internet dünyasına 53. ülke olarak girmesinden bu yana, internete bağlanan bilgisayarlar üç kat artmıştır. Avrupa ülkeleri arasında, Türkiye, internete bağlanan bilgisayar artışında ilk sıralardadır. Türkiye’nin bilgi toplumu olma yarışında kazananlar safında olması açısından, bu yeterli değildir. Milli enformasyon politikası bir an önce çizilmeli, milli enformasyon master planı hazırlanmalı ve yurtdışı internet bağlantısının kapasitesi vakit kaybedilmeden artırılmalıdır. Bu bilgi ağları ile, küçülen dünyamızda, komşularımızdaki gelişmeleri gözardı etmeyi doğru görmüyorsak, bir de, eğer sesimizi duyurmak ve konuşan, konuşulan bir Türkiye olmak istiyorsak, bu interaktif iletişim ağına sıkı sıkıya bağlanmamızda fayda vardır.

1.22. Küreselleşme Sürecinde “Ağ Toplumu”

Küreselleşme sürecinde, bilgi toplumu ve iletişim toplumu gibi kavramlara, bu sürecin yeni iletişim teknolojilerinin sarıp-sarmaladığı ağ toplumu kavramı da eklenmektedir.

Castell' e göre:

Ağ, birbiriyle bağlantılı düğümler dizisidir. Düğüm, bir bükümün kendi kendini kestiği noktadadır. Bilgi toplumunda kültürel ifadenin köklerinde yer alan medyanın küresel ağında ise, bu düğümler, televizyon sistemleri, eğlence stüdyoları, bilgisayar grafiği ortamları, haber ekipleri, sinyaller üreten, gönderen, alan seyyar aygıtlardır. Ağların tanımladığı topoloji, iki nokta (ya da sosyal konum) arasındaki uzaklığın (ya da etkileşimin yoğunluğu ve frekansının) bu iki noktanın aynı ağdaki düğümler olması halinde, aynı ağda bulunmayan iki nokta arasındaki uzaklığa kıyasla daha kısa olmasını (ya da daha sık, ya da daha yoğun) belirler. Diğer yandan, belli bir ağ içinde, düğümler arasındaki akışlarda bir mesafe yoktur, ya da aynı mesafe korunmaz. Dolayısıyla, belli bir noktanın ya da konumun mesafesi (fiziksel, sosyal, ekonomik, siyasi, kültürel) sıfır ile, (aynı ağdaki herhangi bir düğüm için) sonsuz (ağın dışındaki bütün noktalar için) arasında değişir. Ağların kapsaması/dışlaması, ağlar arasındaki ilişkilerin ışık hızında işleyen bilgi teknolojilerine dayalı mimarisi, toplumlarımızda baskın olan işlevleri ve süreçleri yapılandırır. (Castell, 2005: 622-623)

Ağlar, sınırsız biçimde genişleyerek, ağ çerçevesinde iletişim kurabilmeleri, aynı iletişim kurallarını paylaşmaları halinde, yeni düğümlerle de bütünleşen yapılardır. Ağa dayalı bir toplumsal yapı, dengesini bozmadan, yeniliklere açık ve dinamik bir sistemdir. Ağlar, yeniliğe, küreselleşmeye ve merkezsiz yoğunlaşmaya dayalı, esnek, toplumsal örgütlenme için çok uygun araçlardır. Ağ toplumunun ideal tipi çerçevesinde oluşan toplumsal dönüşüm süreçleri, toplumsal ve teknik üretim ilişkileri alanının ötesine geçer. Kültürü ve iktidarı da etkiler. Kültürel ifadeler, tarihten ve coğrafyadan soyutlanır, ağırlıklı olarak, elektronik iletişim hatlarıyla aktarılır hale gelir. Ağ toplumu, insani deneyimde niteliksel bir değişimi temsil eder. Ağ, hiyerarşiye dayalı bir toplumdan, rasyonelliğini bilime dayandıran endüstri toplumuna geçişi sağlayan, öge olarak görülmektedir.

1.23. “Örgüt” ve “Örgüt Kültürü” Kavramı

Küreselleşme, uluslararası yönetim modelleri ve işletmelerde yaşanan örgütsel değişim, işyerinde çalışanların “iyi” yönetimin yeniden keşfine neden olmuştur.

Son yıllarda, örgütlerdeki değişime belirleyici etki yaptığı öne sürülen kavramların başında “örgüt kültürü” gelmektedir. Gücün kullanımı açısından, kültürün örgütlerde karar yapıcılarının elinde önemli bir silah olduğu iddia edilmektedir. Özellikle örgüt bazında, yöneticilerin yönetim hakkını kurumsallaştırma ve hatta yasal zemine oturtma ve diğerleri tarafından kolayca kabul edilmesini sağlamak için kültürün ikna edici normlar, davranışlar ve değerler sistemine ihtiyaç olduğu görülmektedir.

“Örgüt” kavramı, insanların bir takım ortak amaçlar ve değerler uğruna ortaya koydukları bir anlaşmayı ve birlikteliği içermektedir. (Malinowski, 1990: 41).

Genel bir ifade ile “örgüt kültürü” kavramı ise, “örgüt içindeki bireyler ve gruplar tarafından paylaşılan ve uyulan değerler” (Sabuncuoğlu, 1998: 33) olarak tanımlanmaktadır. Herhangi bir probleme ilişkin çözümler kişilerin bu konuda düşüncesine ve giderek bu çözümlerin paylaşılan bir değer olmasına yol açmaktadır. Bu anlamda, kültür, ortak yaklaşım ve çözüm tarzlarını belirleyen fonksiyonel bir davranış etkenidir.

Bir açıklamada örgüt kültürü, “örgütü karakterize eden gelenekselleşmiş, düşünme, hissetme ve tepki verme yollarının bir kurgusu” olarak tanımlanmaktadır. (Septra, 1985: 426) Bu anlamda örgüt kültürü, üyeleri bir arada tutan bir sosyal yapıştırıcıdır

Diğer bir tanımda ise, örgüt kültürü, “örgüt çalışanlarının davranışlarını yönlendiren normlar, değerler ve alışkanlıklar sistemi” dir. (Malinowski, 1990: 41)

Örgütün kültürü, var olan ve herkes tarafından paylaşılan bir takım değerler ve inançlara göre tanımlanır. (Dinçer, 1996: 208)

Örgüt kültürü; kurallar, politikalar adet ve gelenekler gibi, resmi yapı ve kişiler arası ilişkilerde açıklık, güven, kabul etme ve grup süreçlerine katılma gibi birtakım değer ve tutumlardan meydana gelir. Kültür, örgüt içindeki güçleri birbirine bağlayan, tanımlayan ve güçlendirmeye yardım eden ve hiyerarşideki rolleri tutan, aşağılara uzanmış, yaygın bir manyetik alan gibidir; dolayısıyla kişinin, grubun ve bütün olarak örgütün verimliliğine etki eder.

Örgüt kültürü, bir örgütün üyelerini yönlendiren normlar, davranışlar, değerler, inançlar ve alışkanlıklar sistemi olarak tanımlanabilir. Kültür, insanlara yapmak zorunda oldukları şeylerin neler olduğu ve nasıl davranmaları gerektiği konusunda duygu ve sezgi kazandırır. Başka bir ifadeyle örgüt kültürü, örgüt üyelerinin düşünce ve davranışlarını şekillendiren hâkim değer ve inançlardır. (Dinçer, 1998: 208)

Örgüt kültürü, “örgüt üyelerinin paylaştıkları anahtar değerler, standartlar normlar, inançlar ve anlayışlar topluluğu” olarak tanımlanabilir. (Eren, 2000: 391)

Örgüt kültürü, o örgütün çevrede tanınmasını değerini, toplumsal standartlarını, çevredeki diğer örgüt ve bireylerle ilişkili biçimlerini ve düzeylerini de yansıtır. Bu fonksiyonu ile kültür, örgütü topluma bağlayan onun toplum içinde yerini, önemini ve hatta başarısını belirleyen en önemli araçlardan biridir.

Örgütsel kültür yaklaşımı, örgütsel yaşama yeni bir sembolik yaklaşım getirmiştir. Örgütsel kültür yaklaşımı, bir sosyal olgu olan kültürün sosyal ve antropolojik temeline dayanmaktadır. Örgütsel kültür kavramı, örgütün sembolik temellerini anlamamıza yardımcı olmaktadır. Örgütsel kültür, örgüte ilişkin sadece bir betimleme değildir, örgütün kendi içindeki bir betimlemedir.

Örgüt kültürü ile ilgili olarak Selen Doğan, Amme İdaresi Dergisi’ndeki, “İnsan Kaynakları Potansiyelini Arttırmada İşletmeleri Etkinliğe Götüren Yol, Örgüt Kültürü” başlıklı makalesinde, iki tür düşünceden söz etmektedir:

Birincisinde kültür, örgütün sahip olduğu bir değişken olarak ele alınmakta, ikincisinde ise, kültür, örgüt ile özdeşleştirilmektedir. Kültür bir değişken olarak düşünüldüğünde, toplumdan örgüte geçen ya da yönetim tarafından yaratılan bir olgudur. Kültürün bireylere gelen ortak bir takım sembol ve ifadelerin ürünü olduğu savunulduğunda, bunun kaynağının, sosyal bütünleşme olduğu kabul edilmektedir. Bu durumda, örgüt ve kültür özdeşir. Örgüt üyeleri, sembol ve ifadelerle bütünleşmekle kalmaz, kültürü zaman içinde yeniden ve değiştirerek üretirler. (Doğan, 1997: 59)

Bir örgütte, insan ile ilgili her şey “kültür” olarak nitelenir. Örgütün üretim biçimi, gereksinimleri ve amaçlarını destekleyen bir çalışma ortamı yaratılmaya çalışılır. Bunların gerçekleştirilmesi için, çalışma ortamının bir sisteme oturtulması gerekir. Yönetmelik ve stratejiler, çalışma ilkeleri, tutum ve davranışlar, roller, değer ve normlar, semboller, gelenekler ve alışkanlıklar, bu sistemin parçalarını oluşturur. Örgütün her bir üyesinin uyum göstermesinin beklendiği bu öğelerin oluşturduğu bütüne “örgüt kültürü” denir.

Örgüt, kültürü’nün oluşumunda rol oynayan ve örgütün kontrol etmesi gereken iç ve dış çevre enstrümanları, (yani, doğal çevre, tarihi olaylar, ekonomik çevre, teknoloji, siyasal yapı, hukuki yapı), örgütlerde, işlerin ve personelin nitelikleri ya da davranışlarındaki bağımsızlık boyutlarını belirlemektedir. Örgütün geçmişi, isim ve olaylarla kurulan güçlü bağlantısı, değer, inanç, sembol ve alışkanlıklarda kendini gösterir.

1.24. Küreselleşme Sürecinde Ağ-Tipi Örgütlenme Modeli

Küreselleşme sürecinin kültürel alandaki yansımalarından biri olan ağ-tipi örgütlenme modeli, otonomların* bir araya gelişi ile oluşan, içkin demokrasi temelinde yapılanmış, federatif bir örgütlülüktür. (otonomlar.org.)

Örgütlerin, hem yapılarının içerdiği potansiyel güçleri tümüyle seferber edebilmelerine, hem de birlikte hareket ettikleri örgütlerin hiyerarşileriyle çatışmak zorunda kalmamalarına olanak sağlayan bu ilişkiler ağı, çığır açıcı, devrimci, bir nitelik taşımaktadır.

Ağ-tipi örgütlenme, temsiliyete dayalı ittifak mantığı yerine, her dinamiğin kendi eyleminin ve söyleminin öznesi olduğu ve asıl hareketin merkeze alındığı, bir anlayışın ifadesidir. Ağın ‘bir tek’ merkezi ve hiyerarşisi olmamalı, hiçbir öznellik, ağı tekeline almamalıdır. Ağ, farklılıkların özgürleşmesinin güvencesidir. Eylem ittifaklarında genelde arandığı biçimiyle, ağın sonucu ‘bir’ olmak durumunda değildir. Ağ-tipi örgütlenme içerisine giren otonomlar, eylem ittifaklarında olduğu gibi özgünlüklerini, renklerini, yaratıcılıklarını yok ederek değil, farklılıklarının özgürleştirilmesi temelinde, bir arada dururlar. Ağ-tipi örgütlenme farklı-farklı öznelliklerin kendi sosyo-politik güçlerini doğrudan ifade edebilmesinin önünü açabilecek bir örgütlenme tarzı olarak, yaşamın bütün alanlarının bugünden devrimcileştirilmesinin anahtarıdır.

Kültürel sinerji benzerlikler üzerine inşa edilmiştir ve farklılıkları kaynaştırarak daha verimli aktiviteler ve sistemler yaratır. İnsanlar arasındaki farklılıklar, ortaklaşa hareket edilerek, problem çözmede olumlu şekilde kullanılabilir.

Esneklik, uyum sağlama becerisi, işbirliği, hızlı ve etkin karar alma süreci, gibi özellikleriyle, ağ-tipi örgütlenme farklı biçimlerde tanımlanabilmektedir. Davranışsal bir bakış açısıyla bakıldığında, ağ, kişiler, gruplar ve örgütler, arasındaki sosyal ilişkiler biçimidir. Örgüt yapısı olarak bakıldığında, ağ-tipi örgütlenme, hiyerarşik yapıların görev tanımlarına ve uzmanlık alanlarına uymayan problemlere çözüm üretebilen,

* Otonom: Özerk (www.turkcebilgi.com)

istikrarsızlıklara uyum sağlayabilen, ilişkilerin dikey olduğu kadar yatay olarak da yoğun olduğu, sadece üst yönetimin sorumluluğunda olmayan, örgüt yapısıdır.

Ağ-tipi örgütlenme, birbirinden farklı yapı, statü ve çalışma geleneklerine sahip kuruluşların, bir dizi ortak amaç çevresinde işbirliği yapabilmesi için, öngörülmektedir. Bütün bu kuruluşlar, bir merkeze bağlı olmak yerine eşit statüde üyeler olarak bir ağ'ın düğümleri şeklinde birbirine bağlıdırlar.

Ekonomide, kültürde, politikalarda, topluluk ilişkilerinde, yani, her türlü örgütlenmede, ağ-tipi yapılanmalar sayesinde, akışların, bağlantıların, hızın, dolaşımın ve paylaşımın egemen olduğu “paralel evren”ler yaratılmaktadır. Bu paralel evrenlerin iletişim boyutu, yani, zaman-mekânın fizik boyutu ile iletişimi sonucu, etkileşim meydana gelmektedir. Farklı ve çok çeşitli hedeflere yönelen sivil toplum kuruluşlarının, hemen her konuda oluşan yurttaş inisiyatiflerinin, sektörel birliklerin, siyasi oluşumların, örgütlenme modellerinde ağların kazandığı konuma bakıldığında, bu etkileşimin sonucu görülmektedir. Başka türlü bir araya gelmesi zor insan toplulukları, ağ-tipi örgütlenme modelinin sunduğu bağlantı imkanı sayesinde, herhangi bir duyarlılık alanında son derece hızla örgütlenip, etkileşime girerek çeşitli eylemlerde bulunulabilmektedirler.

1.25. Hiperarşi

Kurumlar, yönetim örgütlenme yapılarına ve beklentilerine uygun biçimde sundukları sürece, başarılı olmaktadır.

Klasik, hiyerarşik örgüt yapıları katılıma ve yaratıcılığa izin vermemektedir.

Beklentileri karşılamaktan uzak, prosedüre yönelik bir işleyişe sahip, söz konusu örgütlerin neden ağır hareket ettiklerini bu yapıların aşağıda belirtilen özellikleriyle açıklanmak mümkündür:

- Yönetim tarzı emir-komuta zincirine dayanmaktadır.
- Karar mekanizması ve bilgi akışı, çoğunlukla, yukarıdan aşağıya doğru işler.

- Süreçlerin iyileştirilmesi konusunda, aşağıdan yukarıya doğru az sayıda geri bildirim gelir.
- Süreçler birimler arasında dağıtılmıştır. Her birimde çalışanlar o sürecin sadece sorumlu oldukları bir parçasını yürütürler.
- İşlerin dağıtılmış olarak, birimler arasında emir-komuta zinciriyle çalışması sonucunda, katma değer yaratan işlerden çok, kontrol ve denetime yönelik işlere çaba sarf edilir.
- Geleneksel/hiyerarşik örgütlenme modellerinde, yönetim kademelerinin üst basamakları prestij, güç ve paraya giden yolu temsil etmektedir. Bu yüzden çalışanların enerjilerinin çoğunu kıdem atlayabilme çabasında yoğunlaştırmaları söz konusudur.
- Ayrıca, bilgiye sahip olma ve fikir üretecek düzeyde olma, güç ile eş anlamlıdır. Bu yüzden, örgütlerde bilgi ve fikir üretme sürekli kontrol altında tutulur.
- Mevcut dengelerin, örgütteki değişiklikler ve yeni gelişmeler ile, yönetim yapısını tehdit eden boyutlara ulaşp, bozulması arzu edilmez. Dolayısıyla; değişiklik ve gelişmeler yöneticiler tarafından yakın takibe alınır ve kontrol altında tutulmaya çalışılır.
- Bu faktörlerin tümü, örgütün dış koşullara yoğunlaşmasından çok, iç politikalara yoğunlaşmasına neden olur. Bu tür yoğunlaşma ise, geleneksel/hiyerarşik örgütlenmelerin “rekabet edebilirliğini” güçleştirir.
- Geleneksel/hiyerarşik örgütlenmelerde yer alan çok sayıda yönetim kademesi karar mekanizmalarının ağır işlemesine yol açar. Ayrıca, yönetim içi süreçlerin

tümüne hakim olan gruplar olmadığından, süreçlerin bütününün görülüp, sürekli iyileştirilmesi mümkün olmamaktadır. (Dönmez, 1996: 808)

Ve Öztürk, (1996: 34-39) “hiperarşi” kavramı ile ilgili olarak şöyle demiştir:

Geleneksel hiyerarşik yönetim anlayışının özellikleri günümüz gerçeklerine uyum sağlamayı güçleştirir niteliktedir. Performans kapasitesini arttırabilme, mevcut teknolojik olanaklardan yeterli derecede yararlanabilme ve stratejik olarak bilginin yönetim mekanizması düzeyine yayılımı, bu sistemde mümkün olmamaktadır. İletişim ve ekip çalışmasının bir zorunluluk olduğu günümüzde, örgütlerin içyapısındaki sorunları hızla çözümleyerek, kurumun beklentilerine hızla yanıt verebilecek katılıma açık bir örgütlenme yapılanması gerekli olmaktadır. Sıfır hiyerarşi anlayışı, istekler ve gerekler arasındaki dengeyi hiyerarşiden uzak bir yaklaşımla, katılıma açık biçimde ifade eden, takım çalışmasının en üst düzeyde olduğu yönetim modelidir. Örgüt yapısını tamamen değişik bir şekilde kurmaya dayanan bu sistem, iletişimi ast - üst ilişkilerinden kurtarıp, özgürlüğe kavuşturmayı öngörmektedir.

Hiyerarşi sistemine meydan okuyan, “sıfır hiyerarşi” olarak da tanımlanabilen, bu ağ-tipi örgütlenme yapısı “hiperarşik” bir yapıdır. Bilgi teknolojisinin giderek arttığı günümüzde, bilginin etkin yönetimi, gerek bilgi devresi süresinin, gerekse ekip çalışmasının en aza indirgenmesi ve ekip çalışmasının yarattığı sinerjiyi etkin biçimde amaçlara yöneltebilme, gibi konular önem kazanmıştır. Bu süreçte, klasik ve düzenli hiyerarşi modellerinden oluşan bilinen yönetim uygulamalarının yerini, daha dinamik, etkin, şeffaf ve takım temelli yapılanmalara dayanan “hiperarşik yapı” modelleri almıştır.

Hiperarşi anlayışında, dikey örgütlenme kavramı yerini ağ-tipi örgütlenmeye bırakmaktadır.

“Hiperarşı” terimi ismini “World Wide Web Hiperlink” ve “hiyerarşı” sözcüklerinden almıştır.

Başlıca gazeteler ve magazin dergileri, *Financial Times* ([www. ft.com](http://www.ft.com)) *Computer World* (www.computerworld.com) *Fortune* ([www. Pahtfinder.com](http://www.Pahtfinder.com)) ve *The Economist* ([www. economist. com.](http://www.economist.com)) en son yayınladıkları gazete ve dergileri okuyuculara web üzerinden yayımlamakta, okuyucular ve yazarlar, ya da editörler, arasında karşılıklı ilişkilerin bir atmosferi yaratılmaktadır.

Kraft Interactive Kitchen, tüketici ürünleri şirketi olarak, pişirme teknikleri, tavsiyeler, yemek tarifleri, yiyecek planlamacılığı, gibi hizmetleri ile, bilgi çağına özgü müşteri ilişkilerini yönetmektedir. Şirketin bir amacı da, yolculuk halindeki yeni tüketicilerle on-line bağlantı kurmaktır. ([www.kraftfoods. com](http://www.kraftfoods.com)).

Harley Davidson’ın siteleri, motosiklet sahipleri ile paylaşılacak resim ve hikayeler yayınlamaktadır. Bu aşırı derecede müşteri bağımlılığı, ya da yeni ürün satışları yaratmaya yönelik değildir; marka kimliğini yükseltmek ve sadık müşterilerle on- line ilişkilerin kalitesini arttırmaya dönüktür. (www.harleydavidson.com).

Intel ise, sitesi dahilinde bir haberler platformu yaratmıştır. Müşteri gruplarının aktif katılımında bulunabildiği, söz konusu platformda müşterilerin satın aldıkları şeylerin hacim ve ölçüsü yerine, çiplerin performans parametreleri tartışma konusu yapılmaktadır. *Intel*’in sitesinde, müşterilerin temel etkinlik kaynağı ürünlere yönelik aktardıkları bilgilerden gelmektedir. ([www.intel.com.](http://www.intel.com)).

Kurumlar hizmetlerini internet ağırlıklı duruma getirirken, ilişkilerini yeniden tanımlamalı, *web*’in etkinliğini performansa dönüştürücü proaktif stratejileri uygulama yeteneğini kazanmalıdır.

2.Uluslararası Yeni Müzik Derneği (ISCM, *International Society for Contemporary Music*)

2. 1. 1922’den Günümüze, Küreselleştirici Kimlik

Küreselleşme sürecinde, uluslararası meslek birlikleri, sosyal topluluklar ve çeşitli enstitüler, gibi sivil toplum örgütleri, bazen bu sürece dahil olarak, bazen de, sürece yanıtımlarda bulunarak, katkıda bulunurlar.

Uluslararası Yeni Müzik Derneği (ISCM, *International Society for Contemporary Music*) nin, kurulduğu 1922 yılından günümüze, ortaya koyduğu küreselleştirici kimlik incelenecektir. Gerek müzik alanındaki küreselleşmenin aktörlerinden biri olarak, gerekse çevresindeki süreçle etkileşen bir gözlemci olarak, Uluslararası Yeni Müzik Derneği (ISCM, *International Society for Contemporary Music*) müziğin küresel boyutlar kazanmasına katkıda bulunmuştur. Küreselleşme kavramı, hem dünyanın dört bir yanındaki topluluklar ve bireylerin iletişimlerinin artmasını, hem de, dünyayı bir bütün olarak kavramsallaştırma bilincinin güçlenmesini içerir. Her yıl bir uluslararası kongre, çeşitli toplantılar ve konserler düzenleyerek, bir çağdaş müzik forumu oluşturmakta olan Uluslararası Yeni Müzik Derneği (ISCM, *International Society for Contemporary Music*)’in bu iki özelliği de taşıdığı açıktır.

Uluslararası Yeni Müzik Derneği (ISCM, *International Society for Contemporary Music*), “İki Savaş Arası” denilen dönemde, hem ulusal kültürlerin farklılıklarının önemini ön plana çıkarmak, hem de, her ulusal ortamda yaratıcı sanat’la uğraşan bir avuç insanın uluslararası bir dayanışma ortamına açılmalarını sağlamak, yolunda bir görev yüklenmişti. İki Savaş Arası döneminin biraz kaotik, ama oldukça demokratik yönelişlerle dolu Avrupa toplum yapısında, bu tür bir uluslararası dayanışma için örgütlenmeye hazır olan yeterli sayıda kompozitör ve müzik adamı mevcuttu. Kurulan dernek sanat yaratıcılığını sade kompozitörlerden beklemiyordu. Müzik sanatının değişme süreci müzik topluluklarının, dinleyicilerin, basın-yayın’ın, siyasetçilerin, bilimcilerin, başka dallardaki

sanatçıların, vb. ortak çabalarıyla gerçekleşecekti. Her ülkede, müzikteki değişim sürecinin çeşitli yönlerini üstlenmiş çevrelerin temsilcilerinden oluşan gruplarla ilişkiye geçilecek, ya da bu tür girişimler kurulacak, bu grupların birer temsilcisi her yıl dünyanın değişik bir kentinde yapılan kongrelerde, ülkeyi temsil edecekti. Uluslararası Yeni Müzik Derneği (ISCM, *International Society for Contemporary Music*)’in her ülkede sadece kendi amaçlarını paylaşan gruplarla ilişkiye geçmek için dikkatli oluşu, birçok küreselci grupları, ülkelerinde marjinal durumda bile olsalar, geleceği temsil eden yenilikçi hareketler olarak görüp destekleyişi, derneğin kendi özel kimliğine değer verdiğini düşündüren özelliklerdir.

Aynı dönemde, İtalya’da iktidara gelen Mussolini ise, küresel boyutun ülkesini etkilemesini istememekte, ulusal meslek birliklerinin içe-dönük etkinliklerine birinci önceliği tanımaktaydı. Bu yaklaşım, “Korporatizm” denilen bir toplumsal doktrini doğurmuştu. Korporatist doktrinle yönetilen ülkelerde, çok iyi örgütlenmiş Kompozitörler Birlikleri kurulmuştu. Bu birlikler otoriter hükümetlerin siyasetlerine gerek müzisyenler, gerekse dinleyici kitleleri nezdinde, destek sağlamaktaydılar.

Uluslararası Yeni Müzik Derneği (ISCM, *International Society for Contemporary Music*)’nin modeli ise, uluslararası iletişim ve etkileşimi gözetmekteydi ve, bu anlamda, ulusal kompozitörler birliklerinden ayrılmaktaydı.

1950-1980 arasındaki dönemde, “Kompozitörler Birliği”nin merkezde olduğu bir müzik örgütlenmesi modeline sahip ülkeler bu modeli daha da güçlendirdiler. Bu sürece tek istisna, modeli ortaya çıkarmış olan İtalya’dır. Mussolini rejiminin devrilmesiyle, korpotatif model hızla tasfiye edilmiştir. Günümüzde, İtalya’da, bir ulusal, kompozitörler birliği mevcudiyetini sürdürmekteyse de, ülkenin geniş ve güçlü müzik yaşamında çok az yer tutmaktadır.

Ama, günümüzdeki genel tabloya bakıldığında, Uluslararası Yeni Müzik Derneği (ISCM, *International Society for Contemporary Music*)’nde çeşitli ülkeleri temsil

eden örgütler arasında, birçok Kompozitörler Birliği'nin bulunduğunu gözlemek de mümkündür. Bu da göstermektedir ki, 21. yy'ın yeni müzik ortamı eskisinden epey değişiktir. Korporatizm'in katılığı azalmıştır. Çoğu ülkenin yönetimi o ulusun yaratıcı çağdaş müzisyenlerinin küresel düzlemde başarılı olmalarını dilemekte ve ülkelerinin Uluslararası Yeni Müzik Derneği (ISCM, *International Society for Contemporary Music*)'de temsil edilmesine değer vermektedir. Görülüyor ki, “yaratıcı sanat”ı koruyacak bir sığınak olma özlemiyle yaratılan Uluslararası Yeni Müzik Derneği (ISCM, *International Society for Contemporary Music*)'in de, günümüzde yeni/eski müzik akımları arasındaki çatışmanın yumuşaması sonucunda, ulusal siyasetlerin hedeflerini de içerebilen sosyo-estetik bir arena haline gelmesi mümkün olmuştur. Bu durum derneğin mücadelesinde haklı çıktığını göstermektedir. Gene de, Uluslararası Yeni Müzik Derneği (ISCM, *International Society for Contemporary Music*)'in ön plana çıkardığı ilkeler bir küreselleşme mücadelesini elden bırakmadığının tanığı olmaktadır.

Öte yandan, ulusal siyasetlerin tam karşıtı olan kolonyal imparatorlukların eskiden yönettikleri ülkelerin bugünkü kültürel kimlikleri üzerinde de hala etkili oldukları göze batmaktadır. Örneğin, Büyük Britanya İmparatorluğunun Avrupa, Asya, Amerika, Afrika ve Avusturalya'daki eski kolonileri, şimdi, resmen %100 bağımsız olmakla birlikte, İngiltere Krallığı'nın merkezde olduğu eski konseptlerini hala bir ölçüde sürdürmektedirler. “Yeni Dünya Düzeni” ne ilişkin birçok kavramın müzik sanatına yansımalarını gündeme getiren çevreler çoğunlukla bunlardır.

2. 2. Birleşmiş Milletler Örgütü İçinde, ISCM'in Yöneldiği İlkeler Destek Görmekte midir?

Birleşmiş Milletler'in kültürel konularda görevli kıldığı kurum Unesco'dur. Unesco, birçok kültür alanının tümünü kaplayan bir “şemsiye örgüt” olması bakımından, geleneksel olarak hantal bir yapıya sahip olmuştur. Unesco'nun başta gelen zaafı üye devletlerle, bu devletleri yöneten hükümetlerle, teker-teker muhatap oluşudur. Yani, Unesco'nun herhangi bir kültürel politikayı benimsemesi fazla bir anlam taşımamakta,

bu politikanın gereği olarak ülkelerde yer alacak projeler o ülkenin yetkili bakanlıklarının, genel müdürlüklerinin, onayıyla gerçekleştirilecekleri için, uluslararası projeler ülkelerin günlük politik ortamında ezilip gitmektedir. Unesco, büyük idealleri olan, fakat yetersiz sonuçlar alan bir örgüttür.

Müzik alanında, Unesco'nun **IMC** (Uluslararası Müzik Konseyi) adlı bir şemsiye örgütü vardır. Bunun altında da, **IMCE** (Avrupa Uluslararası Müzik Konseyi), **ICTM** (Uluslararası Geleneksel Müzik Konseyi), **IBU** (Uluslararası Radyo/Televizyon Birliği), **ISCM** (Uluslararası Yeni Müzik Derneği), gibi, yeryüzündeki müzik etkinliğini türlerine göre bölüklere ayıran örgütler vardır. IMC, her ne kadar tüm yeryüzünün müziğiyle ilgili projeler üretmekle yetkili ise de, IMC'in düşünceleri de, eylemi de, "batı müziği", ya da "klasik müzik" denilen Avrupa kökenli müzik alanına yöneliktir. Bu durum, Birleşmiş Milletler'in niteliğine pek uymasa da, kolonyalist çağlardan bu yana yeryüzüne empoze edilmiş olan, "Batı müziği evrensel müziktir; onun dışında kalan geleneksel, yerel müzikler Batı müziği'nin yanında ikincil değere sahiptirler..." söyleminin günümüzde de, egemenliğini sürdürdüğünün kanıtı olarak, Unesco nezdinde desteklenmektedir. IMC'in bu alt-kolu olarak etkinlikte bulunan ICTM'in içinde, her çeşit avrupalı olmayan müzik kültürüne yer verilmekte, bu tezin konusu olan ISCM'de de, yeniliklere yönelen, çağdaş müziği geleneklere, türlere, bölüklere, kültürel kavramlara-yargılara, göre ayırmadan, bir tüm olarak benimseyen bir alt-kol olarak IMC'in hiyerarşik üstünlüğü altında, kendi yağıyla kavrulmaktadır.

ISCM'in, bu hiyerarşik teslim oluş içinde, tarihi misyonuna uymayan bir yapılanmaya tabi tutulduğu görülmektedir. (Tüm bu haksız hiyerarşik tabi oluş içerisinde, ISCM'in maddi, örgütsel, vb. bir kazanç elde etmediğini de, gözden kaçırmamak gerekir.)

Küreselleşme'nin müzik alanındaki öncüsü olan ISCM'in, örgütsel kimlik olarak, bir üst-örgüte bağlanması büyük eleştiriyi hak etmektedir. Yatay-hiyerarşi'nin savunucusu olan bir örgütün, dikey-hiyerarşi'den hiçbir kazancı olmayacaktır. Dikey-hiyerarşi, güçlü, eski kolonyalist kimliğini hala empoze etmeye çalışan "büyük güç"lerin müzik estetiğinin yüceltilmesine yarayacaktır.

2. 3. Örgütün Büyümesi ve Örgütlenme

ISCM'in IMC'den ayrılıp, kendi ilkeleri doğrultusunda bağımsız örgütlenmesini sürdürmüş, belki de, şu anda atılması gereken adımdır.

Nisan 2010'da, Viyana'da, IMC'in büyük bir kongresi yapılmıştır. Bu toplantı, her nedense, Sydney'deki ISCM kongresinin bir aydan daha az bir zaman öncesinde toplandığından, her iki kongreye birden katılan ülke temsilcilerinin IMC kongresi hakkında çevrelerine yaptıkları yorumlar genellikle olumluydu. Söylenenlerden şunu çıkarmak mümkündür: IMC zamanın gerisine düştüğünü fark etmiş, duruma nesnel ve özgür bir bakış yöneltten bir tavır içine girmiştir. Tartışmacılar, IMC'in dünya müziğine katkı sağlayan eylemler yapması yolunda öneriler getirmişler; buna karşı, yöneticiler önce konuların enine-boyuna tartışılması gerektiğini, ondan sonra bir genel eylem planı ortaya konabileceğini, ancak bunlardan sonra eylemlere girişilmesinin doğru olacağını savunmuşlardır. Bu tartışmaların birinde, herkesin takdirle söz ettiği bir Hintli antropolog, konuşmasında, Hint Okyanusu'ndaki bir adanın, büyük yatırımcı firmalar tarafından imar edilmek üzere seçilişinden sonra meydana gelen acı olayları örnek olarak vermiştir. Ada, birkaç ay içinde gökdelenlerle kaplanmış, en ileri teknolojiye sahip tesislere kavuşmuştur, ama, ada halkının binlerce yıldır oluşturduğu şahane bir müzik kültürü, o büyük imar sürecinde yerinden kovulan insane gruplarıyla birlikte, bir daha geri gelmemek üzere tarihe karışmıştır.

Hintli antropolog, çok hızlı kültürel değişim ortamında yitirilen kültür değerlerine haklı olarak değinmektedir. Gene de, “yüksek teknolojinin göz açıp-kapayana dek yerel değerleri yok edişi” kadar vahim bir başka tehlikeye de, dikkat etmek gerekir. “Müzikte çağdaşlaşma” yönünde eğitilmemiş bir batılı kültür grubu eski dönemi yok ettiğinde, yerine bir kolonyalist kültür getirmektedir. Oysa, müzik kültürünü değiştirme, yeni kültürü yaratma, alışkanlığına sahip bir “yerleşimci” grubu bölgenin geleneksel müziğine hemen dikkat gösterecek ve bu el değmemiş kültürü tanımaya, onun bazı yönlerini benimsemeye girişecektir. Sözün kısası, yeniliği arayan bir müzisyen eski kültürün özelliklerini hayranlıkla kucaklayacak, tutucu bir müzisyen ise, geleneksel

müziği bir “çöp” olarak görüp, yok etmek isteyecektir. Hint Okyanusu’ndaki adada tanık olunan acılı sürecin iç mekanizması bu kavramlar üzerine kuuruludur.

Müzikte “değişme”yi en yüce değer olarak gören ISCM işte bu düşünüşe sahip öncü müzisyenler tarafından 1922’de kurulmuştur. ISCM günümüzde çok büyük bir işleve sahiptir-bu işlevin çok azını yerine getirebilmektedir. IMC’in ise, ancak bürokratik, yani değişmeye direnen-bir yapısı vardır; işlevi tutuculuktur.

2. 4. Uluslararası Yeni Müzik Derneği (ISCM, *International Society for Contemporary Music*)’nin Örgütlenme ve Eylem Dinamikleri

Uluslararası Yeni Müzik Derneği (ISCM, *International Society for Contemporary Music*)’in küreselleştirme hizmeti, iki değişik düzlemde kendini göstermiştir.

2. 4. 1. Ulusları Öne Çıkarma

Değişik ulusların müzik dünyalarını yan-yana sunuşuyla, Batı-merkezli bir müzik beğenisinin tüm ulusları tekeli altına almasını engellemekte, çok kutuplu bir dünyanın zengin kültür yaşamının kurulmasına hizmet etmektedir;

2. 4. 2. Bireysel Yaratıcılığı Öne Çıkarma

Ulusal müzik dünyalarının “akademizm” ve “*mainstream*” karakterlerine saptıkları ülkelerde, özgün yaratıcı müzisyenlerin içine düştükleri “tecrit edilme” duygusuna karşı, Uluslararası Yeni Müzik Derneği (ISCM, *International Society for Contemporary Music*) mücadele etmektedir. Uluslararası Yeni Müzik Derneği (ISCM, *International Society for Contemporary Music*) kongreleri sırasında düzenlenen festivallerde, ülkelerindeki kitlesel konserlerde takdir bulamayan birçok değerli müzisyen uluslararası uzmanlardan oluşan bir dinleyici kitlesine hitap etme fırsatını elde etmektedir.

Uluslararası Yeni Müzik Derneği (ISCM, *International Society for Contemporary Music*)’in bu iki düzlemde sunduğu hizmetler, kuşkusuz, her seferinde başka bir

ulusal hükümetin desteğiyle düzenlenen Uluslararası Yeni Müzik Derneği (ISCM, *International Society for Contemporary Music*) festivallerinde gerçekleşmektedir. Bu festivallerde, iki hizmet düzleminden birincisi, “Ulusları öne çıkarma hizmeti,” daha fazla ağırlık taşımaktadır. Her festivalde, düzenleyen ülkenin repertuar seçiminde büyük yetkisi vardır. Böylece, festival düzenleme gücüne sahip olan gelişmiş ülkeler, repertuar seçimi üzerinde büyük bir kontrol gücüne sahip olmaktadır. Demek ki, bu hizmeti tanımlarken, “güçlü ulusları öne çıkarma hizmeti” denilse yerinde olur.

Güçlü ülkeler sadece mali güçleriyle festivalleri kendilerine çekmemektedirler. İyi tesislere, iyi müzik okullarına, iyi icracı topluluklarına ve iyi bir dinleyici kitlesine de, sahip oluşları onların festivallere yetkinlikle ev sahipliği yapabilmelerini mümkün kılmaktadır. Demek ki, ev sahibi ülkeler “müzik açısından gelişmiş” te olmalıdırlar. Bu özellik heyecanlı bir rekabet ortamı yaratmaktadır; Uluslararası Yeni Müzik Derneği (ISCM, *International Society for Contemporary Music*)’in hedeflerine hizmet etmiş uluslar üstünlük sağlamakta, bu durum öbür ulusları imrendirecek bir örnek yaratmaktadır.

Bu rekabete ayak uyduramayan ülkelerin ise, üstün durumdaki ülkelerin dümen suyuna girmekten başka çıkar yolları yoktur. Asya ülkelerinde genellikle yaygın olan ulusal kompozitörler birlikleri ile, bu örgütlerin uluslararası düzeyde bir arada örgütlenmeleri, (örneğin, *Asian Composers League*, ACL), batılı ülkelerin üstünlüğüne karşı ciddi bir meydan okuma tavrı oluşturmuştur. İleri gelen Asya ve Pasifik ülkelerinde, örneğin, Kıt’a Çin’i, Rusya Federasyonu, Japonya, Güney ve Kuzey Kore, Tayvan ve Hong-Kong’da, devletin müzik etkinliklerine ve müzik eğitime yatırımları eşi görülmemiş düzeydedir. Ülkelerin kırsal kültürlerinden silkinip, kentsel ve sanayi ağırlıklı bir toplum yapısına yönelmelerinde, müziği çok etkili bir silah olarak kullanan bu hükümetler, müzik eğitimi ve etkinliklerini ulusal siyasetin bir eylem alanı olarak görmektedirler. Bu yönleriyle, “Yeni Dünya Düzeni”nin tek kutuplu yapısına karşı direnmektedirler. Öte yandan, Batı müziğinin standartlarını öğrenip, onları kendi dinleyici kitlelerine sevdirmeye

alışan bu hükümetler, çoğu kez, Batı dünyasının en az değer verilen özelliklerini ithal ettiklerinin farkına varmamaktadırlar. Böylece, zengin mahallesinin bitişindeki gecekondu semtinin çocuklarının atılmış, modası geçmiş giysileri toplayıp giymeleri gibi, Batı müziğinde onlarca yıl önce terk edilmiş müzik beğenilerini halkına sunan bazı Asyalı kültür yöneticileri de, derin özellikler taşıyan Asya müzik kültürlerine sahip geleneksel kitlelerinin müzik beğenilerine bazen zarar vermektedirler.

Gene de, Asyalı kompozitörlerin bireysel başarıları az değildir. Bu tür, dünyanın müzik söylemine yeni katkılarda bulunan, gerçek yaratıcı sanatçı kimliğindeki asyalılar, müzikte “küreselleşme” hedeflerine ulaşılmasına büyük bir hizmette bulunmaktadır. Aslında, bu tür yaratıcı bireylerin, Batı kültürlerinde de, küçük bir azınlık teşkil ettiklerini anımsamakta yarar vardır. Küresel rgtlenme, her zaman azınlıkta olan marjinal fakat güçlü değerlerin, yani “seçkin”lerin ülke sınırlarını aşan bir örgütlenmeyle birbirlerini tanıma ve etkileşme olanağı kazanmalarıdır.

2. 5. Derneğin rgtlenme Anlayışı

Uluslararası Yeni Müzik Derneği (ISCM, *International Society for Contemporary Music*)’ in web sitesinde, örgütlenme anlayışları şöyle tanımlanmıştır:

21. yüzyılın başlangıcında, küreselleşme sürecinin teknolojik avantajları sayesinde her zaman olduğundan daha fazla müzik türüne erişebilir olduk.

Bu bakımdan, kompozitörler, şimdiye kadar görülmemiş miktarda sestene- - müzik ya da diğer sesler- - etkilenebilmekte olduklarından, “ağdaş müziğin” tanımını yapmak güç olabilir. Yorumcular, birçok farklı ortamda ağdaş müziği sunarak dinleyicilerine ulaşmaktadırlar ve şimdi, besteciler, yorumcular ve dinleyiciler arasındaki ilişki sürekli olarak yeniden tanımlanmaktadır.

Uluslararası Yeni Müzik Derneği (ISCM, *International Society for Contemporary Music*), elli ülkede üyeleri bulunan, çağdaş müziğin yani zamanımızın müziğinin teşvik edilmesine ve sunulmasına adanmış çok önemli bir uluslararası şebekedir. Uluslararası Yeni Müzik Derneği (ISCM, *International Society for Contemporary Music*)’in farklı bir geçmişi vardır. 1922’de Salzburg’da kurulduğundan beri, estetik ve stilistik çeşitliliğe açık olması, topluluğun belirgin bir özelliği olagelmıştır. Bugün dünyada çağdaş müziğin ifadesinde bulunan şimdiye kadar görülmemiş inanılmaz boyutlardaki çeşitlilik de, Uluslararası Yeni Müzik Derneği (ISCM, *International Society for Contemporary Music*) üyelerince kuvvetle desteklenmektedir.

Uluslararası Yeni Müzik Derneği (ISCM, *International Society for Contemporary Music*) her yıl, ISCM’in ulusal bölümlerinden birinin ev sahipliği yaptığı, birçok çağdaş uygulama içeren bir çağdaş müzik şöleni olan “Dünya Müzik Günleri” festivalini düzenler. Ev sahibi ülke, dünyanın her yanından gönderilen etkinliklerin sunulmasında, işlerin programlanmasında, etkinliklerin seçiminde geçerli olacak kriterlerin belirlenmesinde, festivalin çeşitli özgül karar verme mekanizmalarında, bir dereceye kadar özgürdür.

Uluslararası Yeni Müzik Derneği (ISCM, *International Society for Contemporary Music*) ISCM Dünya Müzik Günleri Festivali ayrıca, üyelerine, yıllık kongrelerde buluşarak çağdaş müziği etkileyen sorunlar ve diğer ortak konuları tartışma imkânı verir. (www.iscm.org)

3. Sonuçların Değerlendirilmesi

Uluslararası Yeni Müzik Derneği hakkındaki veriler incelendiğinde, derneği karakterize eden bazı özellikler göz önüne çıkmaktadır.

1. Müzikte, tutuculuğa karşıdır.
2. Müziğin, gerek içeriğinde, gerekse dış yapısında, “değişme” ye öncelik vermektedir.
3. 19. yy’da Batı kültürü ve müziğinin tüm öteki kültürler için imrenilecek, kopya edilecek bir ideal olarak telkin edilişine karşıdır; her kültür çok değerli alternatifler sunmaktadır. Bu alternatif kavramların başka kültürlerle mensup kompozitör, müzisyen ve dinleyiciler tarafından benimsenmesi yararlıdır.
4. Dernek “ağ-tipi örgütlenme” modelini benimsemiş, yukarıdan aşağıya (dikey) hiyerarşi’yi tüzüğünde terk ederek, yatay hiyerarşi’ye geçmiştir.
5. Dernek amacına hizmet edecek ilkeleri ve mevzuatı oluşturmakta başarılı olmuştur. Ne var ki, derneğin “uluslararası” niteliği yeterli düzeyde değildir. Asya, Afrika ve Güney Amerika’da derneğe üye ülkeler “yok” denecek kadar azdır. Pasifik ülkelerinden oldukça fazla üye vardır; dernek bu durumu başka bir dernekle olan işbirliğine borçludur: *Asian Composer’s Leage* (ACL, Asyalı Kompozitörler Birliği). Bu duruma karşılık, Asya’nın kara ülkeleri hiç temsil edilmemektedir. Dernek üyelerinin çoğunluğu Orta ve Doğu Avrupa’dandır. Öte yandan, Batı Avrupa’nın müzik devleri, Fransa, İtalya, İspanya, İngiltere, son derece kayıtsız davranmakta, ödentilerini ödememektedir. (hatta bazen uzun süre gecikmiş ödenti borçlarından ötürü üyelikleri askıya alınmaktadır) Ortadoğu’da, Türkiye ve İsrail’in dışında hiç üye ülke yoktur; buna rağmen, Mısır ve başka Ortadoğu ülkelerinden kompozitörlerin yapıtları, zaman-zaman festivallerde yer almışlardır.
6. Derneği hukukî açıdan tehlikeye düşüren bir durum, Unesco’ya bağlı oluşudur. Dernek yatay hiyerarşiyi tercih etmiştir-oysa Unesco içinde üst-örgüt durumunda olan IMC (Uluslararası Müzik Konseyi) dikey hiyerarşi

anlayışı içinde bir yönetimi benimsemektedir. Şu anda gündeme getirilmeyen sorun, ilerde, bu iki karşıt örgütlenme görüşünün şiddetli çatışmalarına yol açabilir.

Kaynakça

Asunakutlu, Tuncer & Bayram Coşkun, “*Stratejik Yönetimde Örgütün Rolüne İlişkin Bir Değerlendirme*”, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt:2, Sayı:4, 2000.

Akmut, Özdemir, Ramazan Aktaş, Burhan Aykaç, Mete Doğanay, Tülin Durukan, Tamer Müftüoğlu & Öznur Yüksel, *Girişimciler İçin İşletme Yönetimi*, Gazi Kitabevi, Ankara, 2003.

Akşit, Bahattin, *80. Yılında Cumhuriyet’in Türkiye Kültürü “Küresel Akışkanlık ve Sivil Toplum”*, Mimarlar Odası ve SANART Görsel Kültür ve Estetik Derneği ortak yayını, Ankara, 2007

Aktan, Prof. Dr. Coşkun Can, *Globalleşme, Bölgeselleşme ve Yerelleşme*, Dış Ticaret Dergisi, Yıl: 3, Sayı: 10, Temmuz 1998.

Appadurai, Arjun, *Après le Colonialisme, les Consequences Culturelles de la Globalisation*, Payot, Paris, 2001.

Aydın, Mustafa, *Eğitim Yönetimi*, Hatiboğlu Yayınevi, Ankara, 1991.

Banarlı, N. Sami “*Bir Dil Konferansı*”, Milli Eğitim Yayınları, Ankara, 1996.

Barreau, Jean-Claude, Guillaume Bigot, *Bütün Dünya Tarihi “Tarih Öncesinden Günümüze”*, Dharma Yayınları, İstanbul, 2006.

Binark, Mutlu-Barış Kılıçbay, *İnternet, Toplum, Kültür*, Epos Yayınları, Ankara, 2005.

Bozkurt, Veysel, *Küreselleşmenin İnsani Yüzü*, Alfa Yayınları, İstanbul, 2000.

Dönmez, Tülay, *Intertech, Bir Teknoloji Şirketinin Yeniden Yapılanması Örneği*, 5. Ulusal Kalite Kongresi, Kalder Yayınları, İstanbul, 1996.

Castells, Manuel, *Ağ Toplumunun Yükselişi*, Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2005.

Çelik, Vehbi, “*Eğitim Yönetiminde Örgütsel Kültür ve Önemi*” *Amme İdaresi Dergisi*, Cilt 26, Sayı 2, Haziran 1993.

Çivrilili, Nedim, *Kıyısından Köşesinden Reklamcılık*, Gündem Yayınları, İstanbul, 1993.

Demorgon, Jacques, *Complexité des Cultures et de L’interculturel*, Anthropos, Paris, 2000.

L’histoire Interculturelle des Sociétés, Anthropos, Paris, 1998.

Dinçer, Ömer, *Stratejik Yönetim*, İstanbul 1996.

Doğan, Selen, “*İnsan Kaynakları Potansiyelini Arttırmada İşletmeleri Etkinliğe Götüren Yol, Örgüt Kültürü*”, *Amme İdaresi Dergisi*, Cilt 30, sayı 4, Aralık 1997.

Duverger, Maurice, *Sosyal Bilimlere Giriş*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1999.

Eren, Erol, *Stratejik Yönetim ve İşletme Politikası*, İstanbul, 2000.

Ergun, Doğan, *100 Soruda Sosyoloji*, Gerçek Yayınevi, İstanbul, 1984.

Einaudi, Luca, *Para ve Politika: Avrupa Para Birleşme ve Uluslararası Altın Standart*, Oxford University Press, 2001, ISBN: 0-19-924366-2.

Friedman, Jonathan, *Culturel Identity & Global Process*, Sage Publications Ltd. London, 1994.

Giddens, Anthony, *Sociology*, Polity Press, UK, 2006.

Giddens, Anthony, *Elimizden Kaçıp Giden Dünya*, İstanbul, 2000.

Gür, Bekir S, *Matematik Belası Üzerine II: Yabancılaşma, Eğitim ve Matematik*, Matematik Dünyası, (Bahar 2004) no: I, 96-99.

Habermas, Jürgen, *The Inclusion of the Other*, MIT Press, Cambridge, MA, 1998.

Held, David, *Küresel Dönüşümler*, Phoenix Yayınevi, İstanbul, 2009.

Kaplan, Ayten, ***Kültürel Müzikoloji***, Müzik Bilimleri Dizisi 6, Bağlam Yayıncılık, İstanbul, 2008.

Kaplan, Mehmet ***Türk Dil'***, Milli Eğitim Yayınları, Ankara, 1996.

Kazgan, Gülten, ***Küreselleşme, Ulus-Devlet, Yeni Ekonomik Düzen***, Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2000.

Keyman, E. Fuat, ***Küreselleşme, Devlet, Kimlik/Farklılık: Uluslararası İlişkiler Kuramını Yeniden Düşünmek***, Alfa Yayınları, İstanbul, 2000.

King, Anthony D. , ***Kültür, Küreselleşme ve Dünya Sistemi***, Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara, 1998.

Malinowski, Bronislaw, ***İnsan ve Kültür***, Çev. Fatih Gümüş, V Yayınları, Ankara, 1990.

Marshall, Gordon, ***Sosyoloji Sözlüğü***, Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara, 1999.

Müftüoğlu, Atasoy, ***Küresel Kuşatma ve Küresel İhtiraslar***, İnsan Yayınları, İstanbul, 2002.

Özkul, Osman, ***Kültür ve Küreselleşme***, Açılım Kitap, İstanbul, 2008.

Öztürk, Azim, **21. Yüzyılda İşletme Yöneticiliği**, Yönetim Dergisi Yıl: 7,

Sayı: 23, Ocak, 1996.

Robertson, Roland, **Küreselleşme**, Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara, 1999.

Sabuncuoğlu, Zeyyat, **İşletmelerde Halkla İlişkiler**, Bursa, 1998.

Said, Edward, **Kültür ve Emperyalizm**, Hil Yayınları, İstanbul, 1995.

Sanlı, Leyla, **Politik Kültür ve Toplumsal Hareketler**, Alan Yayıncılık, İstanbul, 2005.

Segall, M. H., Lonner, W. J., & Berry, J. W. **Cross-cultural psychology as a scholarlar discipline: On the flowering of culture in behavioral research**, American Psychologist, 53, 1101-1110, 1998.

Sepra, Roy, **“Creating a Candid Corporate Culture”**, Journal of Business Ethic, Vol. 4. No: 5 October, 1985, s: 426.

Smith, Adams, **Wealth of Nations**, Sálvio Marcelo Soares, Methuen & Co. Ltd., London, 1776.

Swingewood, Alan, **Sosyolojik Düşüncenin Kısa Tarihi**, Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara, 1998.

Touraine, Alain, *Modernliğin Eleştirisi*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 1994.

Tuna, Korkut, *Dil ve Kimlik*”, Hacettepe Üniversitesi, İnkılap Tarihi Enstitüsü’nün Düzenlediği Sempozyum’a Sunulan Bildirisi, Ankara, 2004.

Tutal, Nilgün, *Küreselleşme İletişim Kültürlerarasılık*, Kırmızı Yayınları, İstanbul, 2005.

Wernick, Andrew, *Promosyon Kültürü*, Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara, 1996.

Yalçın, Şiar, *En Büyük Hazinemiz ve Bağımsızlığımızın Teminatı Dilimizdir*, Milli Eğitim Yayınları, Ankara, 1996.

İnternet Siteleri

www.bilgiyonetimi.org, “*Küreselleşme ve Bilgi Toplumu Bağlamında Şebeke ve Sanal Organizasyon Yapıları*” Yrd. Doç. Dr. Adem Ögüt, Arş. Gör.

İsmail Sevinç, Selçuk Üniversitesi İ.İ.B.F.

www.otonomlar.org “*Ağ-tipi Örgütlenme*”

www.akdeniz.edu.tr/iibf/dergi/Sayi05, “*Kültürel Sinerji*”, Rüya Ehtiyar, Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi, 2003.

www.sgb.gov.tr, *Strateji Bülteni*, sayı:4, “**Yeni Kamu Mali Yönetimi ve Bileşenleri Hakkında**”, Temmuz-Ağustos 2007.

[www.http://tr.wikipedia.org](http://tr.wikipedia.org)

<http://www.globalkoy.blogspot.com/2007/0>

<http://www.sayistay.gov.tr/yayin/dergi/icerik/der52m2.pdf>

www.insanbilimleri.com, *Etnik Kimlik ve Etniklik Kavramları*, Cüneyt Birkök.

www.psikolojisayfam.com, *Kültürlerarası Psikoloji*

www.foreignpolicy.org.tr/arkaplan/kasim03/tr/aykonu.htm, *Küreselleşme: Tanımı ve Dinamikleri*, Coşkun Vahap.

ÖZGEÇMİŞ

Arş. Gör. ESİN KALELİ de THORPE MILLARD

Adres: Mithatpaşa cad. No: 392 kat:2 dai:3 Muhtaroglu apt.
Karataş, İzmir

Tel: 0 232 446 22 25

Cep tel: 0 533 529 79 36

Email: esinkaleli@gmail.com

esin.kaleli@ege.edu.tr

Doğum Tarihi: 11.09.1974

Doğum Yeri: İzmir

Baba adı: Mehmet Kaleli

Anne adı: İnci Kaleli

İlgi Alanları: Klasik, modern ve dünya müzikleri, dünya kültür sanatları, kültürlerarası iletişim-etkileşim.

EĞİTİM

1986 - 1987	Eğitim öğretim yılında Dokuz Eylül Üniversitesi Devlet Konservatuvarı viyolonsel bölümünde müzik eğitimine başladı. Öğrenciliği boyunca birçok oda müziği, orkestra, sınıf konserleri gibi birçok etkinlikte bulundu.
1990	Yaz boyunca Prof.Adriana CONTINO ile viyolonsel derslerine devam etti.
1992- Ağustos	Alexander RUDIN' in viyolonsel sınıfında aktif öğrenci olarak bulundu.
1995 - 1996	Eğitim öğretim yılı haziran ayında "pekiyi" derece ile mezun oldu.
2000 - Aralık	Prof. Adriana CONTINO ile viyolonsel derslerine devam etti.
1996 - 2001	Konser sezonları arasında İzmir Devlet Senfoni Orkestrasında misafir viyolonsel sanatçısı olarak görev yaptım.
1996 - 2001	Konser sezonları arasında İzmir Devlet Opera ve Balesi Orkestrasında misafir viyolonsel sanatçısı olarak görev yaptı.
2001 - Mayıs	Milli Eğitim Bakanlığı müzik öğretmeni olarak Manisa-Soma ilçesi 100.Yıl İlköğretim Okulunda göreve başladı.
2002 - Nisan	İzmir Gaziemir Halk Eğitim Merkezine atandı. Buradaki görev süresince İzmir Ümraniye Baradan Anadolu Güzel Sanatlar Lisesinde Valilik oluru görevlendirmesi ile çalıştı.

- 2003 - Eylül Ege Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Duysal Tasarım bölümüne yüksek lisans eğitimine başlamıştır.
- 2004- Kasım Milli Eğitim Bakanlığı Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Öğretmenlik Yeterlilik sınavından başarı ile geçerek İzmir Ümran Baradan Anadolu Güzel Sanatlar Lisesine atandı
- 2004- halen Ege Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Araştırma Görevlisi sınavında başarılı olarak Milli Eğitim Bakanlığından aldığı muvafakat ile Ege Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Temel Bilimler Bölümünde Araştırma Görevlisi olarak görev yapmaktadır.
- 2007 – Temmuz Ege Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Temel Bilimler Anabilim Dalı Duysal Tasarım Programı Müzik Yöneticiliği bölüm yüksek lisans eğitimini “Opera’da Hiyerarşik Yapılanma-Müzikal ve Toplumsal Etkileşme” başlıklı teziyle başarılı olarak tamamlamıştır.

REFERANS BELGELERİ

1. İzmir Devlet Senfoni Orkestrası Müdürlüğünden **19.08.2004** tarihli 1995-2000 yılları arasında misafir sanatçı olarak başarıyla görev almış olduğunu belirten referans mektubu.
2. İzmir Devlet Opera ve Balesi Müdürlüğünden **16.08.2004** tarih, **408** sayılı, 08.10.1999-30.04.2001 tarihleri arasında misafir orkestra sanatçısı olarak görev almış olduğunu belirten referans mektubu.

3. **15.05.2001** tarih **378** sayı numaralı İzmir Devlet Opera ve Balesi müdürü Aytül Büyüksaraç tarafından yazılmış olan takdir yazısı.

4. **14.05.2001** tarih **168** sayı numaralı İzmir Devlet Opera ve Balesi Genel Müzik Direktörü Alexandru Samouil tarafından yazılmış olan takdir yazısı.

5. **09.05.2000** tarihli Dokuz Eylül Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Müdürü Prof.Dr. Müfit Bayraşa tarafından yazılmış referans mektubu.

6. Maryland University Müzikoloji bölümü öğretim üyesi Victor Vicente tarafından yazılmış referans mektubu.

7. Bournemouth and Poole College müdürü Rowland Foote tarafından yazılmış referans mektubu.

KATILDIĞI SEMİNER VEYE KURSLAR

1. 1992 yılı Ağustos Alexander RUDIN viyolonsel kursu.

2. 03-04 Mayıs 2004 tarihlerinde Milli Eğitim Bakanlığı tarafından düzenlenen "Üstün ve Özel Yetenekli Çocukların Eğitimi" konulu seminer.

3. 06-11 Haziran 2004 tarihleri arasında "Üstün ve Özel Yetenekli Çocukların Eğitimi" seminerinin sonucunda Sıdika Akdemir Bilim ve Sanat Merkezi **öğrenci tanılama** komisyon görevi.

ALDIĞI TEŞEKKÜR BELGELERİ ve SERTİFİKALAR

1. Dokuz Eylül Üniversitesi Rektörlüğünden **2003 Yılı Kültür Sanat ve Spor Şenliği'ne katkılarından** dolayı teşekkür belgesi.

2. Ümran Baradan Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi müdüründen teşekkür belgesi.
3. Gaziemir Lisesi müdüründen teşekkür belgesi.
4. Maria Rita Epik' ten teşekkür belgesi.
5. Ege Üniversitesi Yabancı Diller Bölümünden **İngilizce Yeterlilik** sertifikası.
6. Ege Üniversitesi Eğitim Fakültesi **Öğretmenlik Formasyon** sertifikası.
7. Alexander Rudin **Viyolonsel kursu aktif katılım ve başarı** sertifikası.
8. Poole&Bournemouth The College'dan **Başarı Sertifikası** (İngiltere)
9. Dokuz Eylül Üniversitesi Rektörlüğünden **2006 Yılı Kültür Sanat ve Spor Şenliği'ne katkılarından** dolayı plaket.

AKTİF KONSERLERLE KATILDIĞI ODA MÜZİĞİ ve ODA ORKESTRASI TOPLULUKLARI

1. Çağdaş Kadınlar Oda Orkestrası
2. Ege Gençlik Senfoni Orkestrası
3. Ruşen Muzafferov (Keman) ve Murat Akkın (Viyola) ile kurdukları Anlatımlı Oda Müziği Konserleri
4. İzmir Pop &Latin Orkestrası

5. Altay Rüzgârları Orkestrası

6. Voice of İzmir Orkestrası

7. Bornova Trio (Rönesans Dönem Müziği)

ORKESTRA ŞEFİ OLARAK GÖREV YAPTIĞI KONSERLER

1. 2003 Haziran ayında Ümran Baradan Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Orkestrası ile Yıl Sonu Konseri.
2. 24.Kasım.2004 Ümran Baradan Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Orkestrası ile Öğretmenler günü konseri.
3. 2003 Haziran ayı Ümran Baradan Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Orkestrası ile Fransız Kültür Merkezi'nin düzenlediği "müzik şöleni" konseri.
4. 2004 Haziran ayında Ümran Baradan Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Orkestrası ile Yıl Sonu Konseri.

SUNDUĞU BİLDİRİLER

1. I. İzmir Ulusal Müzik Sempozyumu, “**Devlet Müzik Kurumlarındaki Karizmatik İlişkiler**”, 5-6 Kasım 2009, İzmir
2. 18. Uluslararası EAS Kongresi, “**Küreselleşme Sürecinde Müzik Alanında Kültürlerarası Yeni Bir örgütlenme Anlayışı: Uluslararası Çağdaş Müzik Derneği (ISCM, International Society for Contemporary for Music), Örnekleminde Ağ-tipi Örgütlenme**”, 26-29 Nisan 2010, Bolu.

ÖZET

Uluslararası Yeni Müzik Derneği (ISCM) 1922’de, Avusturya’da, Alban Berg, Anton Webern, Paul Hindemith, Ethel Smyth, Arthur Bliss, gibi kompozitörlerin girişimleriyle kurulmuştur. Girişimcilerin hayal ettikleri büyük amaç, ulusal kültürlerin tehlikeli biçimde savaşa yönelen ön yargılarını müzik sanatından uzak tutmaktır. Derneğin her ülkede şubeleri olacak, yürütme kurulunun her toplantısı başka bir dünya kentinde yapılacak, sanat konularında belli bir “evrensel estetik” savunulmayacaktı. Avrupa-dışı kültürlerin büyük ölçüde temsil edileceği dernek dünyaya Batı müziğinin standartlarını yaymayacak, tersine, batılı kompozitörlerin yerleşik batılı standartların dışına çıkmalarını, yeniliklere yönelmelerini, batılı-olmayan müzik kültürlerinin değerlerini tanıyıp, anlamalarını telkin edecekti.

Dernek hızla örgütlendi. II. Dünya Savaşı’nı atlattı. Her yıl yaptığı uluslar arası kongre ve festivalleri başarıyla sürdürdü. Bu etkinlikler dünya ülkelerinden yenilikçi sanatçıları bir araya getiriyor, bir barış topluluğu yaratıyordu. 1960’larda müzik kültürünün çok hızla değişmesi başladığında, müzikteki temel değerler “değişme” ye odaklandı. Böylece, derneğin yıllık festivallerinin yükümlendiği sorumluluk daha da büyüdü. Bu tezde, derneğin bu sorumluluğu yerine getirmeyi başarıp-başaramadığı incelenmektedir.

“1990’ların sonu, 2000’lerin başı” döneminde, Uluslararası Yeni Müzik Derneği (ISCM)’nin taşıdığı sorumluluğu yerine getirmesi için tüzüğünde yapısal değişiklikler yapılması gerektiği düşünüldü. Post-modern örgütlenme teorilerinin ön plana çıkardığı “ağ-tipi örgütlenme” modeli benimsendi: dikey hiyerarşiden kaçınılarak, yatay hiyerarşiye geçilmesi için gereken değişiklikler yapıldı.

Dernek zaten, geleneksel olarak, ağ-tipi örgütlenmeye benzer bir yapıya sahipti. Örneğin, her yıl, yapılan festivallerin yerinin değişmesi ilkesi; o yılki festivali yapan şubenin, etkinliklerin içeriği hakkında tam yetkili olması, gibi özellikler merkezî otoritenin mutlak egemenliğini engelleyen tedbirler olarak, eskiden beri var olagelmmişti. Şu anda, ağ-tipi, daha değişmeye açık, bir yapının mevzuatta da yer alması başarılabilmektedir. Yeni dönemin misyonu, müzik alanında önyargısız bir dünya örgütünün kuruluşunun tamamlanması ve işletilmesidir.

Bu durumda, bazı eleştirilerin dile getirilmesi gereklidir.

- 1.Derneğin Asya, Afrika, Güney Amerika, ülkelerinde örgütlenmesi yok denecek denli azdır. Bu nasıl bir dünya örgütlenmesi sayılabilir?
- 2.Dernek Unesco çatısı altındadır. Dikey hiyerarşi yoluyla, Uluslararası Müzik Konseyi (IMC) adlı tutucu bir bürokratik kuruluşun otoritesine bağlanmış bir yönetim yapısı içindedir. Yatay hiyerarşiyle bu nasıl uyacaktır?

Bu eksikliklerin ve bağımlılıklarının giderilip-giderilemeyeceği gözlemlenmelidir.

Amacına oldukça uygun bir örgütlenme yapısına kavuşmuş olan derneğin, yeni atılımlar yaparak, büyümesi ve amaçlarını gerçekleştirmesi için koşullar hazırdır.

Anahtar Kelimeler

Küreselleşme

Ağ-tipi Örgütlenme

Dikey-hiyerarşi

Yatay-hiyerarşi

Yerelleşme

Kültürlerarasılık

İletişim

Batılı-olmayan Müzik

Değişme

Barış

ABSTRACT

The International New Music Association (ISCM) was established, in 1922, in Austria, as an enterprise of Alban Berg, Anton Webern, Paul Hindemith, Ethel Smyth, Arthur Bliss etc. The charter members were pursuing a dream of keeping Music away from the prejudices of national cultures that were dangerously leaning towards war. The association was to have a section in each country; no mention of an “universal esthetics” was to be made in matters related to arts. The association where non-Western cultures were to be widely represented, was not going to spread out the standards of Classical Western Music, instead, it was going to suggest to the Western Music Composers to step outside the Western standards, to pursue innovative trends, to inquire about the values of non-Western Music cultures in order to reach an understanding of their contents. The association got organized very rapidly. They managed to survive the II. World War. They maintained their international yearly conventions and festivals very successfully. These activities were pulling together innovative artists from various countries to create a peace community.

When, in the 1960’s there started a very fast process of change in music cultures, the main values of music were focused on change. This attention given to the concept of “change” increased the responsibility of the association’s yearly festivals.

This thesis is an attempt to find out whether or not the association was able to respond to this demand.

Between the end of the 90’s and the beginning of the 2000’s, it was thought that the International New Music Association (ISCM) needed some structural changes in its by-laws, in order to accomplish its responsibility. “Networking,” an organizational model of the post-modern era, was adopted: “Vertical hierarchy” was abandoned while “horizontal hierarchy” was ushered in.

The association’s organizational structure already possessed a “networking” quality. For instance, the procedure of holding the yearly festivals in a different country each time; the full right of the host country to determine the contents of the activities; all were measures to keep the central authority from becoming an absolute ruler, implemented since the beginning of the association. Starting from 2010, a network structure that is

open to change has been regulated. The new mission for the second decade of the 21st. Century is to complete the establishment of an international organization and to make it function.

At such a critical moment in the history of the association, some basic points of criticism are to be raised:

1. The association is almost not organized in Asia, Africa and South America. How can such an organization perform the duties of an international peace effort.
2. The association is under the Unesco's umbrella. Its administrative structure is under the authority of a conservative bureaucratic institution called the International Music Council (IMC), an underpinning of the Unesco, according to a vertical hierarchy. How is this dichotomy supposed to help the functioning of a horizontal network such as the ISCM?

One should observe, in the years to come, whether these shortcomings and dependencies inherent within the association will be eliminated. When the association will become close to accomplishing its purpose thanks to its new organizational pattern, the conditions will be ripe for its growth through new leaps and overcome the last hurdles on the way to success.

Key Words

Globalization

Networking

Vertical-hierarchy

Horizontal-hierarchy

Localization

Interculturel

Comminication

Non-Western Music

Change

Peace

ÖZGEÇMİŞ

Arş. Gör. ESİN KALELİ de THORPE MILLARD

Adres: Mithatpaşa cad. No: 392 kat:2 dai:3 Muhtaroglu apt.
Karataş, İzmir

Tel: 0 232 446 22 25

Cep tel: 0 533 529 79 36
Email: esinkaleli@gmail.com
esin.kaleli@ege.edu.tr

Doğum Tarihi: 11.09.1974

Doğum Yeri: İzmir

Baba adı: Mehmet Kaleli

Anne adı: İnci Kaleli

Hobiler: Klasik ve modern müzik, seyahat etmek, dünya kültür sanatları hakkında kitap okumak ve spor yapmak.

EĞİTİM

1986 - 1987	Eğitim öğretim yılında Dokuz Eylül Üniversitesi Devlet Konservatuvarı viyolonsel bölümünde müzik eğitimine başladı. Öğrenciliği boyunca birçok oda müziği, orkestra, sınıf konserleri gibi birçok etkinlikte bulundu.
1990	Yaz boyunca Prof.Adriana CONTINO ile viyolonsel derslerine devam etti.
1992- Ağustos	Alexander RUDIN' in viyolonsel sınıfında aktif öğrenci olarak bulundu.
1995 - 1996	Eğitim öğretim yılı haziran ayında "pekiyi" derece ile mezun oldu.
2000 - Aralık	Prof. Adriana CONTINO ile viyolonsel derslerine devam etti.
1996 - 2001	Konser sezonları arasında İzmir Devlet Senfoni Orkestrasında misafir viyolonsel sanatçısı olarak görev yaptım.
1996 - 2001	Konser sezonları arasında İzmir Devlet Opera ve Balesi Orkestrasında misafir viyolonsel sanatçısı olarak görev yaptı.
2001 - Mayıs	Milli Eğitim Bakanlığı müzik öğretmeni olarak Manisa-Soma ilçesi 100.Yıl İlköğretim Okulunda göreve başladı.
2002 - Nisan	İzmir Gazimir Halk Eğitim Merkezine atandı. Buradaki görev süresince İzmir Ümran Baradan Anadolu Güzel Sanatlar Lisesinde Valilik oluru görevlendirmesi ile çalıştı.
2003 - Eylül	Ege Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Duysal Tasarım bölümüne yüksek lisans eğitimine başlamış ve halen devam etmektedir.

2004- Kasım	Milli Eğitim Bakanlığı Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Öğretmenlik Yeterlilik sınavından başarı ile geçerek İzmir Ümraniye Baradan Anadolu Güzel Sanatlar Lisesine atandı.
2004 - halen	Ege Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Araştırma Görevlisi sınavında başarılı olarak Milli Eğitim Bakanlığında aldığı muvafakat ile Ege Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Duysal Tasarım Bölümünde Araştırma Görevlisi olarak görev yapmaktadır.
2007 – Temmuz	Ege Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Duysal Tasarım Anabilim dalı Müzik Yöneticiliği bölümünde yüksek lisans eğitimini “Opera’da Hiyerarşik Yapılanma-Müzikal ve Toplumsal Etkileşme” başlıklı teziyle başarılı olarak tamamlamıştır.

REFERANS BELGELERİ

1. İzmir Devlet Senfoni Orkestrası Müdürlüğünden **19.08.2004** tarihli 1995-2000 yılları arasında misafir sanatçı olarak başarıyla görev almış olduğunu belirten referans mektubu.
2. İzmir Devlet Opera ve Balesi Müdürlüğünden **16.08.2004** tarih, **408** sayılı, 08.10.1999-30.04.2001 tarihleri arasında misafir orkestra sanatçısı olarak görev almış olduğunu belirten referans mektubu.
3. **15.05.2001** tarih **378** sayı numaralı İzmir Devlet Opera ve Balesi müdürü Aytül Büyüksaraç tarafından yazılmış olan takdir yazısı.
4. **14.05.2001** tarih **168** sayı numaralı İzmir Devlet Opera ve Balesi Genel Müzik Direktörü Alexandru Samouil tarafından yazılmış olan takdir yazısı.
5. **09.05.2000** tarihli Dokuz Eylül Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Müdürü Prof.Dr. Müfit Bayraşa tarafından yazılmış referans mektubu.

6. Maryland University Müzikoloji bölümü öğretim üyesi Victor Vicente tarafından yazılmış referans mektubu.

7. Bournemouth and Poole College müdürü Rowland Foote tarafından yazılmış referans mektubu.

KATILDIĞI SEMİNER VEYE KURSLAR

1. 1992 yılı Ağustos Alexander RUDIN viyolonsel kursu.

2. 03-04 Mayıs 2004 tarihlerinde Milli Eğitim Bakanlığı tarafından düzenlenen "Üstün ve Özel Yetenekli Çocukların Eğitimi" konulu seminer.

3. 06-11 Haziran 2004 tarihleri arasında "Üstün ve Özel Yetenekli Çocukların Eğitimi" seminerinin sonucunda Sıdika Akdemir Bilim ve Sanat Merkezi **öğrenci tanılama** komisyon görevi.

ALDIĞI TEŞEKKÜR BELGELERİ ve SERTİFİKALAR

1. Dokuz Eylül Üniversitesi Rektörlüğünden **2003 Yılı Kültür Sanat ve Spor Şenliği'**ne katkılarından dolayı teşekkür belgesi.

2. Ümran Baradan Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi müdüründen teşekkür belgesi.

3. Gaziemir Lisesi müdüründen teşekkür belgesi.

4. Maria Rita Epik' ten teşekkür belgesi.

5. Ege Üniversitesi Yabancı Diller Bölümünden **İngilizce Yeterlilik** sertifikası.

6. Ege Üniversitesi Eğitim Fakültesi **Öğretmenlik Formasyon** sertifikası.

7. Alexander Rudin **Viyolonsel kursu aktif katılım ve başarı** sertifikası.

8. Poole&Bournemouth The College'dan **Başarı Sertifikası** (İngiltere)

9. Dokuz Eylül Üniversitesi Rektörlüğünden **2006 Yılı Kültür Sanat ve Spor Şenliği'ne katkılarından** dolayı plaket.

AKTİF KONSERLERLE KATILDIĞI ODA MÜZİĞİ ve ODA ORKESTRASI TOPLULUKLARI

1. Çağdaş Kadınlar Oda Orkestrası

2. Ege Gençlik Senfoni Orkestrası

3. Ruşen Muzafferov (Keman) ve Murat Akkın (Viyola) ile kurdukları Anlatımlı Oda Müziği Konserleri

4. İzmir Pop &Latin Orkestrası

5. Altay Rüzgârları Orkestrası

6. Voice of İzmir Orkestrası

7. Bornova Trio (Rönesans Dönem Müziği)

ORKESTRA ŞEFİ OLARAK GÖREV YAPTIĞI KONSERLER

1. 2003 Haziran ayında Ümran Baradan Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Orkestrası ile Yıl Sonu Konseri.

2. 24.Kasım.2004 Ümran Baradan Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Orkestrası ile Öğretmenler günü konseri.

3. 2003 Haziran ayı Ümran Baradan Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Orkestrası ile Fransız Kültür Merkezinin düzenlediği "müzik şöleni" konseri.

4. 2004 Haziran ayında Ümran Baradan Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Orkestrası ile Yıl Sonu Konseri.

SUNDUĞU BİLDİRİLER

1. I. İzmir Ulusal Müzik Sempozyumu, “**Devlet Müzik Kurumlarındaki Karizmatik İlişkiler**”, 5-6 Kasım 2009, İzmir
2. 18. Uluslararası EAS Kongresi, “**Küreselleşme Sürecinde Müzik Alanında Kültürlerarası Yeni Bir örgütlenme Anlayışı: Uluslararası Çağdaş Müzik Derneği (ISCM, International Society for Contemporary for Music), Örneğinde Ağ-tipi Örgütlenme**”, 26-29 Nisan 2010, Bolu.

ÖZET

Uluslararası Yeni Müzik Derneği (ISCM) 1922’de, Avusturya’da, Alban Berg, Anton Webern, Paul Hindemith, Ethel Smyth, Arthur Bliss, gibi kompozitörlerin girişimleriyle kurulmuştur. Girişimcilerin hayal ettikleri büyük amaç, ulusal kültürlerin tehlikeli biçimde savaşa yönelen ön yargılarını müzik sanatından uzak tutmaktır. Derneğin her ülkede şubeleri olacak, yürütme kurulunun her toplantısı başka bir dünya kentinde yapılacak, sanat konularında belli bir “evrensel estetik” savunulmayacaktı. Avrupa-dışı kültürlerin büyük ölçüde temsil edileceği dernek dünyaya Batı müziğinin standartlarını yaymayacak, tersine, batılı kompozitörlerin yerleşik batılı standartların dışına çıkmalarını, yeniliklere yönelmelerini, batılı-olmayan müzik kültürlerinin değerlerini tanıyıp, anlamalarını telkin edecekti.

Dernek hızla örgütlendi. II. Dünya Savaşı’nı atlattı. Her yıl yaptığı uluslar arası kongre ve festivalleri başarıyla sürdürdü. Bu etkinlikler dünya ülkelerinden yenilikçi sanatçıları bir araya getiriyor, bir barış topluluğu yaratıyordu. 1960’larda müzik kültürünün çok hızla değişmesi başladığında, müzikteki temel değerler “değişme” ye odaklandı. Böylece, derneğin yıllık festivallerinin yükümlendiği sorumluluk daha da büyüdü.

Bu tezde, derneğin bu sorumluluğu yerine getirmeyi başarıp-başaramadığı incelenmektedir.

“1990’ların sonu, 2000’lerin başı” döneminde, Uluslar arası Yeni Müzik Derneği (ISCM)’nin taşıdığı sorumluluğu yerine getirmesi için tüzüğünde yapısal değişiklikler yapılması gerektiği düşünüldü. Post-modern örgütlenme teorilerinin ön plana çıkardığı “ağ-tipi örgütlenme” modeli benimsendi: dikey hiyerarşiden kaçınılarak, yatay hiyerarşiye geçilmesi için gereken değişiklikler yapıldı.

Dernek zaten, geleneksel olarak, ağ-tipi örgütlenmeye benzer bir yapıya sahipti. Örneğin, her yıl, yapılan festivallerin yerinin değişmesi ilkesi; o yılki festivali yapan şubenin, etkinliklerin içeriği hakkında tam yetkili olması, gibi özellikler merkezî otoritenin mutlak egemenliğini engelleyen tedbirler olarak, eskiden beri var olagelmisti. Şu anda, ağ-tipi, daha değişmeye açık, bir yapının mevzuatta da yer alması

başarılabilmiştir. Yeni dönemin misyonu, müzik alanında önyargısız bir dünya örgütünün kuruluşunun tamamlanması ve işletilmesidir.

Bu durumda, bazı eleştirilerin dile getirilmesi gereklidir.

1.Derneğin Asya, Afrika, Güney Amerika, ülkelerinde örgütlenmesi yok denecek denli azdır. Bu nasıl bir dünya örgütlenmesi sayılabilir?

2.Dernek Unesco çatısı altındadır. Dikey hiyerarşi yoluyla, Uluslararası Müzik Konseyi (IMC) adlı tutucu bir bürokratik kuruluşun otoritesine bağlanmış bir yönetim yapısı içindedir. Yatay hiyerarşiyle bu nasıl uyacaktır?

Bu eksikliklerin ve bağımlılıklarının giderilip-giderilemeyeceği gözlemlenmelidir.

Amacına oldukça uygun bir örgütlenme yapısına kavuşmuş olan derneğin, yeni atılımlar yaparak, büyümesi ve amaçlarını gerçekleştirmesi için koşullar hazırdır.

Anahtar Kelimeler

Küreselleşme

Ağ-tipi Örgütlenme

Hiyerarşi

Sinerji

Ağ Toplumu

Yerelleşme

Kültürlerarasılık

İletişim

ABSTRACT

The International New Music Association (ISCM) was established, in 1922, in Austria, as an enterprise of Alban Berg, Anton Webern, Paul Hindemith, Ethel Smyth, Arthur Bliss etc. The charter members were pursuing a dream of keeping Music away from the prejudices of national cultures that were dangerously leaning towards war. The association was to have a section in each country; no mention of an “universal esthetics” was to be made in matters related to arts. The association where non-Western cultures were to be widely represented, was not going to spread out the standards of Classical Western Music, instead, it was going to suggest to the Western Music Composers to step outside the Western standards, to pursue innovative trends, to inquire about the values of non-Western Music cultures in order to reach an understanding of their contents. The association got organized very rapidly. They managed to survive the II. World War. They maintained their international yearly conventions and festivals very successfully. These activities were pulling together innovative artists from various countries to create a peace community.

When, in the 1960's there started a very fast process of change in music cultures, the main values of music were focused on change. This attention given to the concept of “change” increased the responsibility of the association's yearly festivals.

This thesis is an attempt to find out whether or not the association was able to respond to this demand.

Between the end of the 90's and the beginning of the 2000's, it was thought that the International New Music Association (ISCM) needed some structural changes in its by-laws, in order to accomplish its responsibility. “Networking,” an organizational model of the post-modern era, was adopted: “Vertical hierarchy” was abandoned while “horizontal hierarchy” was ushered in.

The association's organizational structure already possessed a “networking” quality. For instance, the procedure of holding the yearly festivals in a different country each time; the full right of the host country to determine the contents of the activities; all were measures to keep the central authority from becoming an absolute ruler, implemented

since the beginning of the association. Starting from 2010, a network structure that is open to change has been regulated. The new mission for the second decade of the 21st. Century is to complete the establishment of an international organization and to make it function.

At such a critical moment in the history of the association, some basic points of criticism are to be raised:

- 1.The association is almost not organized in Asia, Africa and South America. How can such an organization perform the duties of an international peace effort.

- 2.The association is under the Unesco's umbrella. Its administrative structure is under the authority of a conservative bureaucratic institution called the International Music Council (IMC), an underpinning of the Unesco, according to a vertical hierarchy. How is this dichotomy supposed to help the functioning of a horizontal network such as the ISCM?

One should observe, in the years to come, whether these shortcomings and dependencies inherent within the association will be eliminated. When the association will become close to accomplishing its purpose thanks to its new organizational pattern, the conditions will be ripe for its growth through new leaps and overcome the last hurdles on the way to success.

Key Words

Globalization

Networking

Vertical-hierarchy

Horizontal-hierarchy

Localization

Intercultural

Communication

Non-Western Music

Change

Peace